

ROALD DAHL
MATILDA
HÁROM
CSODÁJA

István Kelemen

ROALD DAHL MATILDA HÁROM CSODÁJA

Fordította:
Borbás Mária
Fedélterv és illusztrációk:
Kelemen István

BIOGRÁF
1991

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Roald Dahl: Matilda
Penguin Books Ltd., Middlesex, England
Puffin Books 1989

A verseket fordította: Kiss Zsuzsa

© Felicity Dahl and the other Executors of the Estate of
Roald Dahl 1988, 1991

© Hungarian translation Borbás Mária 1991

ISBN: 963 7943 02 1

Kiadja: TEXOFT Nyomdaipari Számítástechnikai Kft.
BIOGRÁF Kiadója

Felelős vezető: Pogány György ügyvezető igazgató.

A szedés a TEXTÁR fényszedő programmal készült,
Quorum betűkkel.

Nyomta: Versegly Nyomda, Szolnok

Felelős vezető: Gombkötő Béla igazgató

Táskaszám: 560

TARTALO

A könyvek barátja	5
Beléndek úr, a nagy autókereskedő	15
A kalap meg a Szupercsiriz	22
A kísértet	27
Matematika	35
A platinaszőke férfi	41
Édess kisasszony	48
Ordass kisasszony	61
Családlátogatás	67
Kalapácsvetés	76
Totyak Tomi tortája	87
Viola	97
A rettegett óra	103
Az első csoda	116
A második csoda	125
Édess kisasszony kuckója	130
Édess kisasszony keserves története	141
Három név	153
Gyakorlat teszi a mestert	156
A harmadik csoda	159
Új otthon	167

A könyvek barátja

Fura dolog ez a mamákkal meg a papákkal. Még ha a gyereküknél utálatosabb kis szörnyeteget elképzelni sem lehet, ők akkor is szentül hiszik, hogy aranyosabb nincs a földkerekségen, mint az ő szemük fénye.

Némelyik szülő még ezen is túlesz. Imádatuk annyira elvakítja őket, hogy meggyőződésük: a csemetéjük valóságos lángész!

Nincsen ebben semmi különös. A világ már csak ilyen. És csak amikor a kedves szülők *nekünk* óhajtják előadni, mennyire falrengetően zseniális a drágalátos kölkük – akkor kezdünk el kiabálni: – Segítség! Gyorsan egy lavórt – mindjárt hányok!

Tanítók, tanítónők óhatatlanul kénytelenek végighallgatni, amint a büszke szülők órák hosszat zengik gyerekeik dicséretét – de aztán eljön a bosszú órája! Év végén írásbeli jellemzést adnak valamennyi tanítványukról. Ha én tanító volnék, jól odapörkölnék az elfogult szülőknek! „Az Önök Oszkár fiaskája – írnám – szörnyen tehetségtelen. Ha átvergődik valahogyan az iskolán, próbálják meg bedugni a család boltjába, mert az egyszer biztos, hogy máshol nem kap állást.” Ha pedig az év végi jellemzések idején elfogna a költői hangulat, ilyesmit írnék: „A Természet közismert csodája, hogy a tücsök a potrohában hordja a hallószervét. A kegyedék Valéria

leányának (abból ítélve, hogy mennyit tanult ebben az iskolaévben) egyáltalán nincs hallószerve!”

Avagy mélyebben beleáshatnám magamat a természet rejtelseibe, valahogy így: „A kabóca hat esztendőt tölt lárva formájában a föld alatt, és mindössze hat napot szabad lényként a napfényben, a levegőn. Az Önök Viktor fia hat évet töltött lárvaként ebben az iskolában, és még most is arra várunk, hogy mikor fog végre kigubózni.” Egy kiváltképp kellemetlen kislány efféle szavakra ösztönözhet: „Viola hideg szépség, akár egy jéghegy, csak hogy – nem úgy, mint a jéghegy esetében – nála az égvilágon semmi sincs a felszín alatt.” Az a gyanúm, hogy sokkal nagyobb élvezettel jellemezném a vásott kölyköket, mint a példás tanulókat. No, de ebből elég. Gyerünk tovább.

Az ember időnként olyan szülőkkel is találkozik, akik épp az ellenkező végletet képviselik: egyáltalán nem érdeklik őket a gyerekeik. Az ilyen szülők persze rosszak még az elfogult apukáknál–anyukáknál is. Ilyen szülők Beléndek úr és becses neje. Van egy fiuk, Misi, meg egy lányuk, Matilda, és a két szülő úgy tekinti Matildát, mintha holmi var volna. A var olyasmi, ami egy darabig szárad, szárad, aztán mire egészen megszárad, könnyen le lehet kapirgálni és elpöccinteni. Beléndek úr és becses neje alig várják már, hogy lekapirgálhassák magukról Matildát, és elpöccinthezzék, lehetőleg a szomszéd megyébe, vagy még annál is messzebbre.

Az is elég baj, ha a szülők *mindennapi* gyerekeikkel úgy bánnak, mint megannyi varral vagy szemölccsel, de még ennél is sokkal nagyobb baj, ha a szóban forgó gyerek *különleges*, vagyis igen-igen okos és zseniálisan tehetséges. És bizony Matilda ilyen gyerek. Annyira gyors felfogású, olyan könnyen tanul, hogy ez még a gyengeel-

méjű szülőknek is feltűnne. Csakhogy Beléndek úr és becses neje annyira tompa agyúak, és úgy elfoglalja őket a maguk buta kis élete, hogy semmi szokatlant nem vesznek észre a kislányukban. Én azt hiszem, ha Matilda történetesen eltörné a lábát és négykézláb mászna haza, még az sem tűnne fel nekik.

Matilda bátyja, Misi, merőben mindennapi kisfiú – hanem maga Matilda... hát a szemetek is kiesne bámulatotokban, ha ismernétek! *Másfél éves* korára tökéletesen beszélt, és volt akkora a szókinccse, mint a legtöbb felnőtté. A szülei meg, ahelyett, hogy tapsoltak volna, lehurrogták: lármas, cserfes jószág, mondták neki, és a tudtára adták, hogy gyerekeknek hallgass a neve.

Hároméves

korára Matilda annyit nézegette a házban szétszórt újságokat, képeslapokat, hogy szépen megtanult belőlük olvasni. *Négyesztendős* korára már folyékonyan olvasott, és persze sóváran vágyott könyvek után. Csakhogy ebben a kiművelt háztartásban nem akadt más könyv, mint az *Egyszerű ételreceptek*, Beléndekné önágyasága szakácskönyve, és amikor Matilda ezt oda-vissza vagy hússzor elolvasta, és kívülről tudta valamennyi receptet, úgy vélte, itt az ideje, hogy érdekesebb olvasmány után nézzon.

– Apuka – szólalt meg egy szép napon –, vennél nekem egy könyvet?

– *Könyvet???* – bámult Beléndek úr. – Mit akarsz te azzal az ostoba könyvvel?!

– Elolvasni, apuka.

– Neked talán már nem is jó a tévé?! Itt áll ez a gyönyörű, színes tévé, a hetven centis képernyőjével, és te *könyvet* kunyerálsz? Azt se tudod, mit csinálj jó dologban, te lány!

Matildát hét közben majdnem minden délután egyedül hagyják otthon. A bátyja, aki öt évvel idősebb nála, az iskolában van. Apja dolgozik, anyja pedig elmegy bingózni a szomszéd városba. Beléndekné öngyáságának szenvedélye a bingó, játszik is hetenként öt délután. Aznap, amikor hiába kért könyvet az édesapjától, Matilda fogta magát, és elsétált a falusi könyvtárba. Bement, és szépen bemutatkozott a könyvtárosnőnek, Pelikán néni-nek. Megkérdezte, leülhetne-e olvasni egy kicsit. Pelikán néni elhült ugyan, hogy egy ilyen kicsi lányt egyedül elengednek otthonról, de szívesen megengedte, hogy ott maradjon.

– Hol vannak a gyerekkönyvek, könyvtáros néni kérem? – kérdezte Matilda.

– Ott, az alsó polcokon – mutatta Pelikán néni.

– Keressek neked egy szép könyvet, amelyekben sok kép van?

– Köszönöm, ne tessék fáradni – felelt Matilda. – Magam is elboldogulok.

És attól fogva minden áldott délután, amint az anyukája elvonult bingózni, Matilda átballagott a könyvtárba. Alig tíz percnyi járásra volt a házuktól, így hát két boldog óra hosszat ülhett egy kényelmes sarokban, és valósággal falta a könyveket. Amikor végére ért az utolsó gyerekkönyvnek is, vándorútra indult a polcok között, hogy újabb olvasnivalót keressen.

Pelikán néni az elmúlt hetek során egyre növekvő csodálkozással figyelte Matildát. Most felállt az íróasztaltól, és odament a kislányhoz.

– Segíthetek, Matilda? – kérdezte.

– Azon gondolkodom, mit olvassak – mondta Matilda. – A gyerekkönyvekkel már végeztem.

– Megnézted valamennyi képet?

– Igen, de el is olvastam a könyveket.

Pelikán néni lenézett a magasból az irinyó-pirinyó kislányra. Matilda meg felnézett rá.

– Némelyik nagyon silány – mondta –, de volt, amelyik nagyon tetszett. Legjobban *A titkos kert*. Csupa-csupa rejtély van benne. A rejtélyes szoba a zárt ajtó mögött, meg a rejtélyes kert a nagy fal mögött.

Pelikán néni elképedt.

– Mennyi idős vagy te, Matilda? – kérdezte.

– Négyéves és három hónapos – válaszolt a kislány.

Pelikán néni még jobban elképedt, de ezt igyekezett leplezni.

– Miféle könyvet szeretnél olvasni? – kérdezte.

– Valami igazán jó könyvet – felelte Matilda –, amelyet felnőttek olvasnak. Valami híres könyvet. Nem tudom a nevét senkinek, aki könyveket ír.

Pelikán néni lassan végignézett a polcokon. Mit is ajánlhatna ennek a kis jószágnak? Hogyan választ ki az ember valami nagyon híres felnőtt könyvet egy négyéves gyereknek? Első gondolata az volt, hogy keres egy serdülő lányoknak szánt romantikus történetet – de azután meggondolta magát.

– Próbáld meg ezt elolvasni – mondta végül. – Nagyon híres könyv, és nagyon jó. Ha hosszúnak találod, szólj, és keresek valami rövidebbet, könnyebbet.

– Charles Dickens – olvasta Matilda az író nevét – *Szép remények*. Ez biztosan nagyon jó lesz. Elolvashatom?

„Nekem elment a józan eszem”, mondta magában Pelikán néni. De fennhangon csak ennyit szólt: – Persze, olvasd csak.

Az elkövetkező délutánokon Pelikán néni jóformán le sem tudta venni a szemét a kicsi lányról, aki hosszú, hosszú órákon át ült a szoba túlsó végében, a nagy karosszékekben, ölében könyvvel. Felemelni nem tudta a nehéz könyvet, így hát előregörnyedt, úgy olvasott. Különös látvány volt ez az icipici, fekete hajú kis jószág: kurta lába a levegőben kalimpál, s önfeledten elmerül Pip csodálatos kalandjaiban az öreg Havisham kisasszony pókhálós házában, a nagy mesemondó, Dickens, varázslatos történetében. Hang nem hallatszott, csak amikor lapozott a kislány, és Pelikán néni mindig szomorú volt, hogy eljött az idő és figyelmeztetnie kellett:

– Tíz perc múlva öt óra, Matilda.

Matilda látogatásainak első hetében Pelikán néni megkérdezte:

– Édesanyád mindennap idekísér, azután érte-d jön?

– Édesanyám minden délután a szomszéd városba megy bingózni – felelte Matilda. – Nem is tudja, hogy idejárok.

– Ejnye, ejnye – ingatta fejét Pelikán néni. – Ez sehogy sincs rendjén! Kérd meg, hogy kíséren el!

– Nem szeretném – mondta Matilda. – Édesanyám nem örül, ha olvasok. Édesapám még kevésbé.

– És mégis mit gondolnak: mit csinálsz egész délután az üres házban?

– Hát, hogy csak lézengek, meg nézem a tévét.

– Aha – bólintott Pelikán néni.

– Édesanyámat igazából nem nagyon érdekli, mit csinálók – mondta egy kicsit szomorúan Matilda.

Pelikán néni bizony aggasztotta, nem esik-e baja a gyerekeknek a meglehetősen forgalmas falusi főutcán, meg amikor átmegy a túlsó oldalra – de úgy döntött, okosabb, ha nem szól semmit.

Matildának egy hét sem kellett hozzá, hogy elolvassa a *Szép remények*-et, ami pedig jó vastag kötet volt: négyszáztizenegy oldal.

– Nagyon szép volt! – mosolygott fel Pelikán néni. – Írt Dickens bácsi más könyvet is?

– Sokat! – felelte Pelikán néni. – Keressek neked másikat?

A következő hat hónap során Matilda, Pelikán néni gondos irányításával, a következő könyveket olvasta el:

Charles Dickens: Nickleby Miklós

Charles Dickens: Twist Olivér

Charlotte Brontë: Jane Eyre

Jane Austen: Büszkeség és bal-
ítélet

Thomas Hardy: Egy tiszta nő

Rudyard Kipling: Kim

H.G. Wells: A láthatatlan ember

Ernest Hemingway: Az öreg
halász és a tenger

William Faulkner: A hang és
a téboly

John Steinbeck: Érik a gyümölcs

J.B. Priestley: Jópajtások

Graham Greene: Brightoni szikla

George Orwell: Állatfarm

Elképesztő lista! Pelikán néni azt sem tudta, hová legyen ámulatában – de nagyon vigyázott, hogy ki ne mutassa az izgatottságát. Ha bárki más lett volna a tanúja, mit vitt véghez ez az icipici gyerek, alighanem éktelen hühöt csapott volna, telekiabálta volna a falut Matilda csodálatos képességével – Pelikán néni azonban hallgatott. Megtanulta már, hogy legjobb, ha a maga dolgával törődik, és hogy okosabb, ha nem avatkozik a más gyerekének a dolgába.

– Hemingway bácsi sok olyat mond, amit nem értek – közölte Matilda. – Különösen férfiakról és nőkről. De azért nagyon tetszett. Úgy mesél, hogy azt érzem, mintha én is ott volnék, és magam is látnék mindent.

– A jó írókkal mindig így áll a dolog – bólintott Pelikán néni. – Az pedig ne bántson, ha nem értesz meg valamit. Hagyd csak, hogy szelíden zsongjanak benned a szavak, akár a muzsika.

– Jó! – ragyogott fel Matilda szeme.

– Tudod-e – kérdezte Pelikán néni –, hogy a könyvtárból ki is kölcsönözheted és hazaviheted a könyveket?

– Nem tudtam – válaszolt Matilda. – Tényleg szabad elvinni?!

– Persze – bólintott Pelikán néni. – Keress magadnak olvasnivalót, aztán hozd ide, én felírom, és két hétre hazaviheted. Akár két-három könyvet is választhatsz.

Ettől kezdve Matilda csak hetenként egyszer ment el a könyvtárba: visszavitte, amit elolvasott, és új könyveket kért. Most már az ő otthoni kis szobája volt az olvasóterem: ott ült Matilda és bújta a könyveket; rendszerint egy bögre kakaó állt mellette a földön. Matilda még kicsi volt, nem érte fel a konyhapultot – hát úgy segített magán, hogy keresett a kamrában egy nagy

dobozt, és arra állt fel: így már el tudta készíteni a kakaót. Ez volt a legkedvesebb elfoglaltsága – ült a néptelen, csendes házban, olvasott, olvasott, és néha belekortyolt a kakaóba. A könyvek idegen világokba röpítették, érdekes emberek izgalmas életével ismertették meg. Hajdan volt vitorlásokon hajózott Joseph Conraddal. Eljutott Afrikába Ernest Hemingway-jel, Indiába Rudyard Kipling-gel. Beutazta a nagyvilágot – holott ki sem mozdult szobácskájából, egy kis angol faluban.

Beléndek úr, a nagy autókereskedő

Matilda szüleinek szép háza volt: az emeleten három hálószoza, a földszinten ebédlő, nappali szoba és konyha. Matilda édesapja használt autókcal kereskedett, és láthatólag tekintélyes volt a jövedelme.

– Sikerem legfontosabb titka – jelentette ki büszkén – a fűrészpör! És egy fillérembe sem kerül – ingyen kapom a fűrészmalomról.

– Mire használod? – kérdezte Matilda.

– Hohó! – kacagott fel az apja. – Szeretnéd tudni, mi?!

– Sehogy sem értem, mi köze a fűrészpörnek a használt autókhoz, apuka.

– Hogy is értenéd, te ostoba kis taknyos! – mondta erre az apja. Nemigen válogatta meg a szavait, de Matilda ezt már régen megszokta. Tudta azt is, hogy apja szívesen dicsekszik, és bizony nem restellte erre még bízattni is:

– Nagyon okos lehetsz, apuka, ha olyasmit is fel tudsz használni, ami egy filléredbe sem kerül! Bárcsak én is képes volnék rá!

– Buta vagy te ahhoz! – legyintett az apja. – De az én Misi fiamat beavatom a titokba, hisz egy szép napon

úgyis beáll hozzám az üzletbe. – Azzal hátat fordított Matildának, és a fiához intézte magyarázó szavait: – Mindig szívesen veszek meg olyan kocsit, amelyiknek pocskékká ment a sebességváltója, és zörög, mint a megveszekedett. Az ilyet potom pénzért megkapom. Akkor aztán más dolgom nincs is, mint jó adag fűrészport keverni a sebváltószekevény olajába, és megy az autó, mint a karikacsapás.

– Meddig? – tudakolta Matilda. – Mikor kezd megint zörögni?

– Hogy meddig? Amíg az új gazdája jó darabig el nem jut vele – közölte széles vigyorral az apja. – Vagy százötven kilométernyire.

– De hát ez nem tisztességes dolog, apuka – mondta Matilda. – Ez egyszerűen csalás!

– Becsületes úton még nem szerzett vagyont senki! – jelentette ki az apja. – Különben is: a vevő arra való, hogy becsapjuk!

Beléndek úr kistermetű, patkányképű emberke volt, elülső fogai előre álltak silány kis patkánybajsa alól. Szívesen hordott rikító színű, nagykockás zakót, és zöld vagy sárga nyakkendőt.

– Azután vegyük például a kilométerszámot – folytatta az oktatást. – Aki használt kocsit vásárol, annak az az első kérdése: Hány kilométer van benne? Igaz? – fordult a fiához.

– Igaz! – vágta rá Misi.

– Na, megveszek egy vén csotrogányt, amelyiknek, teszem azt, kétszáznegyvenezer kilométert mutat az órája. Bagóért megkapom. De eladni már hiába is próbálnám, ha ilyen rengeteg van benne, igaz?

– Igaz! – vágta rá Misi.

– No mármost – fűzte tovább a szót Beléndek úr –, manapság már nem úgy megy az, mint mondjuk tíz éve, hogy egyszerűen visszatekerem a kilométerórát, aztán jó napot. Manapság már olyan ravaszak ezek a szerkezetek, hogy órás legyen a talpán, aki kibabrál velük. Na, de engem se ejtettek ám a fejemre, kisfiam! Tudod-e, mit csinállok?

– Mit? Mit? – kérdezte izgatottan Misi. Szemmel láthatólag jócskán örökölte apja csalárságát.

– Hogy mit? Hát letelepszem, és megkérdem magamtól: hogyan bírhatnám rá a kétszáznegyvenezer kilométert mutató órát arra, hogy tizenötezeret mutasson – de úgy, hogy ne kelljen szétszednem a szerkezetet?! No mármost, ha a kocsit elég sokáig járatnám hátramenetben, akkor elérném a célomat. A kilométerórán visszafelé peregnének a számok, igaz?

– Igaz! – vágta rá Misi.

– Igen ám, csak hogy ki tud egy vén, rozoga csotrogányt ezer meg ezer kilométeren át hátramenetben járatni? Na ki?

– Senki! – vágta rá Misi.

– Úgy ám, de én se ma szálltam le a falvédőről! Nem hiába olyan éles az eszem, mint a beretva – tudom is, mire használjam! Egyszeriben rájöttem a megoldásra! Pontosan úgy éreztem magam, mint az a hasonlóan zseniális ürge, amikor felfedezte a penicillint. „Diadal!” – kiáltottam. „Megvan!”

– És mi a megoldás, apuka?! – sürgette Misi.

– A kilométeróra vezetéke – magyarázta az apja – az egyik elülső kerékhez kapcsolódik. Első dolgom tehát, hogy megszakítom a kábelt, éppen a kapcsolódási pontnál. Azután fogok egy nagy fordulatszámú villanyfűrőt, és összekötöm a vezetékekkel, méghozzá úgy, hogy amikor

a fűró működik, visszafelé forogtja a kábelt. Eddig érthető?

– Érthető, apuka! – kurjantotta Misi.

– A fűró irtózatoss sebességgel működik – folytatta apja –, mikor tehát bekapcsolom, a kilométerórán ugyanolyan sebesen peregnék visszafelé a számok. Két perc alatt lenyomok nyolcvanezer kilométert az én jó kis fűrómmal. Hipp-hopp: az óra máris tizenötezeret mutat, és jöhet a vevő! „Olyan, mint az új”, mondom. „Alig tizenötezer van benne. Egy idős hölgyé volt, aki hetente egyszer használta csak, amikor piacra ment.”

– És igazán vissza lehet pergetni a kilométerórát villanyfűróval? – tudakolta Misi.

– Szakmai titkokat árulok el neked – nézett rá szigorúan az apja. – Nehogy aztán kifecsegsd bárkinek is! Vagy talán azt akarod, hogy dutyiba kerüljön az édesapád?!

– Hallgatok, mint a sír – fogadkozott a fia. – Sok kocsit kezelsz így, apuka?

– Ahány csak átmegy a kezemen – jelentette ki büszkén az apja. – Addig rá nem teszem az „Eladói” cédulát egy kocsira sem, ameddig le nem nyomom a kilométeróráját tizenötezer alá. És gondold csak el – düllesztette a mellét Beléndek úr –, ez az egész az én szabadalmam! Mondhatom neked: valóságos aranybánya!

Matilda eddig csöndben hallgatta a beszélgetést, de most közbekottyant:

– De apuka, hiszen ez még a fűrészpornál is nagyobb csalás! Utálatos dolog! Becsapsz mindenkit, aki bízik benned!

– Ha nem tetszik, ne egyél ebben a házban egy falatot sem! Itt mindenre én keresem a pénzt!

– Piszkos az a pénz – mondta Matilda. – Undorodom tőle.

Apja orcáján két vörös folt ütközött ki.

– Ki vagy te, a római pápa? Mit papolsz itt nekem a tisztességről? Tudatlan kis senki vagy, összeviszsa beszélsz, fogalmad sincs semmiről!

– Jól mondod, Ödön – szólt Beléndekné önmagára. – Te pedig hogy mersz az édesapáddal pimaszkodni?! – ripakodott Matildára. – De most aztán hallgass, hogy végre nyugodtan nézhessük a műsort!

A nappali szobában vacsoráztak. A kornyadozó alumíniumtálca rekeszeiben főtt hús volt, főtt krumpli és főtt borsó – épp csak hogy langyos mind. Beléndekné önmagysága gépiesen rágott, szeme a képernyőre tapadt. A legújabb folytatásos amerikai tévéjáték ment. Beléndekné önmagysága nagydarab asszony volt, haját platina-szökére festette, csak a hajsálak tövéénél látszott eredeti egérbarna hajszíne. Arcát vastag festékréteg fedte, dagadozó idomai majd kibuggyantak szűk ruhájából.

– Anyuka – szólalt meg Matilda – megengeded, hogy az ebédlőben egyem meg a vacsorámat, hogy közben olvashassak?

Apja zord pillantást vetett rá.

– Én nem engedem! – mordult Matildára. – A vacsora a család közös étkezése, és amíg el nem költöttük, senki fel nem áll az asztaltól!

– De hiszen nem is ülünk az asztalnál! – mondta Matilda. – Mindig csak így az ölkben tartjuk a tálát, és nézzük a tévét!

– Mi kifogásod van a tévé ellen, ha szabad érdeklődnöm? – kérdezte az apja. Hangja egyszeriben fenyegetővé vált.

Matilda nem mert válaszolni, hát csöndben maradt. De bensejében forrt a düh. Tudta, hogy nem volna szabad gyűlöletet éreznie a szülei iránt, de bizony igen nehéz volt leküzdenie. Az elolvasott könyvek olyan világot nyitottak meg előtte, amelyet a szülei nem ismertek. Bárcsak ők is olvasnák Dickenset meg Kiplinget – megtanulnák, hogy az életben más is van, jobb is van, mint becsapni embertársainkat, és a televíziót nézni!

No, és még valami. Matilda sehogy sem állhatta, hogy folyton tudatlannak, butának mondják, mikor pedig tisztában volt vele, hogy egyáltalán nem az. Forrt, fortogott benne a düh, és este, az ágyban, nagy elhatározásra jutott. Eltökélte, hogy ahányszor apja vagy anyja igazságtalanul, komiszul bánik vele, ő bizony visszaadja a kölcsönt. Egy-két apró győzelem segít majd elviselni az ostobaságaikat, és megőriznie a józan eszét – mert

különben, úgy érezte, előbb-utóbb megbolondul. Ne feledjétek, Matilda éppen csak hogy ötéves múlt, és ilyen kicsi emberpalántának nem könnyű megállnia a helyét a felnőttek ellen. De Matilda szentül elhatározta, hogy nem hagyja magát. És az aznap este a tévé előtt történtek miatt eltökélte azt is, hogy az apja kerül először sorra.

A kalap meg a Szupercsiriz

Másnap reggel, épp mielőtt apja elindult volna utálatos használatú-boltjába, Matilda besurrant a gardrobszobába, és megkaparintotta Beléndek úr hétköznapi kalapját. Fel kellett ágaskodnia, de így is csak egy sétatbot segítségével tudta leemelni a magas fogasról a kalapot. Lapos tetejű, széles karimájú kalap volt, a szalagjába szajkótollat tűzött Beléndek úr, és mérhetetlenül büszke volt rá. Meg volt róla győződve, hogy a kalap hetyke és vakmerő külsőt kölcsönöz neki, kivált, ha ferdén csapja a fejébe, és hozzá rikító kockás zakót és zöld nyakkendőt visel.

Matilda fél kézzel fogta a kalapot, a másik kezében meg egy tubus Szupercsiriz ragasztót, és óvatosan, ügyesen vékony ragasztócsíkot nyomott körös-körül a kalap belső karimájára. Azután a sétatbottal szépen visszaakasztotta a fogasra. Igen gondosan kellett időzítetnie ezt a hadműveletet, hogy épp akkor nyomja ki a ragasztót, amikor apja felcihelődik a reggelizőasztaltól.

Beléndek úr mit sem vett észre, amikor fejére tette a kalapot – hanem amikor megérkezett a boltjába, sehogy sem tudta levenni. A Szupercsiriz csuda erős ragasztó – olyannyira, hogy a bőrt is leszedi, ha túl erősen húzza az ember. Beléndek úr nem óhajtotta megskalpolni magát, hát kénytelen volt egész álló nap a fején tartani a kalapot, még akkor is, amikor fűrészportha tömött a

sebességváltó-szekrénybe, és villanyfűróval kezelte a kilométerórát. Mivel azonban nem akart nevetségessé válni, könnyed viselkedésével igyekezett elhitetni, hogy szándékosan hagyta a fején a kalapot, mint a filmekben a gengszterek.

Csakhogy amikor este hazaért, akkor sem tudott szabadulni a fejfedőtől.

– Ugyan, micsoda számárság! – rivallt rá a felesége. – Gyere csak ide, majd én leszedelem rólad!

Azzal jól megrántotta a kalapot, Beléndek úr pedig akkorát üvöltött, hogy az ablaküveg is beleremegett.

– Hagyd abba! Auuuuu! Ereszd el! Lenyúzd a bőrömet!

Matilda a szokásos karosszékeben kuporogva szemlélte, könyve fölött átkukkantva, a nem mindennapi előadást.

– Mi baj, apuka? – szólalt meg. – Talán hirtelen megdagadt a fejed?

Apja gyanakvó pillantást vetett a lányára, de egy szót sem válaszolt. Mit is mondhatott volna? Beléndekné azonban kijelentette:

– Ez nem lehet más, csak Szupercsiriz! Most legálább megtanulod, hogy ne kísérletezz a veszedelmes vacakkal. Biztosan még egy tollat akartál ragasztani a kalapod karimájába!

– Hozzá se nyúltam az átkozott ragacshoz! – ordította Beléndek úr. Azzal megint Matilda felé fordult ádáz tekintettel, de a kislány tágranyílt, ártatlan szemmel viszonzta a pillantását.

– Máskor olvasd el a használati utasítást, mielőtt veszedelmes termékekkel vacakolsz! – oktatta Beléndek urat a felesége. – Ott áll minden a tubus címkéjén; ha azt követed, nem történhet baj.

– Mi a csudát lefetyelsz össze, ostoba fehérnép?
 – förmedt nejére Beléndek úr, és két kézzel megragadta kalapja karimáját, nehogy valaki megint cibálni próbálja.
 – Gondolod, hogy szándékosan ragasztottam a fejemre a kalapomat?!

– Az utcánkban egy kisfiú véletlenül Szupercsiriz-be nyúlt – kottyant közbe Matilda –, aztán turkálni kezdte az orrát.

– És mi történt vele? – tudakolta mérgesen Beléndek úr.

– Az ujjá beleragadt az orrába – közölte Matilda –, és így járkált egy hétig. Folyton azt mondogatta neki mindenki: „Ne túrd az orrodát!”, de hiába, nem tudott mit csinálni. Jól ki is nevette, aki csak látta!

– Úgy kell neki! – jelentette ki Beléndekné. – Miért piszkálta az orrát?! Ronda szokás. Ha minden gyereknek Szupercsirizt kennének az ujjára, hamar leszoknának róla!

– Felnőttek is csinálják, anyuka – mondta Matilda. – Tegnap láttam, amint te is túrtad az orrodát, a konyhában!

– Elég a pimaszkodásból! – förmedt rá az anyja, de közben fülig vörösödött.

Beléndek úr kénytelen volt kalapban vacsorázni a televízió előtt. Ugyancsak mulatságos látvány volt, nem is igen lehetett a szavát hallani egész este.

Lefekvéskor megint megpróbált szabadulni a macacs fejfedőtől, felesége is igyekezett segíteni, de a kalap meg se moccant.

– Hogy fogok zuhanyozni? – kérdezte kétségbeesetten Beléndek úr.

– Sehogy! – vágta rá a felesége. És később, amint elnézte cingár kis férjét, aki duzzogva matatott a hálószo-bában, lila csíkos pizsamában és a fején az elmaradhatat-

lan kalappal, Beléndekné azt gondolta magában, hogy bizony igencsak nevetséges látványt nyújt hites férje-ura! Cseppet sem hasonlít ahhoz a királyfihoz, hófehér paripán, akiről lánykorában álmodott...

Beléndek úr pedig hamarosan rájött, hogy az állandóan viselt kalappal az a legnagyobb baj, hogy igen nehéz aludni benne. Lehetetlenség kényelmesen hátradőlni a párnán.

– Ej, ne moco rogj már – mordult fel Beléndekné, amikor férje-ura már egy órája forgolódott álmatlanul. – Reggelre meglazul az a kalap, és magától lejön.

De reggelre sem lazult meg, és még kevésbé jött le. Beléndekné fogott hát egy ollót, és lassan, apránként levagdosta férje fejéről a kalapot. Előbb a tetejét, azután a karimáját. Csakhogy a belseje-oldalt is, hátul is Beléndek úr hajához ragadt – mit tehetett hát Beléndekné? Levagdosta férje haját is, úgyhogy a végén kopasz fehér karika övezte a fejét, mintha holmi fura szerzetesrendnek

volna a tagja. Elöl pedig, ahol a kalap belső bőrszalagja egyenesen Beléndek úr bőréhez ragadt, egy csomó kis barna folt maradt, amelyet se szappannal, se súrolóporral nem lehetett eltávolítani.

– *Muszáj* leszedned ezeket a foltokat a homlokodról, apuka – szolt reggelinél Matilda. – Olyan, mintha bogarak mászkálnának rajtad. Még azt fogják hinni, hogy tetves vagy! – Tartsd a szád! – förmedt rá az apja. – Nem akarok több locsogást hallani!

Mindent egybevetve, Matilda elégedett volt tettének eredményével. Azt persze remélni sem merte, hogy a lecke maradandó hatással lesz az apjára.

A kísértet

A Szupercsiriz-eset után egy hétig viszonylagos nyugalom uralkodott a Beléndek-házban. Beléndek úr kissé megjuhászodott, és egy időre mintha elment volna a kedve a hencegéstől-dicsekvéstől.

Hanem ez a jámborság nem volt hosszú életű. Beléndek úr egyik nap bal lábbal kejt föl, vagy talán nem sikerült elég vevőt becsapnia a kikozmetikázott ócska kocsikkal. Sok minden felbosszanthatja az embert, és amikor este ingerülten ér haza, ha józan eszű asszony a felesége, az már felismeri a közelgő vihar előjeleit, és kitér haragos férje útjából.

Amikor a szóban forgó estén Beléndek úr hazatért, olyan sötét volt az ábrázata, mint holmi viharfelhő, és látszott: azt lesi csak, kin tölthetné ki a mérgét. Felesége nyomban látta, mi fenyeget, és idejében elhordta magát. Beléndek úr dühösen csörtetett be a nappali szobába. Matilda a sarokban kuporgott egy karosszékben, és se látott, se hallott, úgy elmerült a könyvében. Beléndek úr bekapcsolta a televíziót. A képernyő kivilágosodott. Felbődült a zene. Beléndek úr ádáz pillantást vetett Matildára. A kislány nem mozdult. Már hozzáédződött, hogy meg se hallja a szörnyeteg dobozból áradó hangzavart. Olvasott rendületlenül – és, ki tudja miért, ez mérhetetlenül felbosszantotta az apját. Talán annál is

mérgesebb volt, mert látta, hogy a lánya olyasmiben leli élvezetét, amit ő maga fel nem foghat.

– Egy percre abba nem hagyod az olvasást?! – mordult Matildára.

– Szia, apuka! – nézett fel mosolyogva a kislány.

– Megjöttél? Jó napod volt ma?

– Mi ez a szemét? – mordult fel válasz helyett Beléndék úr, és kikapta Matilda kezéből a könyvet.

– Nem szemét, apuka, hanem egy gyönyörű történet. Az a címe, hogy *A vörös póni*. John Steinbeck írta, egy amerikai bácsi. Nem akarod elolvasni? Biztosan nagyon tetszene neked is!

– Mocsok! – morgott Beléndék úr. – Ha amerikai írta, csak mocsok lehet. Másról se írnak.

– Dehogyan, apuka, hidd el, hogy nagyon szép! Arról szól, hogy ...

– Nem érdekel, miről szól! – vakkantotta Beléndék úr. – Torkig vagyok már az olvasásoddal. Keress magadnak valami hasznos elfoglaltságot! – És – uramfia! – elkezdte marokszám kitépni a könyv lapjait, és a papírkosárba szórta!

Matilda megdermedt rémületében. Apja meg csak folytatta. Kétségtelenül elfogta a féltékenység. Mintha minden egyes kitépett lappal azt mondaná: hogy meri ez a senkiházi élvezni az olvasást, mikor én nem élvezem?! Hogy merészeli?!

– De ez *könyvtári* könyv! – kiáltotta Matilda. – Nem az enyém! Vissza kell vinnem Pelikán nének!

– Akkor majd fogod magad, és veszel helyette újat! – sziszegte az apja, és csak tépte, tépte ki a lapokat. – Majd addig gyűjtögeted a zsebpénzedet, míg annyi nem lesz a malacban, hogy vehetsz belőle új könyvet a drágalátos Pelikán nénidnek! – azzal bevágta a könyv

fedelét is a papírkosárba, és kimasírozott a szobából – a televízió meg üvöltött tovább.

Matilda helyében a legtöbb gyerek elkezdett volna bögni. Ő azonban nem. Csak ült, mozdulatlanul, sápadtan, elgondolkodva. Mint aki tudja, hogy bögéssel, duzzogással nem megy semmire. Ha az embert megtámadják, az a legokosabb – amint már Napóleon is megállapította –, ha ellentámadást indít. Matilda nagyszerű esze máris működésbe lépett: vajon miféle méltó büntetést találjon ki a rettenetes szülőnek. Az elméjében formálódó terv azon áll vagy bukik, hogy Frici papagája csakugyan olyan remekül tud-e beszélni, ahogy a gazdája állítja.

Matilda hatesztendő barátja, Frici, két házzal arrébb lakott, és másról se beszélt, mint a nagy tudományú papagájáról, amit az édesapjától kapott.

Másnap délután, mihelyt Beléndekné kocsiba ült, és elhajtott bingózni, Matilda Friciékhez indult, hogy szemrevételezze a beszélő madarat. Frici boldogan vezette a szobájába, ahol magas kalitkában pompás, kék-sárga papagáj üldögélt.

– Itt van! – mondta büszkén Frici. – Pityuka a neve!

– Beszéltesd egy kicsit – kérte Matilda.

– Az nem megy csak úgy! Türelmesen meg kell várni, amíg magától megszólal.

Vártak. És néhány perc múlva csakugyan megszólalt a papagáj:

– Jo-ho-hó!

Tisztára emberi hang volt.

– Fantasztikus! – hűledezett Matilda. – Mit tud még mondani?

– Heten a halott ládáján! – szólt kísérteties hangon a madár. – Jo-ho-hó, meg egy üveg rum!

– Mindig ezt szavalja – közölte Frici.

– Mást nem tud? – érdeklődött Matilda.

– Nem. De ez is fantasztikus, nem gondolod?

– Az – bölintott Matilda. – Kölcsönadnád holnapig?

– Nem – mondta határozottan Frici. – Szó se lehet róla.

– Neked adom a jövő heti zsebpénzemet – mondta Matilda.

Ez már más. Frici néhány pillanatig latolgatta a dolgot.

– Na jó – szólalt meg végül. – Ha megígéred, hogy holnap visszahozod.

Matilda nagy nehezen hazacipelte néptelen házukba a hatalmas kalitkát. Menten nekiállt, hogy az ebédlő jókora kandallójának a kéményébe feltolja kalitkástul a papagáját, méghozzá úgy, hogy a szobából semmit se lehessen belőle látni. Nem volt könnyű feladat, de nagy sokára megbirkózott vele.

– Jo-ho-hó! – kiabált le a madár. – Jo-ho-hó!

– Fogd be a csőröd, te buta! – szólt rá Matilda, aztán kiment, hogy lemossa a kezéről a kormot.

Aznap este a Beléndek-család szokás szerint a nappali szobában, a televízió előtt ülve fogyasztotta vacsoráját, amikor egyszer csak egy hang harsant az ebédlőből:

– Jo-ho-hó!

– Ödön! – sikoltott fel Beléndekné, és elsápadt. – Valaki jár a házban! Hangot hallottam!

– Én is! – vágta rá Misi. Matilda felugrott, és kikapcsolta televíziót.

– Csitt! – suttogta. – Figyeljetek!

Mindannyian abbahagyták az evést, és feszülten figyeltek.

– Jo-ho-hó! – szólt újra a hang.

– Na, tessék! – kiáltott fel Misi.
– Betörők! – suttogta az anyja. – Az ebédlőben vannak!

– Én is azt hiszem – mondta Beléndek úr, de nem mozdult a helyéről.

– Hát menj és fogd el őket, Ödön! – sziszegte a felesége. – Eredj, kapd rajta őket!

Beléndek úr nem mozdult. Láthatólag semmi kedve sem volt holmi hőstettet véghez vinni. Arca valószínűleg elszürkült.

– Mire vársz?! – sziszegte Beléndekné. – Biztosan már pakolják össze az ezüstöt!

Férje idegesen törölgette száját a szalvétával.

– Mi lenne, ha valamennyien együtt néznénk meg, ki jár ott? – kérdezte.

– Gyerünk! – szólt Misi. – Gyere, anya.

– Biztos, hogy az ebédlőben vannak! – suttogta Matilda.

Anyja felragadta a kandalló elől a piszkavasat. Apja megfogta a sarokban álló golfütőt. Bátyja kirántotta a falból az állólámpa csatlakozóját, és két kézzel szorongatta a lámpát. Matilda pedig vitte a kését, azután mind a négyen az ebédlő ajtaja felé lopakodtak – leghátul az apa.

– Jo-ho-hó! – hallatszott újra a hang.

– Rajta! – kiáltott Matilda, és kését villogtatva berontott az ebédlőbe. – Fel a kezekkel! – kiabálta. – El vagytok fogva!

A többiek követték, fegyverükkel hadonászva. Aztán megtorpantak. Körülbámultak. Egy lélek sem volt a szobában.

– Nincs itt senki! – lélegzett fel az apa.

– De én hallottam, Ödön! – sikította Beléndekné.

– Tisztán hallottam a hangját! Te is hallottad!

– Én is! Én is! – kiabált Matilda. – Itt kell lennie valahol! – és lázas kutatásba fogott, a kanapé alatt, a függöny mögött.

És ekkor megint megszólalt a hang, ezúttal halkabban, kísértetiesen:

– Heten a halott ládáján... Heten a halott ládáján...

Nagyot ugrottak erre mind a négyen – a legnagyobb Matilda, akibe jó adag színészi képesség szorult. Körülbámultak a szobában. De most sem láttak senkit.

– Kísértet! – sikította Matilda.

– Uram irtalmazz! – jajveszékelt Beléndekné, és férje nyakába csimpaszkodott.

– Biztosan kísértet! – tódította Matilda. – Már máskor is hallottam! Kísértet jár az ebédlőnkben! Nem tudtátok?

– Segítség! Ments meg uram minket! – sikította Beléndekné, és majdhogy ki nem préselte a szuszt a férjéből.

– Én megyek! – jelentette ki Beléndek úr, szürkébben, mint valaha. De már menekültek is valamennyien, és bevágták maguk mögött az ajtót.

Másnap délután Matilda nagy ügyel-bajjal kiszedte a kormos és meglehetősen rosszkedvű papagájt a kéményből, és sikerült észrevétlenül kivinnie a házból. A hátsó ajtón surrant ki, és futva vitte vissza a kalitkát Friciékhez.

– Jól viselkedett? – tudakolta Frici.

– Remekül! – mondta Matilda. – Nagyszerűen elsórákoztunk vele. A szüleim egyszerűen rajongtak érte.

Matematika

Matildának az volt a szíve vágya, hogy a szülei jók, kedvesek, megértőek, tisztességesek és értelmesek legyenek. Sajnos azonban, a fent említett tulajdonságok egytől egyig hiányoztak belőlük, és ezt Matilda kénytelen volt elviselni. Nem ment könnyen. Csak az tette elviselhetőbbé az életét, hogy kitalálta ezt az új „szemet szemért” játékot: ahányszor valamelyikük komiszul bánik vele, ő sem lesz rest, és visszaadja a kölcsönt.

Matilda nagyon kicsi volt, és nagyon fiatal; csak egy dologban tett túl egész családján: rengeteg esze volt. Simán lekörözte valamennyiőjüket. De bizony egy ötéves kislány kénytelen azt csinálni, amit a felnőttek mondanak, ha mégolyan nagy számárságokat követelnek is. Így aztán kénytelen volt minden áldott este tévé-tálcáról vacsorázni, az utálatos doboz előtt ülve. Hétköznap délutánonként mindig magára hagyták; ha pedig bármikor rászóltak, hogy hallgasson, kénytelen volt elhallgatni.

Csak az óvta meg Matilda józan eszét, csak úgy sikerült megmenekednie a becsavarodástól, hogy mulatságos (persze csak neki magának mulatságos!) büntetéseket eszelt ki, ezeket végre is hajtotta, és az volt a legszebb, hogy egy időre – igaz, többnyire csak rövid időre – hatásosnak is bizonyultak! Különösen az apja csendese-

dett el és lett elviselhetőbb napokon át, ahányszor ilyen Matilda-féle „kezelésben” részesült.

A papagáj-eset hatására jócskán megszeliült mind a két szülő, és úgy egy hétig valósággal emberszámba vették a kislányukat. De hát sajnos, minden csoda három napig tart. Egy este, a nappali szobában, ki is tört a vihar. Beléndek úr éppen hazaért a munkából. Matilda és a bátyja, Misi, csöndben ült a heverőn; várták, hogy édesanyjuk behozza tálcán a tévé-vacsorát. A televíziót még nem kapcsolták be.

Belépett hát Beléndek úr, rikító, kockás öltönyében, sárga nyakkendővel. Öltönyének narancssárga-zöld kockás mintája egyenesen szemkápráztató volt. Mintha csak egy olcsó fogadóiroda tulajdonosa csípte volna ki magát a lánya lagzijára! De látszott is Beléndek úron, hogy ugyancsak elégedett önmagával. Lezökkent egy karosszékre, megdörzsölte a markát, és harsány szózatot intézett fiacskájához.

– Nos, gyermekem – szólt –, édesapádnak ma sikeres napja volt! Estére sokkal gazdagabb, mint amilyen reggel volt! Nem kevesebb, mint öt autót adott el, tekintélyes haszonnal! Fűrészport a sebváltószelekre, villanyfűtőt a kilométeróra kábelének, egy kis festéket ide, egy adag lakkot amoda, pár ügyes fogás, és azok a hülyék egymás sarkát tapossák le, úgy tolonganak az autóiért!

Azzal Beléndek úr kihalászott a zsebéből egy darab papírt, és tanulmányozni kezdte.

– Figyelj, kisfiam – szólt Misihez (Matildán úgy nézett keresztül, mintha levegő volna) –, mivelhogy egy szép napon te is a boltomban fogsz dolgozni, meg kell tanulnod, hogyan számítsd ki esténként az aznapi keresé-

tet. Eredj, hozz papírt, ceruzát, aztán lássuk, milyen okos vagy.

Misi engedelmesen kiment, majd hamarosan megjelent az íróalkalmatossággal.

– Írd, amit mondok – szólt az apja. – Az egyes számú kocsit kétszázhetvennyolc fontért vettem, és ezernégyszázhuszonötért adtam el. Megvan?

A tíz esztendő Misi lassan, nagy ügyel-bajjal leírta a két összeget.

– A kettes számú kocsi – folytatta az apja – száztizennyolc fontomba került, és hétszázhatvanért kelt el. Megvan?

– Megvan, apuka – bólintott Misi. – Leírtam.

– A hármas számú kocsiért száztizenegy fontot fizettem, és kilencszázkilencvenkilenc font ötven pennyt hozott.

– Mondd még egyszer, apuka – kérte Misi. – Mennyit?

– Kilencszázkilencvenkilenc font ötven penny – ismételte az apja. – Egyébiránt ez is az egyik ügyes kis trükköm a vevő megtévesztésére. Sose szabad kerek összeget kérni. Mindig egy gondolattal kevesebbet. Sose mondd azt, hogy ezer font az ár. Mondd, hogy kilencszáz-kilencvenkilenc font ötven. Sokkal kevesebbnek hangzik, pedig majdnem ugyanannyi. Okos, igaz-e?

– Nagyon! – vágta rá Misi. – Zseniális vagy, apuka!

– A négyes számú kocsi nyolcvanhat fontba került (majdhogynem roncs volt), és hatszázkilencvenkilenc font ötvenért vették meg!

– Ne olyan gyorsan! – kérte Misi, miközben a számokat körmölte. – Jó! Megvan.

– Az ötös számú kocsit hatszázharminchét fontért kaptam, és ezerhatszáznegyvenkilenc ötvenért adtam túl rajta. Leírtad valamennyi számot, fiacskám?

– Igen, apuka – válaszolt Misi, aki a füzet fölé hajolva még akkor is buzgón körmölt.

– Helyes – bólintott az apja. – Most pedig számítsd ki, melyik autón mennyi volt a hasznom, aztán add össze, és végeredményként megkapod, mennyit keresett ma a te zseniális apukád!

– Annyit kell számolni! – duzzogott a gyerek.

– Hogyne kellene! – kiáltott az apja. – Ha valaki nagy üzletember, mint jómagam, értenie kell a matematikához! Az én fejem valóságos számítógép! Tíz percbe sem került, és kiszámoltam az egészet!

– Fejben számoltad ki, apuka? – bámult tátott szájjal Misi.

– No, nem éppenséggel – mondta az apja. – Azt senki se tudná megtenni. De nem tartott sokáig. Számolj csak szép szorgalmasan, és ha elkészültél, mondd meg, mennyi pénzt kerestem a mai napon. Itt van előttem a papíron az eredmény, és majd megmondom, jól számoltál-e.

Ekkor csöndesen megszólalt Matilda:

– A mai napon pontosan négyezer-háromszázhárom font ötven pennyt kerestél, apuka.

– Ne szólj közbe! – torkolta le az apja. – A bátyád meg én magasabb matematikával foglalkozunk.

– De apuka...

– Csönd legyen! – förmedt rá az apja. – Ne találgass, és ne okoskodj!

– Nézd csak meg a papírodat, apuka – mondta Matilda szelíden. – Ha jól számoltál, négyezer-háromszáz-

három font és ötven penny a végeredmény. Ennyi van a papírodon, apuka?

Apja lepillantott a kezében tartott papírra. Láthatólag megdermedt. Elnémult. Egy percig hallgatott. Azután megszólalt:

– Ismételd el!

– Négyezer-háromszázhárom font ötven – ismételte Matilda.

Megint csend támadt. Beléndek úr arca elvörösödött, aztán olyan lila lett, akár a cékla.

– Egész biztosan helyes az összeg – mondta Matilda.

– Te... te kis csalo! – robbant ki Beléndek úr, és vádlón Matildára szegezte az ujját. – Te belekandikáltál a papíromba! Kilestetted, hogy mit írtam ide!

– De hiszen a szoba tulsó végében ülök,

apuka – védekezett Matilda. – Hogyan láthattam volna?

– Engem nem fogsz átejteti! – ordított rá az apja.

– Persze, hogy kilested! Hogyne lested volna ki! Senki a világon nem tudná csak úgy rávágni a végeredményt, legkevésbé egy lány! Csaló vagy, kisasszony, az bizony! Csaló és hazug!

Ebben a pillanatban lépett be a szobába Beléndekné asszonyság, és tálcán hozta a vacsorát. Ezúttal sült hal volt sült krumplival, amit Beléndekné útközben vásárolt, hazafelé jövet a bingózásból. A délutáni játék testileg-lelkileg kimerítette, és arra már nem maradt energiája, hogy vacsorát főzzön. Vagy előre gyártott tévé-vacsorát kaptak hát, vagy sült halat sült krumplival.

– Mi bajod, Ödön? – kiáltott fel rémülten Beléndekné, miközben letette a tálcat a dohányzóasztalra. – Miért olyan lila az arcod?!

– Mert a kedves lányod hazug csaló! – közölte Beléndek úr, és ölébe vette a tányérját. – Nyisd már ki a tévét, elegem volt a locsogásból!

A platinaszőke férfi

Matildának szemernyi kételye sem volt afelől, hogy apjának ez az iménti undok viselkedése szigorú büntetést érdemel. Miközben rágt a íztelen sült halat meg a sötlan sült burgonyát, és nem vett tudomást a televízióról, agya lázasan latolgatta a különféle lehetőségeket. És mire eljött a lefekvés ideje, készen állt a terv.

Matilda másnap korán felkelt, bement a fürdőszobába, és magára zárta az ajtót. Mint már tudjuk, Beléndekné ragyogó platinaszőkére festette a haját – körülbelül olyan árnyalatúra, mint amilyen a kötél tánccsónő csillogó-villogó trikója a cirkuszban. Az igazi, nagy hajfestés évente kétszer történt a fodrásznál, de közben, úgy havonta, Beléndekné maga frissítette fel hajszínét: buzgón öblögette az EXTRA-HATÁSOS PLATINASZŐKE HAJFESTÉK nevű folyadékkal. A fürdőszobaszekrényben tartotta az üveget, amelynek a címkéjén a folyadék elnevezése alatt ez állt: VIGYÁZAT, MÉREG! ÜGYELJÜNK, HOGY NE KERÜLJÖN GYEREKEK KEZÉBE! Matilda számtalanszor elolvasta a szöveget, mert nagyon tetszett neki.

Matilda apjának dús, fekete haja volt, közepén elválasztva hordta, és módfelett büszke volt rá.

– A jó, erős haj – mondogatta – jó, erős agyra vall.

– Mint Shakespeare-nél – mondta egyszer ennek hallatán Matilda.

– Kinél?

– Shakespeare-nél, apuka.

– Eszes ürge volt?

– Nagyon, apuka.

– És ugye rengeteg haja volt?

– Tökkopasz volt, apuka.

Mire apja ráivallt:

– Ha nem tudsz értelmesen beszélni, jobb, ha befogod a szád!

Nos, Beléndek úr mindenestre ügyelt, hogy a haja szép és erős maradjon, és ennek érdekében minden reggel hatalmas adag hajszeszt dörzsölt a fejborébe. Az IBOLYA-OLAJ HAJSZESZ feliratú szagos, lila keverék a mosdó fölötti polcon állt, a család fogkeféi mellett, és Beléndek úr reggelente, borotválkozás után buzgón bedörzsölte IBOLYA-OLAJ-jal a fejborét. A műveletet hangos horkanások kísérték, és efféle felkiáltások: – Tyhű, de finom! Ez a jó! Egészen a gyökeréig! –, amelyeket Matilda is hallott a szemközt nyíló szobájából.

Most pedig, a fürdőszoba kora reggeli magányában, Matilda lecsavarta apja IBOLYA-OLAJ-os üvegének a tetejét, és a folyadék háromnegyed részét kiöntötte a lefolyóba. Azután pedig csurig töltötte az üveget anyja EXTRA-HATÁSOS PLATINASZŐKE HAJFESTÉK-ével. Ügyelt rá, hogy maradjon az eredeti hajszeszből az üvegben, és amikor jól felrázta, a keverék még eléggé lila volt. Azután visszatette a hajszeszes üveget a mosdó fölötti polcra, anyja hajfestékét pedig a szekrénybe. Majd, mint aki dolgát jól végezte, lement reggelizni.

Matilda szép nyugodtan ült az asztalnál és kanalazta a zabpelyhet. Bátyja szemközt ült vele, háttal az

ajtónak, és hatalmasakat harapott a mogyoróvaj és eperdzsem keverékével vastagon megkent kenyérből. Anyjuk a konyhában készítette Beléndek úr szokásos reggelijét: két tükörtojást zsíros piritóssal, három szál rövidkolbásszal, három szelet szalonnával, sült paradicsommal.

Ekkor lépett nagy garral az ebédlőbe Beléndek úr. Nem is belépett – inkább bevonult, zajosan, mint mindig, de kivált a reggelihez. Ha ő valahova belépett, ott mindig láрма támadt. Mintha csak azt hirdette volna: – Ez vagyok én! Itt jön a Nagy Ember, a ház ura, a kenyérkereső, akinek a jó életeteket köszönhetitek! Mindenki kussoljon, és hajoljon meg előttem!

Most is nagy léptekkel csörtetett be, hátba vágta Misi fiát, és harsányan kijelentette:

– Na, fiacskám, az édesapád ma nagy pénzeket fog zsebre tenni! Sorakozik a garázsban megint egy pár szépen kiritttyentett csotrogány, amit rászórok a tökkel-ütött vevőkre! Hol a reggelim?

– Hozom már, kincsem! – kiáltott be a konyhából Beléndekné.

Matilda jó mélyen a zabpelyhes tányérja fölé hajolt. Nem mert felnézni. Először is: nem volt benne bizonyos, hogy mit fog látni. Másodszor pedig: ha azt látná, amire számít, nem állná meg nevetés nélkül. Misi kibámult az ablakon, és zavartalanul tömte magát mogyoróvajas eperdzsemes kenyérrel.

Beléndek úr épp az asztalfőhöz lépett, hogy letelepedjen, amikor nagy sebbel-lobbal belépett a konyhából Beléndekné, kezében óriási tálca, azon meg a rengeteg tojás és kolbász és szalonna és paradicsom. Beléndekné felpillantott. Meglátta férjurát. Megtorpant. Azután akkorát vitótt, hogy a falak is beleremegtek, a tálcat pedig

hatalmas csattanással elejtette. Mindenki ugrott egyet, Beléndek urat is beleértve.

– Mi ütött beléd, asszony? – üvöltött a feleségére.
– Nézd, hogy bemocskoltad a szőnyeget!

– A *hajad!* – sikított Beléndekné, és reszketeg ujjával férjére mutatott. – Mit csináltál a *hajaddal?!!*

– Mi bajod van a hajammal, az ég szerelmére? – tudakolta Beléndek úr.

– Uramisten, apuka, mit csináltál a hajaddal?! – kiabált Misi.

Egyszóval: takaros kis kavarodás támadt a reggelizőasztal körül!

Egyedül Matilda nem szólt egy szót sem. Csak ült, és némán csodálta működésének pompás eredményét. Beléndek úr sűrű, fekete haja most piszkos ezüst színt öltött – árnyalata ezúttal is a kötéláncosnő trikójára emlékeztetett, csakhogy olyan trikóra, amit nem mostak ki az egész cirkuszi évadban.

– Hát te... hát te... hát te *befestetted* a hajadat! – sikoltozott Beléndekné. – Hogy tehetél ilyet, te örült?! Szörnyen néz ki! Iszonytatóan! Rád se bírok nézni!

– Mi a csudát beszéltek itt összevissza?! – üvöltötte Beléndek úr, és két kézzel beletűrt a hajába. – Dehogyan festettem be! Mi az, hogy befestettem? Mi történt a hajammal? Vagy ez valami ostoba ugratás akar lenni?! – és az arca zöld lett, mint az éretlen alma.

– Pedig biztosan befestetted, apuka – mondta Misi. – Olyan színű, mint anyukáé, csak sokkal piszkosabb.

– Már hogyan festette volna be! – kiabált Beléndekné. – Magától nem változott meg a színe! Mi a csudát próbáltál csinálni? Azt hitted, így szebb leszel? Olyan vagy, mint egy elfuserált nagymama!

– Adjatok egy tükröt! – ordibált Beléndek úr. – Ne álljatok már, ne tátsátok a szátokat! Ide egy tükörrel!

Beléndekné táskája ott hevert egy széken. Kinyitotta, és kivette belőle a púderes dobozát, amelyben volt egy kis tükör. Felkattintotta a dobozt és odaadta a férjének. Az megragadta, arca elé tartotta, és eközben teleszórta púderrel a rikító zakóját.

– Vigyázz! – sikított a felesége. – Odanézz, mit csináltál! Kiszórtad a drága Estée Lauder-púderomat!

– Atyaúristen! – jajveszékelt Beléndek úr, miközben a tükörbe bámult. – Mi történt velem?! Szörnyen nézek ki! Épp úgy, mint te, csak még rondábban! Így nem mehetek be a boltba! Így nem árulhatok autókat! – Körülbámult a szobában, először a feleségére meredt vasvilla szemmel, azután a fiára, végezetül Matildára. – Ki művelte ezt velem?! – ordította.

– Azt hiszem, apuka – szólalt meg csöndesen Matilda –, hogy nem figyeltél oda, és véletlenül anyuka hajfestékét vitted le a polcra a hajszeszed helyett.

– Hát persze! – kiabált Beléndekné. – Csak így történhetett! Rémes, hogy milyen ostoba vagy, Ödön! Elolvashatnád, mi áll az üveg címkéjén, mielőtt magadra locsolod a tartalmát! Szörnyen erős ám az a festék! Egyetlen kávéskanállal kell csak tenni egy egész mosdótál vízbe, te meg úgy ahogy van, hígítatlanul magadra öntöd az egészet! A végén még kihullik tőle a hajad! Még jó, ha nem jön vele a fejbőröd is!

– Azt állítod, hogy kihullik a hajam?! – üvöltötte Beléndek úr.

– Nagyon valószínű – bólogatott a felesége. – A hidrogén hiperoxid roppant erős vegyszer. Azzal fertőtlenítik például a végcsészét.

– Mit beszélsz itt össze-vissza?! – rivallt rá a férje. – Én nem vagyok végcsésze! Engem nem kell fertőtleníteni!

– Én alaposan felhigítom – folytatta rendületlenül a felesége –, de még így is hullik tőle a hajam. Isten tudja, mi lesz a tiéd. Csoda, hogy még a helyén van.

– Mit csináljak?! – jajongott Beléndek úr. – Mondd meg gyorsan, mitévő legyek, mielőtt hullani kezdene a hajam!

– Én a helyedben jó alaposan megmosnám, apuka – szólalt meg Matilda. – Méghozzá minél hamarabb.

– Attól visszajön a rendes színe? – tudakolta aggódalmasan az apja.

– Hogy jönne vissza, te oktondi – korholta Beléndekné.

– Hát akkor mit tegyek?! Nem járhatok ilyen hajjal a világ végezetéig!

– Fstedd be feketére – ajánlotta Beléndekné. – De előbb mosd meg, mert nem marad, amit befesthetnél.

– Helyes! – kiáltotta Beléndek úr. – Ebben a pillanatban telefonálj a fodrászodnak, és jelents be hajfestésre! Mondd meg, hogy élet-halál kérdése! A többi vendég várhat! Most pedig megyek hajam mosni! – Azzal kirohant a szobából, Beléndekné pedig mélyet sóhajtott, és indult telefonálni a fodrászának.

– Apuka mostanában elég sok butaságot csinál – jegyezte meg Matilda. – Nem gondolod, anyuka?

– A férfiak sajnos nem mindig olyan okosak, amilyennek képzelik magukat – jegyezte meg Beléndekné tárcsázás közben. – Majd te is megtanulod, lányom, ha nagy leszel.

Édess kisasszony

Matilda elég későn került iskolába. A legtöbb gyerek ötesztendőskorában, vagy még annál is hamarabb megy elemibe, de Matilda szüleit nem érdekelte különösebben a kislányuk oktatása, és elfelejtették idejében beíratni. Így tehát Matilda öt és fél esztendősen lépte át először az elemi iskola küszöbét.

A kisgyerekek egy sívár téглаépületbe jártak, amelynek a „Roppantvár” Elemi Iskola felirat éktelenkedett a homlokzatán. Kétszázötven tanulója volt, öt-évestől tizenkét évesig. És a Roppantvár igazgatónője, főnöke, parancsnoka – élet-halál ura – egy félelmetes, középkorú hölgyemény volt, bizonyos Ordass kisasszony.

Matilda az első osztályba került, tizennyolc hasonló korú kisfiú és kislány közé. A tanító nénijüket Édess kisasszonynak hívták, és nem lehetett több huszonhárom-huszonnégy esztendősnél. Szép, halvány, tojásdad madonnaarca volt, kék szeme és világosbarna haja. Annyira karcsú és törékeny volt a termete, hogy azt hihette az ember, ha véletlenül elesik – ezer darabra törik, mint valami porcelánbaba.

Édess Emília kisasszony szelíd és csöndes volt, a hangját soha föl nem emelte, csak nagy néha mosolygott – és megvolt az a ritka adottsága, hogy minden kisgyerek, aki csak a keze alá került, rajongott érte, és úgy járt a

sarkában, mint a pulikutya. Édess kisasszony nagyon jól tudta, milyen is az, amikor egy kisgyereket életében először beternelnek a tanterembe, ráparancsolnak, hogy a padjában meg se mozduljon, és engedelmeskedjék a tanító néninek. Édess kisasszony sohasem hatalmi szóval utasíttatta a rábízott gyerekeket – kért inkább, nem parancsolt, és szinte kézzelfogható szeretet sugárzott belőle, úgyhogy a riadt kis új jövevények hamarosan megvigasztalódtak.

Hanem az igazgatónő, Ordass kisasszony, egészen más volt ám! Rettegett tőle mindenki, mert valóságos zsarnoka volt tanulóknak, tanítóknak egyaránt. Fenyegető légkör vette körül, ami már messziről is érződött, ha pedig közelebb ért, valósággal áradt belőle az izzó düh. Amikor végigmenetelt – Ordass kisasszony ugyanis nem *járt*, mint minden teremtetett emberfia, hanem *menetelt*, akár egy bevetésre készülő rohamosztag –, amikor nagy léptekkel, karját lóbálva végigmenetelt a folyosón, közben fel-felhorkant, és ha történetesen gyerekek kerültek az útjába, úgy gázolt át közöttük, mint holmi harcokcsi, szanaszét szórva az aprónépet. Hál’ istennek nem sok hasonló teremtménnyel találkozunk jártunkban-keltünkben, de előbb-utóbb bizony megesik, hogy ilyesvalakibe botlunk. Ilyenkor az a legokosabb, ha úgy cselekszünk, mintha felbőszült orr-

szarvú rontana ránk – gyorsan fel a legelső fára, s maradjunk is ott, amíg az illető odébb nem áll. Ezt a szörnyűségesen borzalmas nőszemélyt szinte lehetetlenség leírni, de azért később majd megpróbálkozom vele. Egyelőre fordítsunk neki hátat, és térjünk vissza Matildához, aki első napját tölti Édess kisasszony osztályában.

Először, szokás szerint, felolvasta a tanító néni a tanulók névsorát, azután mindegyiküknek adott egy vadonatúj füzetet.

– Ceruzát, remélem, mindenki hozott – mondta.

– Igen, Édess kisasszony! – hangzott kórusban a válasz.

– Nagyszerű. Nos, gyerekek, ez az első napotok az iskolában, ahová hosszú évekig fogtok járni. Hat évig ide, a Roppantvárba, amelynek, mint tudjátok, Ordass kisasszony az igazgatónője. Most pedig hadd mondjak el nektek valamit Ordass kisasszonyról – a magatok érdekében. Szigorúan ragaszkodik a fegyelemhez az egész iskolában, és aki jót akar, az példásan viselkedik a jelenlétében. Nincs vitatkozás. Nincs feleselés. Akármit mond, tegyétek meg. Ha felbosszantjátok, úgy összetör, akár a diótörő. Nincs ezen semmi nevetnivaló, Viola. Komolyan beszélek. Jó lesz, ha megjegyzitek, hogy Ordass kisasszony nagyon, nagyon szigorúan elbánik mindenki-vel, aki vét az iskola fegyelme ellen. Megértettétek?

– Megértettük, Édess kisasszony – csilingelt tizennyolc hangocska.

– Én pedig igyekszem – folytatta Édess kisasszony –, hogy minél többre megtanítsalak benneteket, amíg az osztályomba jártok. Így majd könnyebb lesz a dolgotok, ha magasabb osztályba kerültök. Most például elvárom mindenkitől, hogy hét végére tanulja meg kívülről a kettes szorzótáblát. Év végére pedig remélhetőleg

eljutunk a tizenkettes szorzótábláig. Nagy segítség lesz majd később, meglátjátok. Most pedig – talán akad közöttetek, aki máris tudja a kettes szorzótáblát?...

Egyetlenegy gyerek emelte föl a kezét – Matilda.

Édess kisasszony figyelmesen szemügyre vette a második padban ülő fekete hajú, komoly képű kislányt. – Remek! – mondta. – Légy szíves, állj fel, és mondd el, ameddig tudod.

Matilda felállt, és elkezdte a kettes szorzótáblát. Eljutott odáig, hogy kétszer tizenkettő huszonnégy, de nem hagyta abba. – Kétszer tizenhárom huszonhat – folytatta –, kétszer tizennégy huszonnyolc, kétszer tizenöt harminc, kétszer tizenhat...

– Állj! – szólt Édess kisasszony. Meglepetten hallgatta a kislány mondókáját, azután megkérdezte: – Meddig tudod folytatni?

– Meddig? – tűnődött Matilda. – Igazából nem is tudom, Édess kisasszony. Azt hiszem, elég sokáig.

Édess kisasszony eltöprengett ezen a különös válaszon.

– Úgy érted – szólalt meg nagy sokára –, hogy azt is meg tudnád mondani, mennyi kétszer huszonnyolc?

– Igen, Édess kisasszony.

– Nos? Mennyi?

– Ötvenhat, Édess kisasszony.

– No, akkor vegyünk valami nehezebbet. Meg tudod mondani például, hogy mennyi...mondjuk...kétszer négyszáznyolcvanhét?

– Azt hiszem, igen – felelte Matilda.

– Biztos?

– Igen, Édess kisasszony, azt hiszem, biztos.

– Nos hát, akkor nézzük: mennyi kétszer négyszáznyolcvanhét?

– Kilencszázhetvennégy – vágta rá Matilda. Halkan, udvariasan, szerényen.

Édess kisasszony elképedve bámult Matildára, de vigyázott, hogy a hangja ne árulja el megdöbbenését.

– Pompás! De persze a kettes szorzótábla sokkal könnyebb, mint a magasabb számok. Mi volna, ha egyéb szorzótáblákkal is megpróbálkoznánk? Azokat is tudod?

– Azt hiszem, Édess kisasszony.

– Melyiket, Matilda? Meddig jutottál?

– Én... én nem is tudom – mondta Matilda. – Nem egészen értem a kérdést. Mire tetszett gondolni?

– Például arra, hogy tudod-e a hármas szorzótáblát.

– Igen, Édess kisasszony.

– És a négyeset?

– Azt is, Édess kisasszony.

– Hát mégis mennyit tudsz, Matilda? Tudod valamennyit, egészen a tizenkettes szorzótábláig?

– Igen, Édess kisasszony.

– Mennyi tizenkétszer hét?

– Nyolcvannégy – felelte Matilda.

Édess kisasszony némán hátradőlt az osztály pad-sorai előtt álló tanári asztal mögötti székén. Megrendítette ez a beszélgetés, de igyekezett, hogy ezt senki se vegye észre rajta. Sosem találkozott még olyan ötéves gyerekkel – mi több, tízévesssel sem –, aki ilyen könnyedén tudott volna fejben szorozni.

– Remélem, valamennyien ide figyeltetek – szólt az osztályhoz. – Matilda szerencsés kislány. Csodálatos szülei vannak, akik máris megtanították, hogyan kell szorozni. Édesanyád tanított rá, Matilda?

– Nem, Édess kisasszony.

– Hát akkor biztosan az édesapád. Kitűnő pedagógus lehet.

– Nem, Édess kisasszony – szólt halkan Matilda.

– Nem az édesapám tanított.

– Úgy érted, hogy magadtól tanultad meg?!

– Igazából nem tudom – felelte őszintén Matilda.

– Valahogy nem nehéz egyik számot megszorozni a másikkal.

Édess kisasszony mély lélegzetet vett, azután lassan kiengedte. Megint a ragyogó szemű kislányra pillantott, aki szerényen, csendesen álldogált a padja mellett. – Azt mondod, nem nehéz egyik számot megszorozni a másikkal – szólalt meg végre Édess kisasszony. – Meg tudnád ezt egy kicsit magyarázni?

– Jaj, istenkém – sóhajtott Matilda. – Nem biztos.

Édess kisasszony várt. Az osztály hallgatott; mindenki a fülét hegyezte.

– Ha például megkérdezném... – kezdte Édess kisasszony –, hogy mennyi tizennégyszer tizenkilenc... De nem, nem, ez nagyon nehéz!

– Kétszázhatvanhat – válaszolt Matilda.

Édess kisasszony letette a ceruzát, levette a szemüvegét, és törölgetni kezdte a lencséket. Az osztály némán figyelt; várták, mi jön ezután. Matilda még akkor is ott állt a padja mellett.

– Nos, Matilda – szólalt meg Édess kisasszony, de még akkor is egyre fényesítgette a szemüvegét –, próbáld meg pontosan elmondani, mi történik a fejedben, amikor így megszorozol két számot. Valahogyan nyilván eljutsz a megoldásig, csak az a meglepő, hogy szinte gondolkodás nélkül vágod rá. Mint például az előbb azt, hogy mennyi tizennégyszer tizenkilenc.

– Én... én... én egyszerűen csak leírom a fejemben a tizennégyet és megszorozom tizenkilencel – felelte Matilda. – Sajnos, nem tudom másképpen megmagyarázni. Mindig azt mondom magamban, ha egy kis zsebszámológép meg tudja csinálni, én miért ne tudnám?

– Csakugyan – mondta Édess kisasszony. – Az emberi agy bámulatos dolog...

– Azt hiszem, sokkal többet ér, mint egy egyszerű fémdarab – mondta Matilda. – Mert mi más a számológép?

– Bizony – bólintott Édess kisasszony. – Az iskolában különben is tilos számológépet használni.

Édess kisasszony valósággal szédült. Semmi kétség: különleges matematikai tehetséggel találkozott. Csodagyerek...? Ilyen csodák néha felbukkannak a világban, de száz esztendőben ha egy ilyen akad. Végére is Mozart öt esztendősen már szonátákat komponált...

– Nem igazság! – szólalt meg Viola. – Hogyhogy ő tudja, mi meg nem?

– Ne búsulj, Viola, nemsokára utolérítek – vigasztalta Édess kisasszony, de maga sem hitte, amit mondott.

És most Édess kisasszony egyszerűen nem tudott ellenállni a kísértésnek, hogy tovább firtassa, mi lakozik ennek a döbbenetes gyereknek az agyában. Tudta, a többi gyerekkel is foglalkoznia kellene, de annyira izgatott volt, hogy nem bírta annyiban hagyni a dolgot.

– Most pedig – szólott, és úgy tett, mintha az egész osztályhoz intézné szavait –, hagyjuk egyelőre a számtant, és nézzük meg, tud-e valaki írni közületek. Tartsa fel a kezét, aki tudja, hogyan kell leírni azt, hogy „cica”!

Három kéz emelkedett a magasba. Violáé, egy Marci nevű kisfiué és Matildáé.

– No, Marci, mondd meg nekünk, hogy írják azt, hogy „cica”!

– C-i-c-a – betűzte Marci.

Édess kisasszony ekkor elhatározta, hogy feltesz egy kérdést, amit soha még elsősöktől a legeslegelső iskolai napjukon nem kérdezett: – Van-e hármótok közt valaki, aki több szóból álló mondatot is el tud olvasni?

– Én! – jelentkezett Marci.

– Én is! – csatlakozott Viola.

Édess kisasszony a táblához lépett, és krétával felírta a következő mondatot:

Én már hosszú mondatokat is el tudok olvasni.

Szándékosan írt fel ilyen nehezet, és nemigen várta, hogy az ötéves gyerekek megbirkózzanak vele.

– Nos, Marci, el tudod olvasni? – kérdezte.

– Nagyon nehéz... – hátrált meg Marci.

– Hát te, Viola?

– Az első szó: *Én!* – vágta ki Viola.

– És hogy van tovább? El tudja valaki olvasni az egész mondatot? – kérdezte Édess kisasszony, és egészen bizonyos volt benne, hogy Matilda menten rámondja az „Igen”-t.

– Igen – mondta Matilda.

– Rajta! – biztatta Édess kisasszony.

És Matilda szép simán elolvasta a mondatot.

– Nagyon jó – bólintott Édess kisasszony. Igyekezett, hogy a hangja ne árulja el, mennyire izgatott. – No, és mi mindent tudsz elolvasni, Matilda?

– Azt hiszem, majdnem mindent – felelte Matilda –, csak sajnos, nem mindig értem, mit jelent.

Édess kisasszony felpattant és kisietett a tanteremből. De fél perc múlva már vissza is jött, kezében egy

vaskos könyvvel. Találomra kinyitotta, és Matilda elé tette.

– Ebben a könyvben tréfás versek vannak – magyarázta. – Nézzük meg, el tudod-e olvasni például ezt itt.

És Matilda már olvasta is, szépen, folyékonyan:

*Egy bécsi ínyenc épp ebédezett.
Egérrel körített marhaszelet?!
A pincér pisszeg: – Maga állat!
Ezt megtarthatja magának!
Mindenkit jóllakatnunk nem lehet.*

Néhány gyerek értette a tréfát, és nevetett.

– Tudod, mi az az „ínyenc”, Matilda? – kérdezte Édess kisasszony.

– Olyan ember, aki nagyon kényes rá, hogy mit eszik – felelte Matilda.

– Úgy van – bólintott Édess kisasszony. – Hát azt tudod-e, hogy hívják ezt a fajta verset?

– Limericknek – válaszolt Matilda. – Ez itt nagyon tetszett. Igazán vicces.

– Szellemes limericket nem könnyű írni – mondta Édess kisasszony. – Felemelte a könyvet, és visszament asztalához. – Könnyűnek látszik, pedig egyáltalán nem az.

– Tudom – mondta Matilda. – Már sokszor megpróbálkoztam vele, de az enyéme nem valami jók.

– Megpróbálkoztál a limerick-írással? – bámult Édess kisasszony. – Nahát, Matilda, igazán nagyon szeretném hallani, milyeneket írtál! Elmondanál egyet nekünk?

– Hát, igazság szerint... – mondta kissé tétovázva Matilda –, Édess kisasszonyról is faragtam egy limericket, most, ahogy itt ülök.

– Rólam?! – ámult-bámult Édess kisasszony. – Nahát, azt mindenképpen meghallgatjuk, igaz?

– Nem nagyon szeretném elmondani, Édess kisasszony.

– Nagyon szépen kérlek, mondd el! Igérem, hogy nem haragszom meg miatta!

– Biztosan meg fog haragudni, Édess kisasszony, mert a keresztnévét kellett használnom a rím miatt. Ezért nem szeretném elmondani.

– Honnan tudod a keresztnévemet? – csodálkozott Édess kisasszony.

– Épp mielőtt bejöttünk, hallottam, amint egy másik tanító néni a nevéen szólította. Emminek.

– Halljuk azt a limericket! – szolt határozottan Édess kisasszony, aztán elmosolyodott. Ritkán mosolygott, de ilyenkor gyönyörű szép lett az arca. – Állj fel, Matilda, és mondd el a verset!

Matilda lassan felállt, és még lassabban, idegesen, felmondta a limerickjét:

*Amikor idejön Emmi,
Mindenkit kezd érdekelni,
Van-e itt hajadon,
Ki bájos ily nagyon,
S a válaszunk: – Nincsen senki.*

Édess kisasszony sápadt arca pipacsvörösre pirult. Aztán megint elmosolyodott. Ezúttal őszinte öröm ragyogott a mosolyában.

– Köszönöm, Matilda! Igaznak ugyan nem igaz, de nagyon jó limerick. Ejnye, ejnye, meg kell próbálnom megjegyezni!

– Nagyon szép! – kiáltott fel a harmadik padban Viola. – Igazán tetszett!

– És nem igaz, hogy nem igaz! – kontrázott egy Norbert nevű kisfiú.

– De mennyire, hogy igaz! – tódította Marci.

Most már az egész osztály a szívébe zárta Édess kisasszonyt, holott jóformán senki mással nem törődött eddig, csak Matildával.

– Ki tanított meg olvasni, Matilda? – kérdezte Édess kisasszony.

– Én valahogy magamtól tanultam meg – felelte Matilda.

– És könyveket is olvastál, mármint gyerek-könyveket?

– Ahány csak van a kölcsönkönyvtárban, mindet elolvastam, Édess kisasszony kérem.

– Tetszetek?

– Némelyik nagyon – válaszolt Matilda –, de akadt köztük borzasztóan unalmas is.

– Mondj egyet, ami tetszett.

– Például *A gyűrűk ura*. Azt hiszem, Tolkien bácsi nagyon jó író. Csak egy hibája van. Nincsenek mulatságos részek a könyveiben.

– Nincsenek bizony – hagyta rá Édess kisasszony. – És szerinted fontos, hogy minden gyerek-könyvben legyenek mulatságos részek?

– Igen – bólintott Matilda. – A gyerekek nem olyan komolyak, mint a felnőttek, és szeretnek nevetni.

Édess kisasszony valósággal elképedt: milyen okos ez a pöttöm kislány!

– No, és most mit csinálsz – kérdezte –, hiszen elolvastad már valamennyi gyerek-könyvet?!

– Felnőttkönyveket olvasok – magyarázta Matilda. – Pelikán néni, a könyvtáros, nagyon kedves. Mindig segít jó könyveket választani.

Édess kisasszony előrehajolt az asztala fölött, és a kislányra meredt. Tökéletesen elfeledkezett a többi gyerekről.

– Milyen könyveket? – kérdezte suttogva.

– Nagyon szeretem például Charles Dickenst – mondta Matilda. – Az ő könyvei nagyon mulatságosak. Különösen Pickwick úr kalandjai.

Ebben a pillanatban megszólalt a csengő, jelezve, hogy vége az órának.

Ordass kisasszony

A szünetben Édess kisasszony kiment az osztályból, és egyenesen az igazgatói iroda felé tartott. Alig bírt izgatottságával. Hisz épp most ismerkedett meg egy csöpp kislánnyal, akiben minden valószínűség szerint ragyogó képességek lakoznak! Még nem volt idő kitapasztalni, hogy valójában mennyire tehetséges, de Édess kisasszony úgy érezte, nem hagyhatja annyiban a dolgot. Nevetséges lenne hagyni, hogy ez a gyerek ott kallódjon az első osztályban!

Édess kisasszony általában ugyancsak rettegett az igazgatónőtől, és igyekezett kitérni az útjából, de ebben a pillanatban úgy érezte, szembenézne a hétfejű sárkánnyal is. Halált megvető bátorsággal kopogott be a félelmetes igazgatói iroda ajtaján.

– Szabad! – dördült odabentről Ordass kisasszony mély, veszedelmes hangja. Édess kisasszony belépett.

No mármost: iskolaigazgató általában olyan személyből lesz, aki tetőtől-talpig tele van remek tulajdonságokkal. Megérti a gyerekeket. Szívén viseli a gyerekek érdekeit. Együtt érez növendékeivel. Igazságos. Mindenél fontosabb számára az oktatás szent ügye. Ordass kisasszonyból azonban mindez hiányzott, és senki sem tudta, hogyan lett belőle mégis iskolaigazgató.

Hogy milyen volt Ordass kisasszony? Először is: valóságos izomkolosszus. Valamikor híres-nevezetes sportoló volt, és ez most is meglátszott vastag nyakán, széles vállán, vastag karján, erős csuklóján, izmos lábikráján. Látszott rajta, hogy ha akarja, könnyűszerrel meghajlítja a vasrudat is, és egy mozdulattal kettétépi a telefonkönyvet. Az arca, sajnálatos módon, nem volt az égi szépség hű tükré. Szegletes álla volt, kegyetlen szája, kicsi, gonosz szeme. Az öltözéke pedig... nos, hogy úgy mondjam, merőben sajátságos volt. Barna vászonköpenyt viselt, a derekán széles bőrvél, amelyet óriási ezüstcsat fogott össze. A köpeny alól előbukkanó irdatlan combokon palackzöld szövetnadrág feszült. A nadrág épp csak térdig ért, alatta zöld térdharisnya díszelgett, amelynek letűrt szára tökéletesen látni engedte Ordass kisasszony vaskos lábikráját. A cipője lapos sarkú, vastag talpú bakancs volt, jobban illett volna holmi vérszomjas falkavadászatra, mint egy szelíd-szolid elemi iskolába.

Amikor Édess kisasszony belépett az igazgatói irodába, Ordass kisasszony irdatlan íróasztala mellett állt, és az arcán bosszús türelmetlenség tükröződött.

– Mit óhajt, Édess kisasszony? – kérdezte. – Látom, egészen felhevült. Mi ütött magába? Talán köpöcsöveztek a drágalátos tanítványai?

– Nem, igazgatónő kérem. Semmi ilyesmi nem történt.

– Hát akkor mit akar? Hallja! Nem érek rá a számat tátani. – Azzal az íróasztalán álló korsóért nyúlt, kitöltött magának egy pohár vizet, és egy hajtásra kiitta.

– Van az osztályomban egy kislány, bizonyos Beléndek Matilda... – kezdte Édess kisasszony.

– A falubeli Beléndek autókereskedés tulajdonosának a gyereke – vakkant közbe Ordass kisasszony.

Sohasem beszélt normális emberi hangon. Vagy ugatott, vagy ordított. – Pompás fickó az a Beléndek. Tegnap vettem tőle egy autót. Jóformán új. Alig van benne tizenötezer kilométer. Egy idős hölgyé volt, aki évente, ha egyszer használta. Alkalmi vétel. Igen, Beléndek derék ember. Társadalmunk oszlopa. Hanem azt mesélte, hogy a lánya rosszféle. Hogy csak tartsam jól szemmel. Hogy ha bármi komizság történik az iskolában, biztosan a lánya keze van a dologban. Még nem került a szemem elé a kis gonosztevő, de csak ismerjem meg – azt a napot megemlegeti. Istenátka az a kölyök, maga az apja mondta.

– Nem, igazgatónő kérem, ez nem igaz! – kiáltott fel Édess kisasszony.

– De még mennyire hogy igaz, Édess kisasszony! Most, hogy utánagondolok, lefogadom, ő volt az, aki ma reggel azt a bűzbombát dugta az íróasztalom alá! Úgy bűzlött az egész szoba, akár a kanális! Hát persze, hogy ő volt a ludas! Na, de el is kapom, majd meglátja! Hogy néz ki az a kölyök? Undok kis féreg, lefogadom. Hosszú tanári pályafutásom során megállapítottam, Édess kisasszony, hogy a rossz kislány sokkal veszedelmesebb teremtmény, mint a rossz kisfiú. Mi több, sokkal nehezebb elkapni. Rossz kislányt nyakon csípni olyan, mint amikor legyet fog az ember. Odacsap – de az átkozott jószág már elrepült. Rusnya féreg valamennyi kislány. Örülök, hogy sose voltam az.

– De hiszen valamikor igazgatónő is kislány volt!

– De nem sokáig! – vakkantotta Ordass kisasszony, aztán elvigyorodott. – Nagyon hamar kész nő lett belőlem!

Dilis az öreglány, állapította meg magában Édess kisasszony. Tisztára begolyózott. De azért Édess kisass-

szony rendületlenül állt az igazgató előtt. Ezúttal nem hagyja magát megfélemlíteni!

– Közölnöm kell önnek, igazgató! kérem, hogy téved, ha azt hiszi, hogy Matilda tett bűzbombát az íróasztala alá.

– Én sohasem tévedek, Édess kisasszony!

– De igazgató! kérem, az a gyerek ma jött először iskolába, és egyenesen az osztályba lépett...

– Ne vitatkozzon velem, hallja-e! Ez a kis szörnyeteg Matilda, vagy hogy az ördögbe hívják, bűzbombát robbantott az irodámban! Semmi kétség! Köszönöm, hogy bejelentette!

– Dehogyan jelentettem be, igazgató! kérem.

– Már hogyan jelentett volna! Most pedig ki vele: mit akar, Édess kisasszony? Miért fecsepli az időmet?

– Matildáról szeretnék beszélni önnek, igazgató! kérem. Különleges dolgokat szeretnék közölni arról a gyerekről. Elmondhatom, mi történt az imént az osztályomban?

– Gondolom, a kölyök meggyújtotta a maga szoknyáját, és megpörkölte a bugyiját! – horkant fel Ordass kisasszony.

– Nem, nem! – kiáltott fel Édess kisasszony. – Matilda lángész!

E szó hallatán Ordass kisasszony arcszíne lilára váltott, és egész teste felfűvódott, akár a kecskebékáé. – *Lángész?! – üvöltötte. – Micsoda zagyvaságokat hablatyol itt össze?! Hisz maga megzavarodott! A tulajdon édesapjától tudom, hogy az a gyerek valóságos gengszter!*

– Az édesapja téved, igazgató! kérem.

– Nekem ne okoskodjon, Édess kisasszony! Fél órája ismeri azt a kis szörnyeteget, az apja meg amióta a világra jött!

Édess kisasszony azonban szentül eltökélte, hogy végigmondja a mondókáját; sorolni kezdte hát Matilda matematikai remekléseit.

– Na és, ha bevágott kívülről néhány szorzótáblát?! – vakkantott rá Ordass kisasszony. – Attól még senki sem lángész, kedves kisasszony! Legfeljebb papagáj!

– De igazgató! kérem, az a gyerek tud olvasni!

– Na és?! Én is tudok! – vakkantotta Ordass kisasszony.

– Véleményem szerint – folytatta Édess kisasszony – Matildát ki kell venni az osztályomból, és áttenni a legmagasabb osztályba, a tizenegy évesekhez!

– Haha! – horkant fel Ordass kisasszony. – Szóval meg akar szabadulni tőle?! Nem tud vele elbánni? Rá akarja őt szabadítani a szerencsétlen Csuka kisasszonyra, a felső tagozatra,

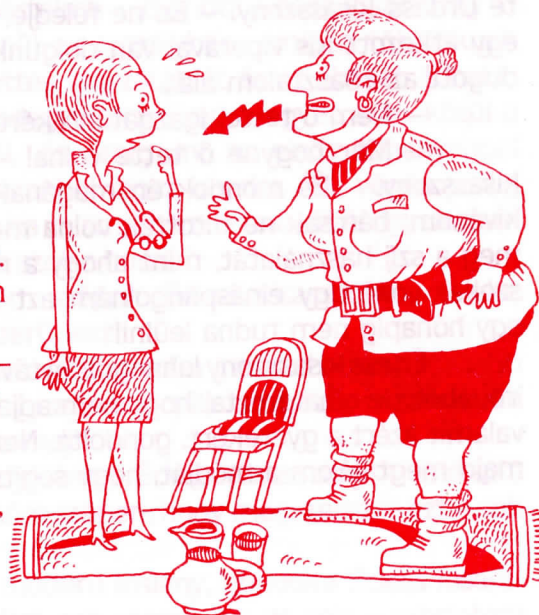
hogy még nagyobb kavarodást okozzon?

– Nem, nem, nem! – kiáltotta Édess kisasszony.

– Egyáltalán nem ez az oka!

– Dehogyanem! – rikoltotta Ordass kisasszony. –

Átlátok a maga furfangos tervén, kisasszony! És a válaszem: nem! Matilda ott

marad, ahol van, és maga a felelős érte, hogy tisztességesen viselkedjen!

– De igazgatónő kérem...

– Egy szót se többet! – üvöltötte Ordass kisasszony. – Egyébként is elvem, hogy minden gyerek maradjon a maga korcsoportjában, tekintet nélkül a képességeire. Úristen, még hogy egy ötéves kis bandita üljön a legidősebbek között a legmagasabb osztályban! Ki hallott ilyet?!

Édess kisasszony tehetetlenül állt a bikanyakú óriás előtt. Sok mindent szeretett volna mondani, de tudta, hogy úgylát hiába. Ezért csak ennyit szólt, igen halkan:

– Hát jó. Ön tudja, mit tesz, igazgatónő.

– De mennyire tudom, hogy mit tesz! – bömbölte Ordass kisasszony. – És ne feledje, kisasszony, hogy egy átkozott kis viperával van dolgunk, aki bűzbombát dugott az íróasztalom alá...

– Nem ő tette, igazgatónő kérem!

– Már hogyan ő tette volna! – dörögte Ordass kisasszony. – És mondok én magának valamit. Szívből kívánom, bár csak ne tiltották volna meg a nyírfavessző meg a szíj használatát, mint ahogy a régi szép időkben szokás volt! Úgy elnászpángolnám azt a Matildát, hogy egy hónapig nem tudna leülni!

Édess kisasszony lehangoltan távozott az igazgatói irodából, de elhatározta, hogy nem adja fel. Tennem kell valamit azért a gyerekért, gondolta. Nem tudom mit, de majd megtalálom a módját, hogy segítek rajta.

Családlátogatás

Amikor Édess kisasszony kilépett az igazgatói irodából, a gyerekek kint voltak a játszótéren. Édess kisasszony sorra járta a legmagasabb osztály tanárait, és kölcsönkért tőlük egy-egy tankönyvet – algebrát, mértant, franciát, angol irodalmat, meg a többi. Azután megkereste Matildát, és behívta a tanterembe.

– Semmi értelme – mondta Édess kisasszony –, hogy itt ülj tétlenül az osztályban, amíg a többieknek megtanítom a kettes szorzótáblát és az ábécét. Elhatároztam, hogy mindegyik órán kapsz egyet ezek közül a tankönyvek közül, és amíg mi az elsős tananyaggal foglalkozunk, te ezekből fogsz tanulni. Óra végén pedig kijöhetsz hozzám, ha valamit nem értesz, és én igyekszem segíteni. Nos, mit szólsz hozzá?

– Köszönöm szépen, Édess kisasszony – felelte Matilda. – Nagyszerű lesz!

– Később majd bizonyára átkerülhetsz magasabb osztályba, de az igazgatónő pillanatnyilag ragaszkodik hozzá, hogy itt maradj.

– Nagyon jó lesz, Édess kisasszony – mondta Matilda. – Köszönöm szépen, hogy megszerezte ezt a sok tankönyvet.

Milyen jó modorú kislány, gondolta Édess kisasszony. Nem érdekel, mit mond róla az apja – szerintem

csöndes, rendes, szelíd kisgyerek. És egyáltalán nem szállt a fejébe a nagy tehetség. Talán nem is tudja, hogy milyen kivételes képessége van.

Amikor tehát megkezdődött a következő óra, Matilda maga elé tette a mértankönyvet, és csengetésig azt tanulmányozta. Édess kisasszony fél szemmel figyelte, és megállapította: a kislány annyira elmerült benne, hogy fel sem nézett egész idő alatt.

Édess kisasszony eközben újabb elhatározásra jutott. Eltökélte, hogy amint lehet, elmegy Matilda szüleihez, és titokban beszél velük. Egyszerűen nem tudta annyiban hagyni a dolgot. Nevetséges! Szinte hihetetlen, hogy a szülők ne legyenek tudatában gyermekük kivételes képességeinek. Végtére is, Beléndek úr tekintélyes autókereskedő, s mint ilyen, vélhetőleg maga is értelmes ember. A szülők általában nem szokták alábecsülni gyermekeik adottságait. Épp ellenkezőleg. Szegény tanítók olykor-olykor egyenesen képtelenek meggyőzni a büszke apukákat-anyukákat, hogy szerelmetes csemetéjük egy kissé gyagyás. Édess kisasszonynak egy szemernyi kételye sem volt afelől, hogy könnyedén sikerül rávezetnie a Beléndek házaspárt, micsoda különleges lánygyerekkel büszkélkedhetnek. Inkább attól tartott, beszámolója hallatán még utóbb túlon túl elbázzák magukat.

Édess kisasszony reményei, mihelyt feltámadtak, még ennél is magasabbra szárnyaltak. Talán-talán sikerül elnyernie a szülők engedélyét, hogy tanítás után külön foglalkozhasson Matildával?! Majd szétvetette tanítói becsvágya, hogy egy ilyen tehetséges gyerekkel foglalkozhasson. Menten el is határozta, hogy még aznap felkeresi Beléndekéket. Jó későn – úgy este kilenc és tíz között –, amikor Matilda már bizonyára alszik.

Elhatározását tett követte. Édess kisasszony megnézte Matilda lakáscímét az iskola anyakönyvében, majd este kilenc után elsétált Beléndekék otthonáig. A szép, csendes utcában csinos kert vette körül valamennyi takaros házacska, és mindegyiknek hívogató név állt a homlokzatán. „VÁR-LAK” – hirdette az egyik. „CSEND-VILLA” – volt a másiknak a neve. Beléndekék otthona modern téglaház volt; szép pénzbe kerülhetett. A homlokzatán ez a felirat állt: „A PUHA ZUG”. Nocsak, gondolta magában Édess kisasszony (aki szívesen játszott a szavakkal): Apu hazug?! Az ajtóhoz ballagott, becsengett, és miközben várt, hallotta, hogy odabent teli torokból üvölt a televízió.

Az ajtót egy patkányképű, patkánybajszú emberke nyitotta ki; narancssárga-bíborvörös csíkos sportzakót viselt, és gyanakodva pillantott Édess kisasszonyra. – Mit tetszik? – kérdezte mogorván. – Ha netán jótékonysági tombolajegyeket árul, kár a fáradságért.

– Más járatban vagyok – felelte Édess kisasszony. – Elnézését kérem, hogy bejelentetlenül jövök. Matilda tanító nénije vagyok, és rendkívül fontos lenne, hogy néhány szót válthassak önnel és a feleségével.

– Máris rossz fát tett a tűzre az a kölyök? – morogta Beléndek úr, de nem lépett beljebb az ajtóból. – No, de ez már a maguk dolga. Bánjanak el vele, ahogy tudnak.

– Szó sincs róla, hogy rossz fát tett volna a tűzre – mondta Édess kisasszony. – Csupa jó hírem van a kislányról. Nem is akármilyen hírek, Beléndek úr. Megengedi, hogy bemenjek néhány percre, hogy beszélgethessek önökkel Matildáról?

– Épp a kedvenc műsorunkat nézzük – közölte Beléndek úr. – Teljesen alkalmatlan az idő. Jöjjön vissza máskor.

Erre már Édess kisasszony is kifogyott a béketűrésből.

– Úgy gondolja, Beléndek úr – kérdezte felháborodva –, hogy holmi silány tévéműsor fontosabb a leánya jövőjénél? Mert ha igen, akkor nem érdemli meg a szülő nevet! Azonnal kapcsolja ki azt a vacak dobozt, és hallgasson meg!

Beléndek úr valósággal megrendült Édess kisasszony szavai hallatán. Nem szokta meg, hogy így beszéljenek vele. Gyanakodva mérte végig a karcsú, törékeny kis teremtest, aki oly határozottan állt az ajtó előtt.

– Na, mindegy – vakkantotta el magát végül Beléndek úr. – Jöjjön be, és essünk túl rajta.

Édess kisasszony nem sokat kérette magát: gyorsan belépett.

– A feleségem nem fogja ezt megköszönni – mondta Beléndek úr, amint bevezette a hivatlan látogatót a nappaliba, ahol egy nagydarab, platinaszőke hölgyemény meredt önfeledten a képernyőre.

– Ki az? – kérdezte öngysága, de hátra sem fordult.

– Valami tanítónő – mondta Beléndek úr. – Állítólag Matildáról van mondanivalója. – A televíziókészülékhez lépett, lecsavarta a hangot, de a kép látható maradt.

– Mit csinálsz, Ödön?! – rikoltotta Beléndekné. – Artúr épp most kéri meg Angéla kezét!

– Nézheted, amíg mi beszélgetünk – nyugtatta meg férje-ura. – Ez itt Matilda tanítónője. Azt mondja, jó hírt hozott.

– Édess Emília vagyok – mondta Édess kisasszony. – Üdvözlöm, Beléndek asszony.

Beléndekné vasvilla tekintettel mérte végig.

– Na, mi a baj? – röffent rá.

Senki sem kínálta helytel Édess kisasszonyt, de ő mégis leült.

– Az önök kislánya ma volt először iskolában – mondta.

– Tudjuk – rántotta meg a vállát Beléndekné, dühösen, hogy megzavarták kedvenc műsora élvezetében. – És akkor mi van?

Édess kisasszony keményen nézett Beléndekné vizes-szürke szemébe, de nem szólt. Beléndekné végül megsokallta a hallgatást, és fészkelődni kezdett a székén.

– Tudni óhajtják, miért kerestem fel magukat? – kérdezte nagy sokára Édess kisasszony.

– Bőkje már ki! – mordult fel Beléndekné.

– Bizonyára tudják – kezdte Édess kisasszony –, hogy az elsőseink nem tudnak olvasni, sem számokkal bűvészkedni, amikor bekerülnek az iskolába. Hiszen csak öt évesek. Matilda mégis képes erre. És ha hihetek neki...

– Én nem hinnék neki a maga helyében – morgott Beléndekné. Rettenetesen sajnálta, hogy nem hallja, mit beszélnek a tévében.

– Akkor tehát hazudott a gyerek, amikor azt állította, hogy senki sem tanította sem szorozni, sem olvasni? Talán tanította valamelyikük?

– Mire? – kaffantotta Beléndek úr.

– Olvasni. Könyveket – felelte Édess kisasszony. – Talán mégis önök tanították. Talán mégsem mondott igazat a gyerek. Talán tele van a házuk könyvekkel. Én nem tudhatom. Önök talán mind a ketten valóságos könyvmolyok. És rengeteget olvasnak.

– Hogyne olvasnánk – vetette oda Beléndek úr.

– Ne beszéljen hülyeségeket. Minden héten elolvasom az Autósújságot, az első betűtől az utolsóig!

– Ez a gyerek döbbenetes mennyiségű könyvet elolvasott – közölte Édess kisasszony. – Csupán azt szerettem volna megtudni, hogy a családja szereti-e az irodalmat.

– Nem vagyunk valami nagy véleménnyel a könyvekről – tudatta Beléndek úr. – Abból nem lehet megélni, ha az ember csak ül a fenekén és meséket olvas. Nem tartunk efféle kacatot a házban.

– Értem – bólintott Édess kisasszony. – Nos, én csak azt szeretném tudomásukra hozni, hogy Matildának kivételesen nagyszerű esze van. De hát ezt alighanem tudták eddig is.

– Hogyne tudnánk, hogy olvas – legyintett Beléndekné. – A fél életét a szobájában tölti, ott bújja azokat az ostoba könyveket.

– Önöket tehát meg sem lepi, hogy egy öt éves gyerek hosszú, felnőtt regényeket olvas? Dickenset és Hemingwayt? Nem bújnak ki a bőrükből izgatottságukban?

– Nemigen – vont vállat Beléndekné. – Nem vagyok oda a kékharisnyákért. Egy lánynak azzal kell törődnie, hogy csinos legyen, és hogy jó férjet szerezzen. Ahhoz kell az ész, nem a könyvekhez, Éless kisasszony...

– Édess a nevem – vetette közbe Édess kisasszony.

– Nézzen meg például engem – folytatta zavartalanul Beléndekné. – Aztán nézzen a tükörbe. Magának a könyvek, nekem meg a szépség!

Édess kisasszony végignézett a szoba túlsó végében trónoló kövér, csúnya, tésztaképű, önelégült tekintetű asszonyságon.

– Hogy tetszett mondani? – kérdezte, mint aki nem hisz a fülének.

– Hogy magának a könyvek, nekem a szépség! – vágta ki diadalmasan Beléndekné. – Na, és ki járt jobban kettőnk közül? Hát én! Itt ülök a szép házamban, a férjem sikeres üzletember, maga meg ott vesződik azzal a sok haszontalan kölyökkel, hogy a fejükbe verje az ábécét!

– Bizony, bizony, csillagom – bólogatott Beléndek úr, és olyan olvadó pillantást vetett hitvesére, hogy attól a köszobornak is kifordult volna a gyomra.

Édess kisasszony keményen eltökélte, hogy nem hagyja magát kihozni a sodrából.

– Még nem mondtam el mindent – folytatta. – Amennyire így első nap meg tudom ítélni, Matilda matematikai zseni. Villámgyorsan szoroz fejben többjegyű számokat.

– Mire jó az, mikor olcsó pénzért lehet zsebszámológépet kapni? – tudakolta Beléndek úr.

– Matematikával nem lehet férjet fogni – magyarázta Beléndekné. – Nézze például azt a filmszínésznőt – mutatott a néma képernyőre, ahol egy dúskeblű nőszemélyt ölelgetett egy lompos színművész, holdfénynél. – Mit gondol, magába tudná bolondítani azt a férfit azzal, hogy fejben tud szorozni? Nemigen. Az meg, lefogadom, a következő folytatásban elveszi feleségül, s lesz ennek a cukorfalatnak kastélya, komornyikja, seregnyi szobalánya, úgy bizony!

Édess kisasszony azt hitte, nem jól hall. Tudta ő jól, hogy léteznek ilyesféle szülők a világban, s a gyerekeik-

ből rendszerint bűnöző válik, de azért csak nagy megrázó kódtatás volt az életben találkozni ilyenfajtaakkal...

– Matildával az a baj – gyűrködött neki újra –, hogy sokkal, de sokkal előbbre van a többi gyereknél. Érdemes lenne magánúton taníttatni. Szent meggyőződésem, hogy megfelelő irányítással két-három év alatt el lehet juttatni az egyetemi felvétel színvonalára.

– Egyetem?! – rikoltotta Beléndek úr, és felpattant. – Ki a fene akarja egyetemre küldeni azt a kölyköt, mondja meg nekem! Hisz ott más se ragad rájuk, csak egy sereg rossz szokás!

– Nem igaz! – jelentette ki Édess kisasszony. – Ha ön most szívrohamot kapna, és orvost kellene hívnia, annak az orvosnak egyetemi diploma volna a fiókjában. Ha önt beperlik, mert silány minőségű használt kocsit sózott valakire, ügyvédhez kell fordulnia, és az ügyvéd is egyetemet végzett. Ne nézze le a művelt embereket, Beléndek úr. De látom, hogy sehogy sem tudjuk megérteni egymást. Sajnálom, hogy így magukra rontottam. – Édess kisasszony felállt, és kifelé indult.

Beléndek úr kikísérte. – Köszönjük a családlátogatást, Ékess kisasszony. Vagy hogy is hívják? Éhess?

– Se így, se úgy – mondta Édess kisasszony. – De hagyjuk.

S azzal eltávozott.

Kalapácsvetés

Ha az ember véletlenül találkozott Matildával, vagy ha elbeszélgetett vele, eszébe sem jutott volna, hogy ez a pöttöm kislány más, mint a többi öt és fél esztendős gyerek. Ragyogó képességeinek nemigen adta tanújelét, és sohasem kérkedett a tudományával.

– Értelmes, csendes kislány – ez lett volna az ember véleménye róla. És hacsak valamilyen okból el nem kezd irodalomról vagy matematikáról társalogni Matildával, soha rá nem jött volna, micsoda lángész szorult ebbe a kicsi gyerekbe.

Matilda ennél fogva könnyen tett szert barátokra az iskolában. Valamennyi osztálytársa szerette. Tudták persze, hogy „okos”, hiszen hallották, amint Édess kisasszony az első tanítási napon kifaggatta. Tudták azt is, hogy Matildának szabad az órákon a maga könyvével foglalkozni, és nem kell a tanításra figyelnie. De a kisgyerekek nem firtatják az okokat. Túláságosan elfoglalja őket a maguk kis világa, nemigen törik rajta a fejüket, mit csinál a másik, és miért.

Matilda újdonsült barátnői közé tartozott Viola is. Az első tanítási naptól fogva együtt sétáltak az udvaron a délelőtti szünetben, és együtt töltötték az ebédidőt. Viola nagyon kicsi volt a korához képest, csupa csont és bőr, nagy szemű, fekete hajú kis manó. Matilda szerette,

mert bátor volt, és kalandvágyó. Viola pedig pontosan ugyanezekért a tulajdonságaiért szerette Matildát.

El sem telt még az első hét, máris félelmetes hírek kezdtek szállingózni Ordass kisasszonyról, az igazgatónőről. Matilda és Viola a harmadik napon, a tízórai szünetben az iskolaudvar sarkában álldogált, amikor odalépett hozzájuk egy nagyra nőtt, tízéves lány. Hortenziának hívták, és pattanás volt az orrán.

– Újak vagytok, mi? – nézett le a két kislányra. Óriási zacskóból falta marékszám a szalmaburgonyát. – Hozott Isten nálunk, a javítóban! – tette hozzá, és a szájából záporozott a szalmaburgonya-törmelék.

A két apróság némán nézett fel az óriásra.

– Találkoztatok már az Ordassal? – tudakolta Hortenzia.

– Láttuk a reggeli imánál – felelt Viola. – De közelebből még nem találkoztunk vele.

– Na, akkor számítsatok kellemes meglepetésre! – biztatta őket Hortenzia. – Gyűlöli a kisgyerekeket! Következésképpen legjobban az elsősöket utálja. Az ötéveseket holmi lárvának nézi, amelyik még nem

gubózott ki. – És megint a szájába gyömöszölt egy marék szalmaburgonyát, aztán amikor megszólalt, újra záporozott a szájából a törmelék. – Ha túlélitek az első évet, talán kibírjátok végig. De nem sokan élnek túl. Hány gyereket láttam már, amint hordágyon cipelték ki innen! – Hortenzia elhallgatott, és árgus szemmel figyelte, milyen hatást gyakorolt az elbeszélés a két kis csimaszra. Semilyet. Csak néztek rá nyugodtan. Hortenzia tehát úgy döntött, újabb információt zúdít rájuk.

– Biztosan hallottátok, hogy az Ordassnak van a lakásán egy hét lakattal zárható sötétzárka, a Csuki. Hallottátok a Csukiról?

Matilda és Viola megrázta a fejét. Továbbra is szótlanul néztek fel az óriásra. Mivel mind a ketten olyan picikék voltak, bizalmatlanok voltak mindenki iránt, aki nagyobbra nőtt náluk, kivált a felsős lányok iránt.

– A Csuki – folytatta a felvilágosítást Hortenzia – nagyon magas és nagyon keskeny szekrény. Az alapterülete nincs több egy negyed négyzetméternél, úgyhogy se leülni, se guggolni nem lehet benne. Állni kell. Három oldala pedig betonból van, és hegyes üvegcserepek állnak ki belőle, úgyhogy támaszkodni se lehet. Jóformán vigyázzban kell állni egész idő alatt. Rémes.

– Mért nem lehet az ajtónak támaszkodni? – kérdezte Matilda.

– Lökött vagy? – horkant fel Hortenzia. – Az ajtóból kismillió hegyes szög áll ki! Kívülről kalapálták be mindet, valószínűleg maga az Ordass.

– Voltál már a Csukiban? – tudakolta Viola.

– Elsős koromban hatszor – közölte Hortenzia. – Kétszer egész napig, a többi alkalommal két-két óra hosszát. De a két óra se leányálom. Szuroksötét van,

szálegyenesen kell állni, és ha meginog az ember, vagy az üvegcserepek nyársalják fel, vagy az ajtóba vert szögek.

– Miért csuktak be? – kérdezte Matilda. – Mit csináltál?

– Első alkalommal – mesélte Hortenzia – fél üveg narancsszirupot öntöttem arra a székre, amelyekre az Ordass ült le imádságnál. Szenzációs volt! Amikor leereszkedett a székre, olyan toccsanás hallatszott, mint amikor a víziló lép az iszapba a Limpopo partján. De hát persze te kicsi vagy és buta, nem olvastad az Elefántkölyök történetét.

– De olvastam – mondta Matilda.

– Ugyan, ne hazudj – legyintett Hortenzia. – Hiszen nem is tudsz még olvasni. Na, de mindegy. Szóval amikor az Ordass beleült a narancsszirupba, gyönyörűség volt hallani azt a toccsanást. Amikor pedig felugrott, vele jött a szék is, hozzáragadt annak a ronda zöld nadrágjának az ülepéhez, és pár másodpercig ott is maradt, amíg a sűrű szirup engedni nem kezdett. Akkor aztán az Ordass két kézzel odakapott a nadrágjához, mire a keze is csupa trutymó lett. Azt hallottátok volna, hogy üvöltözött!

– De honnan tudta, hogy te voltál az? – érdeklődött Viola.

– Egy Áfonya Ádám nevű kis rohadék beköpött – mondta Hortenzia. – De ki is vertem két fogát!

– És az Ordass egy egész napra bezárt a Csukiba? – kérdezte elfúló hangon Matilda.

– Egy egész napra – bólintott Hortenzia. – Tisztára becsavarodtam, mire kiengedett. Úgy dadogtam, mint egy gyógyós.

– És a többi bűnöd, amiért becsukott, mi volt? – kérdezte Viola.

– Ki emlékszik arra! – legyintett Hortenzia. Mint holmi veterán harcos, aki annyi csatát megjárt, hogy már nem is emlékszik minden egyes hőstettére. – Rég volt – folytatta, és újabb adag szalmaburgonyát falt be. – Ja igen, egyre emlékszem. Egyszer, amikor tudtam, hogy az Ordassnak órája van a hatodikosokkal, kikéredzkedtem vécére. De nem oda mentem, hanem belopóztam az Ordass szobájába. Kikutattam, hol tartja a bugyijait...

– És? – sürgette izgatottan Matilda. – Aztán mit csináltál?

– Előzőleg postán megrendeltem egy csomag viszketőport – mesélte Hortenzia. – Egy vagyona került. Úgy hívják, hogy Börnyúzó. A címkéjén az áll, hogy a vipera porrá tört méregfogából készül, és garantáltan diónagyságú dudorokat okoz a bőrön. Szóval én beszórtam ezzel a porral az összes bugyiját a fiókban, aztán szépen összehajtogattam mindet. – Hortenzia elhallgatott, mert esedékes volt az újabb adag szalmaburgonya.

– És bevált? – kérdezte izgatottan Viola.

– Hogy bevált-e? Pár nap múlva, imádság közben, az Ordass egyszer csak elkezdett vakarózni, akár az őrült. Aha, mondtam magamban, most ugrik a majom a vízbe! Kész gyönyörűség volt ott ülni és nézni, és közben én voltam az egyetlen az egész iskolában, aki pontosan tudta, mi baja van az Ordassnak a bugyijával. Amellett tökéletes biztonságban éreztem magam, tudtam, hogy most nem csíphet el. Ő meg egyre jobban vakarózott. Nem bírta abbahagyni. Biztosan azt hitte, hogy beleült egy darázs-fészekbe. És a Miatyánk kellős közepén felugrott, a fenekéhez kapott, és kirohant a teremből!

Viola és Matilda tátott szájjal hallgatta az elbeszélést. Felismerték, hogy a szakma ifjú mestere áll előttük! Valaki, aki a komiszkodást tökélyre fejlesztette! Aki

életét, biztonságát, testi épségét kész kockáztatni az ügy érdekében! Tágra nyílt szemmel bámulták ezt a felsőbbrendű lényt, és már az orrán éktelenkedő pattanást is holmi vitézségi éremnek látták.

– De hát akkor hogy kapott el mégis? – suttogta Viola.

– Sehogy – felelt Hortenzia. – De azért rám szózott egy napot a Csukiban.

– Miért? – kérdezte egyszerre a két kislány.

– Az Ordassnak kitűnő érzéke van a találgatáshoz – magyarázta Hortenzia. – Ha nem tudja, ki a ludas, megsaccolja, és többnyire talál. Ezúttal én voltam az első számú gyanúsított, a narancsszirup-ügy miatt, és akár-mennyire nem volt ellenem semmi bizonyítéka, hiába mondtam akármit. „Hogy lehettem volna én, Ordass kisasszony? Honnan tudhattam volna, hogy az irodájában tartja a bugyijait? Azt se tudom, mi az a viszketőpor! Hírét se hallottam!” Hiába. Nagyot alakítottam, de nem segített. Az Ordass fölön ragadott, behurcolt a Csukiba, és rám zárta az ajtót. Ez volt a második egésznapos eset. Kész gyötrelmem volt. Összevissza voltam szabadva, mire kikerültem.

– Valóságos háború! – ámult Matilda.

– Ahogy mondd – bólintott Hortenzia. – Háború a javából, teméntelen áldozattal. Mi vagyunk a keresztes-vitézek, az életünkért harcolunk, puszta kézzel, az Ordass meg a Sötétség Fejedelme, a Gonosz Kígyó, a Tűzokádó Sárkány, akinek ráadásul a rendelkezésére áll valamennyi fegyver. Keserves a mi sorsunk. Igyekszünk is összetartani.

– Számíthatsz ránk – jelentette ki Viola, és kihúzta magát teljes kilencvenöt centis magasságában.

– Ugyan már! – legyintett Hortenzia. – Kis pondrók vagytok. Bár sose lehet tudni. Egyszer még akadhat nektek is valami munka. Kémkedés, vagy ilyesmi.

– Mesélj még, hogy miket művel az Ordass – kérte Matilda.

– Nem akarlak halálra rémíteni, hiszen még egy hete se vagytok itt – mondta Hortenzia.

– Nem vagyunk ijedősek! – mondta büszkén Viola.

– Nahát, akkor hallgassatok ide. Tegnap az Ordass rajtakapta Rocogó Gyuszit, hogy hittanórán rágózik. Mit gondoltok, mit csinált? Felkapta a karjánál, és kihajította az osztály ablakán. Az osztályunk az emeleten van, és láttuk, amint Gyuszi úgy száll a kert fölött, mint a rakéta. Aztán nagy puffanással ért földet a salátaágyásban. Az Ordass meg felénk fordult, és így szólt: „Aki a tanteremben rágózik, repül!”

– És annak a Gyuszinak nem tört csontja? – érdeklődött Viola.

– Csak egy pár – felelt Hortenzia. – Tudnotok kell, hogy az Ordass valamikor indult az Olimpián kalapácsvetésben, és nagyon büszke a jobb karjára.

– Mi az a kalapácsvetés? – kérdezte Viola.

– A kalapács – magyarázta Hortenzia – valójában egy bazi nagy ágyúgolyó egy hosszú drót végén, és a kalapácsvető a drótnál fogva forgatja a feje körül, egyre gyorsabban, aztán elereszti. Marha erősnek kell lenni hozzá. Az Ordass imád dobálni, hogy formában maradjon, kivált gyerekeket.

– Jóságos ég! – sápítozott Viola.

– Egyszer azt mondta – folytatta Hortenzia –, hogy egy jól fejlett fiúgyerek súlya körülbelül megfelel az olimpiai kalapácsnak, és ezért igen alkalmas rá, hogy azzal gyakoroljon az ember.

És ekkor különös dolog történt. Az udvart eddig betöltötte a játszó, szaladgáló gyerekek vidám lármája – ám hirtelen síri csönd támadt. – Vigyázat! – suttogta Hortenzia. Matilda és Viola hátranézett, és megpillantották Ordass kisasszony irdatlan alakját, amint öles léptekkel tört át a gyerekek tömegén. Fiúk-lányok sürgősen eltisztultak az útjából, és Ordass kisasszony úgy hatolt át az udvaron, mint Mózes, amikor megnyílt előtte a Vörös-tenger. Bizony, ijesztő látvány volt az igazgatónő, övvel összeszorított köpenyében, zöld térdnadrágjában. Harisnyájából úgy dagadt ki a lábikrája, mint két dinnye.

– Pikk Amanda! – üvöltötte. – Hallod-e, Pikk Amanda, azonnal gyere ide!

– Most jön a hadd-el-hadd! – susogta Hortenzia.

– Mi lesz? – suttogta Viola.

– Az az ütődött Amanda még hosszabbra növesztette nyáron a haját – magyarázta Hortenzia –, és a mamája befonta copfba. Ezt a hülyeséget!

– Mért hülyeség? – kérdezte Matilda.

– Ha valamit nem állhat az Ordass, hát a copfot! – közölte Hortenzia.

Matilda és Viola rémülten látták, hogy a zöld térdnadrágos óriás odacsörtet egy tízéves forma kislányhoz, akinek aranyszőke hajfonatok hullottak a vállára. A copfok végén kék selyemmasni díszlett – igazán csinos volt. A copfos kislány, Pikk Amanda, megkövülten állt és nézte a közeledő óriást – ilyesfajta arckifejezéssel várhatja az, aki sarokba szorult, a megvadult bikát. A kislánynak földbe gyökerezett a lába, rémületében kimeredt a szeme, és reszketve várta a végítéletet.

Ordass kisasszony odaért áldozatához, és megállt előtte, illetve inkább fölötté.

– Meg ne lássam rajtad holnap ezeket a ronda copfokat! – hörögte. – Levágni, és szemétbe dobni – megértetted?

A rémült Amanda nagy nehezen kinyögte:

– A m-m-mamám szereti a copfot. Ő f-f-fonja be minden reggel...

– A mamád gyengeelméjű! – ordította Ordass kisasszony. Hurka méretű ujját a kislányra szegezte: – Olyan vagy, mint egy patkány, amelyiknek a fején nőtt a farka!

– A m-m-mamámnak így t-t-tetszik, Ordass k-k-kisasszony kérem... – hebegte Amanda, és reszketett, mint a kocsonya.

– Tudod, kit érdekel, hogy mi tetszik a mamádnak! – bömbölte az Ordass, azzal előreleandult, jobbával megragadta Amanda copfját, és a levegőbe emelte a kislányt. Aztán meglendítette, és körbe-körbe forgatta a feje fölött, egyre gyorsabban, Amanda meg visított, mint akit nyúznak, az Ordass pedig ordított: – Majd adok én neked copfot, te kis patkány!

– Olimpiai szint – suttogta Hortenzia. – Már gyorsul, mint a kalapáccsal. Lefogadom, hogy mindjárt elhajítja.

És íme: az Ordass hátrahajolt, szakavatottan megperdült lábujjhegyen, pörgött, pörgött, és Amanda már olyan sebesen forgott, hogy csak egy pacni látszott belőle, aztán az Ordass egyszer csak hatalmasat nyögött, elengedte a copfot, és Amanda szállt, akár a rakéta, át az udvar kerítése fölött, fel a magas égbe.

– Szép dobás volt! – kiáltott valaki az udvar túlsó végéből.

Matilda lenyűgözve bámulta az örült produkciót, és meglátta, amint Pikk Amanda hosszú, szép ívet leírva

földet ér a kerítés túlsó oldalán, a rét fűvén. Hármat bukfencezett, aztán elterült. Ám a következő pillanatban, mindenki meglepetésére, felült. Kábán nézett körül – ezen senki sem csodálkozott –, de a következő pillanatban már talpra állt, és visszaballagott az udvarra.

Az Ordass az udvar közepén állt és a kezét porolta.

– Nem rossz – bólintott –, pedig nem is vagyok tréningben. Nem rossz bizony! – azzal elcsörtetett.

– Örült – jelentette ki Hortenzia.

– És a szülők nem tiltakoznak? – kérdezte csodálkozva Matilda.

– A tieid talán tiltakoznának? Mert az anyémek nem. A szülőkkel épp úgy bánt, mint a gyerekekkel, és azok is halálosan rettegnek tőle. Na, szevasztok, ürgék, még találkozunk. – És azzal a hős odébbállt.

Totyak Tomi tortája

– De hát hogy lehetséges, hogy nem fázik rá? – kérdezte Matildától Viola. – A gyerekek otthon biztosan mindent elmesélnek a szüleiknek! Az én apukám szörnyű patáliát csapna, ha elmondanám, hogy az igazgatónő megragadott a hajamnál fogva és áthajított a kerítésen.

– Nem csapna patáliát – mondta erre Matilda. – Még hozzá tudod, miért nem? Mert egy szavadat sem hinné el.

– Dehogyanisnem.

– Ugyan! – legyintett Matilda. – És mit gondolsz, miért nem hinné? Mert képtelenségnek tartaná. És ebben van az Ordass nagy titka.

– Mégpedig? – kérdezte Viola.

– Sose állj meg félúton, ha valamit el akarsz érni. Csak merészen. Minél rosszabb, annál jobb. Nincs az a szülő, aki elhinné ezt a copf-históriát. Az anyémek biztosan nem. Azt mondanák, hazudok. Hogy az ujjamból szoptam.

– Akkor Amanda anyukája biztosan nem vágja le a copfokat – vélte Viola.

– De nem ám – mondta Matilda. – Ugyanis maga Amanda fogja levágni. Csak figyeld meg.

– Gondolod, hogy dilis? – kérdezte Viola.

– Kicsoda?

– Hát az Ordass.

– Nem; nem hiszem, hogy dilis – válaszolt Matilda –, de nagyon veszedelmes. Úgy vagyunk ebben a suliban, mintha mérges kígyóval zártak volna össze. Borzasztóan kell vigyáznunk.

Már másnap újabb példáját láthatták, mennyire veszedelmes az igazgatónő. Ebéd közben kihirdették: az étkezés végétével vonuljon valamennyi tanuló a gyűlés-terembe. Amikor mind a kétszázötven gyerek elfoglalta helyét, felmasírozott a dobogóra az Ordass. A többi tanító nem jelent meg. Az igazgatónő lovaglóostort szorongatott; zöld térdnadrágjában terpeszben állt a dobogón, kezét csípőre vágta, és szikrát szórt a szeme, ahogy a feléje forduló gyerekarcokra meredt.

– Most mi lesz? – suttopta Viola.

– Nem tudom – súgta válaszul Matilda.

Az egész iskola lélegzet-visszafojtva várt.

– Totyak Tomi! – ordította el magát hirtelen az Ordass. – Hol van Totyak Tomi?!

A gyerektömeg közül egy kéz emelkedett a magasba.

– Ide hozzám! – üvöltött az Ordass. – Futólépés!

Egy nagydarab, gömbölyű, tizenegy esztendőes fiú felállt, és szaporán előreügetett. Aztán felmászott a dobogóra.

– Vigyázz! – ordított rá az igazgatónő. A gyerek vigyázzba vágta magát. Idegesnek látszott. Nagyon jól tudta, nem azért rendelte színe elé az Ordass, hogy medáliát tűzzön a mellére. Gyanakodva figyelte a félelmetes nőszemélyt, és igyekezett óvatosan hátrább húzódni előle, mint ahogy a sarokba szorított patkány próbál hátrálni a minden mozdulatát szemmel tartó vadászkutya

elől. Pufók arca valósággal elszürkült félelmében. Harisnyája a bokájára csúszott.

– Ez a bunkó – harsogott az igazgatónő, és lovaglóostorát mint valami vívótört Tomira szegezte –, ez a fafej, ez a gennyes kelevény, ez a pöcegödör, aki előttetek áll – egy undorító bűnöző, egy gengszter, egy maffiózó!

– Kicsoda? Én?! – tátotta el a száját Totyak Tomi.

– Tolvaj! – üvöltötte az Ordass. – Betörő! Útonálló! Kalóz! Briganti!

– Marhaság! – szólt Totyak. – Mármint dehogyis, igazgatónő kérem!

– Szóval tagadod, te nyomorult féreg? Ártatlan-nak vallod magadat?

– Fogalmam sincs, miről tetszik beszélni – hebegte még értetlenebbül a gyerek.

– Majd mindjárt megmondom, miről beszélek, te felfakadó furunkulus! – bömbölt az Ordass. – Tegnap délelőtt, a tízórai szünetben, beosontál, mint valami kígyó a konyhába, és elloptál a tálcámról egy szelet csokoládétortát! A saját külön tortámat! Amit épp akkor készített oda a szakácsnéni! Az volt a délelőtti csemegém! A saját külön egyéni éléskamrámból! Nem holmi gyerektorta! Egy percig se gondold, hogy majd azt a mocskot eszem, amit ti kaptok! Az a torta valódi vajból, valódi tejszínből készült! És ez a lógó harisnyájú rabló, ez a kasszafúró, ez a bandita besurran és felfalja!

– Nem én voltam! – kiáltott fel a gyerek, és eddig szürke arca olyan fehér lett, akár a papír.

– Ne hazudozz nekem, Totyak! – ugatta az Ordass. – A szakácsnéni meglátott! Azt is látta, amikor felfaltad a tortát!

Ordass elhallgatott, de csak azért, hogy letörörlje szájáról a tajtékot.

Amikor újra megszólalt, halk, nyugodt, szinte barátságos volt a hangja. Mosolyogva hajolt a fiú felé. – Hát hogy ízlett az én saját, külön tortám, Totyak? Ugye ilyen jót még nem is ettél, Totyak? Ugye finom volt?

– Nagyon finom – motyogta a gyerek. Legszívesebben visszaszívta volna a szavait, de már elkésett.

– Bizony, bizony – bólogatott nyájasan az Ordass. – De még milyen finom! Ezért aztán úgy gondolom, illendő lenne gratulálnod a szakácsnéninek. Ha egy úriember valami finomat eszik, Totyak, utána elismerő üdvözlét küldi a szakácsnak. Nem is tudtad, Totyak? Hja, az alvilág nem sokat ad a jó modorra.

A gyerek hallgatott.

– Szakácsnéni! – üvöltötte el magát az Ordass. – Jöjjön be, szakácsnéni! Totyak szeretné elismerését kifejezni a csokoládétortáért!

Szakácsnéni, egy hórihorgas, aszott nőszemély, aki olyan volt, mintha forró kemencében szárították volna, piszkos-fehér kötényben fellépett a dobogóra. Látszott, hogy színrelépését előre megrendezte az igazgatónő.

– Nosza, Totyak – harsogott az Ordass. – Mondd el a szakácsnéninek, hogyan vélekedel a csokoládétortájáról!

– Nagyon finom – motyogta a gyerek. Látszott, hogy keményen töri a fejét, mire megy ki a dolog. Egy biztos: a törvény tiltja, hogy az Ordass megüsse a lovaglóstorral, amivel szüntelenül a combját csapdossa. Ez némi vigasszal szolgált, de nem sokkal, mivel az Ordass tettei kiszámíthatatlanok. Az ember sohasem tudhatja, mit fog művelni a következő pillanatban.

– Hallja, szakácsnéni? – kiáltott az Ordass. – Totyaknak ízlik a tortája! Imádja a tortáját! Maradt még egy morzsa abból a tortából, amivel megkínálhatná?

– Hogyne – bólintott szakácsnéni. Látszott, jól megtanulta a szerepét.

– Hát akkor menjen és hozza be. A kést se felejtse el.

Szakácsnéni eltűnt. De a következő percben már jött is vissza: valósággal roskadozott egy irdatlan nagy kerek torta súlya alatt, amit porcelántálon hozott. A tortának lehetett vagy fél méter az átmérője, és csokoládéval volt bevonva.

– Tegye az asztalra – utasította szakácsnénit az Ordass.

A dobogó közepén egy kis asztal állt, mögötte egy szék. A szakácsnéni óvatosan az asztalra helyezte a tortát.

– Ülj le, Totyak – mondta az Ordass. – Oda.

A gyerek az asztalhoz oldalgott és leült. Szemét le nem tudta venni az óriástortáról.

– Hát tessék, Totyak – szólt az Ordass, megint csak lágy, rábeszélő, egyenesen szelíd hangon. – A tiéd, az utolsó morzsaig. Mivelhogy tegnap annyira ízlett az a tortaszelet, hát megparancsoltam a szakácsnéninek, hogy süssön egy extra méretű tortát, csakis és kizárólag neked.

– Köszönöm szépen – motyogta kábán a gyerek.

– A szakácsnéninek köszönd, ne nekem – utasította az Ordass.

– Köszönöm szépen, szakácsnéni – mormolta Totyak Tomi.

A szakácsnéni úgy kornyadozott, mint valami összecsomósodott cipőmadzag. Száját összeszorította,

szeme szúrósan nézett, és mindenestül olyan volt, mint aki ecetet nyelt.

– Rajta! – biztatta a gyereket az Ordass. – Vágj magadnak egy szép vastag szeletet, és lüss hozzá!

– Hogyan? Most? – kérdezte gyanakodva a gyerek. Tudta, hogy csapda leselkedik rá, csak azt nem tudta, hol. – Nem vihetném inkább haza? – kérdezte.

– Az roppant udvariatlan lenne – mondta ravasz vigyorral az Ordass. – Most kell bebizonyítanod a szakácsnéninek, mennyire méltányolod a fáradozását.

A gyerek nem mozdult.

– Na rajta, lüss hozzá – mondta az Ordass. – Vágj egy szeletet, és kóstold meg. Nem várhatunk estig.

Tomi felvette a kést, és már épp belevágott volna a tortába, amikor hirtelen megállt a keze a levegőben. A tortára bámult. Aztán felpillantott az Ordassra. Aztán

az ecetes képű, hosszú, göcsörtös szakácsnénire. A gyerekek a teremben feszülten figyeltek; lélegzet-visszafojtva várták: mi lesz most. Mert

valami lesz! Az Ordass nem az az ember, aki merő szívóságból megajándékoz valakit egy malomkerék nagyságú csokoládétortával. Talán borssal van megtöltve az a torta? Netán ricinusolajjal? Vagy valami olyan kimondhatatlan undoksággal, hogy Tominak menten felfordul tőle a gyomra? Vagy éppenséggel arzén van benne, és tíz másodperc sem kell hozzá – Totyak holtan esik össze?! Az sem lehetetlen, hogy bombát rejt a torta, s mihelyt belevágnak, millió darabra robban, Totyak Tomival egyetemben! Ordass kisasszonytól minden kitelik...

– Nem kérek belőle – jelentette ki a gyerek.

– Kóstold meg mindjárt, te taknyos! – förmedt rá az igazgatónő. – Meg akarod sérteni a szakácsnénit?!

A gyerek roppant óvatosan vágott egy vékonyka szeletet a tortából. Aztán kiemelte a szeletet. Aztán letette a kést, a ragadós édességet megfogta, és lassan, nagyon lassan rágcálni kezdte.

– Finom?! – kérdezte az Ordass.

– Nagyon – felelte tele szájjal a gyerek. Rágott, nyelt, és már el is tűnt a tortaszelet.

– Vegyél még egyet – szölt az Ordass.

– Köszönöm, nem kérek – motyogta a gyerek.

– Azt mondtam: vegyél még egyet! – mondta az Ordass, de most már élesebb hangon. – Egyél még egy szeletet! Nem hallod, mit mondok?!

– Nem kérek többet – mondta a gyerek.

Az Ordass egyszer csak robbant. Egyél! – üvöltötte, és combjára csapott a lovaglóstorral. – Ha azt mondom, egyél, akkor eszel! Torta kellett? Tortát loptál?! Hát tessék: itt a torta! És meg is fogod enni! Addig le nem mész erről a dobogóról, addig senki ki nem megy ebből a teremből, amíg az utolsó morzsaig meg nem etted ezt a tortát! Világos? Megértettél, Totyak?

A gyerek felnézett az Ordassra. Aztán lenézett az irdatlan tortára.

– Egyél! Egyél! Egyél! – üvöltötte az Ordass.

A gyerek végtelenül lassan vágott még egy szeletet, és nekilátott. Matilda lenyűgözve bámulta.

– Mit gondolsz, megbirkózik vele? – kérdezte suttogva Violától.

– Dehogy! – súgta vissza Viola. – Lehetetlen! Feléig se ér, és felfordul a gyomra.

Totyak Tomi tovább evett. Amikor végzett a második szelettel, tétován felpillantott az Ordassra.

– Egyél! – süvöltött az igazgatónő. – Tortafaló, mohó tolvaj faljon tortát! Gyorsabban, fiú! Gyorsabban! Még ma haza akarunk menni! Meg ne állj, hallod-e! Ha még egyszer megállsz evés közben, már mész is a Csukiba! Rád zárom az ajtót, és kútba dobom a kulcsot!

A gyerek már a harmadik szeletet rágta. Ezzel hamarabb végzett, mint az előző kettővel, s mihelyt bevágta, már fogta is a kést és szelte a negyediket. Láthatólag belejött.

Matilda akárhogy is figyelte, nem észlelte a csüggedés jeleit Totyak Tomin. Sőt, mintha megjött volna az önbizalma.

– Jól csinálja! – suttogta Violának Matilda.

– Mindjárt hány! – súgta vissza Viola. – Rémes lesz!

Amikor Totyak Tomi átrágta magát a fél tortán, néhány másodperc szünetet tartott, és mélyeket lélegzett.

Az Ordass ott tornyosult fölötte, csípőre vágott kézzel, és vasvilla tekintettel méregette.

– Tovább! – üvöltötte. – Fald fel!

A gyerekből egyszer csak óriási böffenés tört ki, és végiggörgött a nagytermen, mint a mennydörgés. A nézőközönség vihogott.

– Csönd! – harsogott az Ordass.

Totyak vágott egy vastag szeletet, és szaporán nekilátott. Semmi jelét nem adta, hogy fogytán volna az ereje. Hiába is várták, hogy elsóhajtsa: „Nem bírom tovább! Menten hányok!” – Totyak Tomi egyenletes tempóban tömte a fejét.

És ekkor apránként változás történt a teremben. A kétszázötven gyerek eddig lélegzet-visszafojtva figyelt, reszketve várta a bármelyik percben beköszönhető katasztrófát. Lélekben felkészültek a kínos jelenetre, amikor a nyomorult kölyök, pukkadásig tele csokoládé-tortával, kénytelen lesz megadni magát és kegyelemért könyörögni, ám a diadalmaskodó Ordass csak tömi és tömi a tortát pihegő áldozatába.

Csakhogynem így történt. Totyak Tomi már a torta háromnegyed részét magába lapátolta, és egy percre sem lankadt. Szinte azt hihette az ember, hogy egyre jobban élvezi a dolgot. Hegycsúcsot kell meghódítania, s eltökélte: vagy felér, vagy belepusztul. Mi több, most már érzékelte közönsége figyelmét, s azt is, hogy némán neki szurkolnak. Merthogy a teremben csata folyt Totyak Tomi és a nagyhatalmú Ordass között.

Egyszer csak elkurjantotta magát valaki:

– Hajrá, Tomi! Te vagy a nyerő!

Az Ordass megperdült, és elüvöltötte magát:

– Csönd!

A nézőközönség feszülten figyelt. Magával ragadta őket a versenyhangulat. Szerették volna biztatni hősiüket, de nem merték.

– Azt hiszem, legyűri! – suttogta Matilda.

– Szerintem is – suttogta vissza Viola. – Nem hittem volna, hogy van ember a világon, aki megbirkózik egy ekkora tortával!

– Az Ordass se hiszi – suttogta Matilda. – Nézd csak! Egyre vörösebb. Kitekeri a Tomi nyakát, ha nyer!

A fiú lassított, ezt senki sem tagadhatta. De azért tömte, tömte a szájába a tortát, a hosszútávfutó makacs kitartásával, aki már látja a célt, és tudja, hogy nem szabad feladnia. Ahogy az utolsó falatot is eltüntette, óriási éljenzés tört fel a közönségből. A gyerekek felugráltak a székekre, kiabáltak, tapsoltak, éljeneztek. – Jól van, Totyak! Éljen Tomi! Tortabajnok Totyak Tomi!

Az Ordass mozdulatlanul állt a dobogón. Nagy lóarca izzott, akár a fortyogó láva, szeme dühödten villogott. Vadul meredt Totyak Tomira, aki úgy terpeszkedett a székén, mint valami óriási, túlzabált lárva, eltelten, kábán; se szólni, se mozdulni nem bírt. Homlokán veríték gyöngyözött, de az arcára diadalmas vigyor telepedett.

Az Ordass egyszer csak előre lendült, és felragadta a torta immár üres porcelántálját. Magasra emelte, aztán nagy csattanással egyenesen a szerencsétlen Totyak Tomi fejére csapta, hogy csak úgy szálltak szanaszét a teremben a cserepek.

A gyerek annyira eltelt a tortával, hogy csak hevert, mint egy zsák vizes cement, és azt se érezte volna meg, ha jég-törő csákánnyal vágják fejbe. Egyszer-kétszer megrázta a fejét, és tovább vigyorgott.

– Eredj a pokolba! – sivította az Ordass, és lemasírozott a dobogóról, nyomában a szakácsnénivel.

Viola

Az első hét közepén így szólt az osztályhoz Édess kisasszony:

– Fontos közölnivalóm van; jól figyeljetek. Te is, Matilda. Tedd el a könyvet, és hallgass ide.

Tizennyolc figyelmes kis arc fordult kíváncsian Édess kisasszony felé.

– Az igazgatónőnek az a szokása – kezdte –, hogy minden héten átveszi egy órára az osztályt. Minden osztályt, az egész iskolában, és mindegyik osztálynak megvan a kijelölt napja és a kijelölt órája. A mi osztályunké csütörtök délután két óra, vagyis rögtön ebéd után. Holnap délután kettőkor Ordass kisasszony átveszi tőlem az osztályt egy órára. Én is itt leszek természetesen, de csak mint néma hallgató. Megértettétek?

– Megértettük, Édess kisasszony – csiripelte az osztály.

– Figyelmeztetek benneteket – folytatta Édess kisasszony –, hogy az igazgatónő mindent nagyon szigorúan vesz. Mindenkinek legyen tiszta a ruhája, az arca, a keze. Csak akkor beszéljetek, ha kérdeznek. Ha az igazgatónő kérdez valakitől valamit, az álljon fel és úgy válaszoljon. Sose vitatkozzatok vele. Sose feleseljetek. Sose próbáljatok tréfálni. Akkor ugyanis nagyon megha-

ragszik, és ha az igazgatónő haragszik, akkor mindenki vigyázzon magára.

– De még mennyire! – suttogta Viola.

– Egészen biztos – folytatta Édess kisasszony –, hogy az igazgatónő ki fog kérdezni benneteket abból, amit eddig tanultatok, vagyis a kettes szorzótáblából. Hadd kössem hát a lelketekre, hogy jól magoljátok be ma délután otthon. Kérjétek meg az édesanyátokat vagy az édesapátokat, hogy vegye át veletek.

– És még mit fog kérdezni az igazgató néni? – kérdezte valaki.

– Helyesírást – felelte Édess kisasszony. – Igyekezzetek emlékezni mindenre, amit ebben a néhány napban tanultatok. És még valami. Amikor az igazgatónő bejön, mindig álljon az asztalon egy kancsó víz meg egy pohár. Enélkül el sem kezdí az órát. Nos, ki gondoskodik a kancsóról meg a pohárról?

– Én! – jelentkezett Viola.

– Jól van – bólintott Édess kisasszony. – Közvetlenül az óra előtt menj le a konyhába, vedd el egy kancsót, töltsd tele vízzel, és állítsd ide az asztalra, mellé pedig egy tiszta poharat.

– És ha a konyhában nem lesz kancsó? – tudakolta Viola.

– Pontosan egy tucat igazgatói kancsó és pohár van a konyhában – közölte Édess kisasszony. – Azokat használja iskolaszerte.

– Nem fogom elfelejteni! – fogadkozott Viola.

Fürge agya máris a vizeskancsó-kínálta lehetőségeket latolgatta. Viola roppant szeretett volna valami nagy hőstettet véghezvinni. Elragadtatott bámulója volt a vitézi dolgairól híres Hortenziának. Matildát is csodálta, aki titoktartás terhe mellett elmesélte a papagáj-históri-

át, meg a hajszeszcserés támadást apja üstöke ellen. Épp ideje, gondolta Viola, hogy ő is végre bekerüljön a hősök dicső társaságába holmi zseniális cselszövény segítségével.

Az iskolából hazafelé menet egész úton a különféle lehetőségeken járatta az agyát, s amikor végre megfogant benne a zseniális ötlet, olyan gondosan fogott a tervezgetéshez, mint Wellington hercege a waterloo-i csata előtt. Igaz, most nem Napóleon az ellenfél, de Roppantvárbán mindenki megesküdtött volna rá, hogy Ordass kisasszony cseppet sem kevésbé rettenetes, mint a félelmetes francia. Nagy ügyesség kell ide, mondta magában Viola, és tökéletes titoktartás, ha élve akarom megúszni a dolgot.

Violáék kertjének végében volt egy iszapos pocso-lya, s abban élt egy tarajos göte-család. A göte nem ritka lakója az angol mocsaraknak, de nemigen kerül az ember szeme elé: szívesebben bújik el az iszapos víz oltalmában. Hihetetlenül csúnya, visszataszító állat, körülbelül olyan, mint egy krokodil-fióka, csak a feje rövidebb. Ártalmatlan jószág, de aki ránéz, épp az ellenkezőjét tételezi fel róla. Arasznyi a hossza, nyálkás bőre felül zöldes-szürke, a hasán narancsszín. Kételtű lévén, vízben is, szárazon is megél.

Aznap délután Viola lement a kert végébe, azzal a szent elhatározással, hogy fog egy tarajos götét. A göte sebesen mozog; nem könnyű megfogni. Viola sokáig hasalt a pocsolya partján, várt, várt, türelmesen, amíg meg nem pillantott egy jókora példányt. Arra aztán lecsapott a szalmakalapjával, és foglyul ejtette. Előzőleg kibélelte a tolltartóját moszattal, hogy az legyen majd a göte kalitkája – csak hogy nem volt könnyű mulatság a tarajost kiszedni a kalapból és belebújtatni a tolltartóba.

Az állat tekergőzött, izgett-mozgott, akár a higany, no és a tolltartó is akkora volt csak, hogy épp belefért. Amikor végre sikerült becsúsztatni a sikamlós jószágot a keskeny fadobozba, akkor arra kellett ügyelnie Violának, hogy a tolltartó csúszó fedelével oda ne csípje a göte farkát. Azt hallotta ugyanis a szomszédék Norbertjétől, hogy a göte levágott farka életre kel, és új göte lesz belőle, méghozzá tízszer akkora, mint az eredeti. Éppenséggel akkora is lehet, mint egy alligátor. Viola ugyan hitte is meg nem is ezt a dolgot, de azért nem akart kockáztatni. Nagy nehezen sikerült szerencsésen helyretolnia a tolltartó fedelét, és a göte ott lapult nedves moszat-ágyában. Viola egy hajszálnyi rést hagyott a fedélen, hogy szegény állat levegőhöz is jusson.

Másnap iskolatáskájába rejtve magával vitte a titkos fegyvert a suliba. Majd szétvetette az izgatottság. Szerette volna megosztani haditervét Matildával – sőt, legszívesebben az egész osztálynak elárulta volna. Végül mégis úgy határozott, hogy nem szól senkinek. Jobb lesz, ha senki nem tudja – még kínvallatásra sem – elárulni, ki a bűnös.

Eljött az ebédidő. Babfőzelék volt kolbásszal, Viola kedvenc eledele – most azonban egy falat sem ment le a torkán.

– Rosszul érzed magad, Viola? – kérdezte Édess kisasszony az asztalfőről.

– Úgy bereggeliztem, hogy még most sem vagyok éhes – válaszolt Viola.

Ebéd után – uzsgyi! – kifutott a konyhába, és megkereste Ordass kisasszony híres-nevezetes vízeskorsóját. Hatalmas, kékmázás agyagedény volt. Viola feléig megtöltötte vízzel, fogott egy poharat is, azután mind a kettőt bevitte az osztályba és a tanári asztalra állította.

Az osztályban még nem volt senki. Viola villámgyorsan kikapta iskolatáskájából a tolltartót, és egy picit kinyitotta a fedelét. A tarajos götte békésen heverészett. Viola igen-igen óvatosan a korsó fölé tartotta a tolltartót, kihúzta a fedelét, és a vízbe borította a götét. Nagy toccsanással merült el, majd néhány másodpercnyi vad fickándozás után megnyugodott. S hogy otthonosabban érezze magát, Viola utánadobta a moszatot is.

A kocka tehát el volt vetve. Minden készenlétben. Viola visszatette ceruzáit a meglehetősen nyirkos tolltartóba, azt pedig a padba. Majd, mint aki dolgát jól végezte, kiment a többiekhez az udvarra játszani – amíg el nem kezdődik a rettegett óra.

A rettegett óra

Pontosan két órára összegyűlt az osztály. Ott volt Édess kisasszony is, aki megállapította, hogy a vizeskancsó és a pohár a helyén áll. Édess kisasszony ezután hátrament, és megállt a tanterem hátsó falánál. Mindenki várt. Egyszer csak felpattant az ajtó, és bemasírozott a roppant méretű igazgatónő, övvel elszorított köpenyében, hírhedt zöld térdnadrágjában.

– Jó napot! – reccsent a gyerekekre.

– Jó napot kívánunk, Ordass kisasszony – csiripelt az osztály.

Az igazgatónő megállt a padok előtt, szétvetett lábbal, csípőre tett kézzel, és vasvilla pillantással méregette a kislányokat, akik idegesen, szorongva ültek a helyükön.

– Nem valami szép látvány – jelentette ki. Arcvonalásain végtelen undor tükröződött, mintha olyasmit nézne, amit a kutya épp az imént pottyantott a padló közepére. – Micsoda utálatos kis patkányok vagytok.

Mindenkinek volt annyi esze, hogy csöndben maradt.

– Okádhatnékom van, ha elgondolom – folytatta az igazgatónő –, hogy hat évig kénytelen vagyok eltűnni az iskolámban egy ilyen rakás szemetet. Már látom, ha nem akarok beleőrülni, legalább a fele társaságot ki kell

szórnom menet közben. – Elhallgatott, aztán hármát-négyet horkant. Az istállóban hallani ilyenféle zajt, amikor a lovakat abrakoltatják. – A drágalátos szüleitek – folytatta azután Ordass kisasszony – bizonyára teletömik a fejeteket azzal, hogy milyen csodálatosak vagytok. Hát tőlem épp az ellenkezőjét fogjátok hallani. Osztály, vigyázz!

Mindenki talpra ugrott.

– Tartsa mindenki maga elé a kezét! Amikor odaérek, fordítsa meg, hogy lássam: tiszta-e mind a két oldalán.

Azzal az Ordass lassú léptekkel elindult, kézzem-lére. Nem történt semmi baj, amíg egy kisfiúhoz nem ért, akinek a második sorban volt a helye.

– Mi a neved? – vakkantott rá az Ordass.

– Marci – felelt a kisfiú.

– Milyen Marci?

– Mukk Marci – válaszolt a gyerek.

– És? – vakkantott az Ordass. Olyan hangosan, hogy az ablakok is beleremegtek.

– És Ubul. A keresztapámnak tudniillik az a neve.

– Marci bátor kis kölyök volt; hősiezen igyekezett, hogy a fölébe tornyosuló óriás ne vegye észre, mennyire megrémült.

– Nem érdekel, mi a neve a keresztapádnak, te cégéres gonosztevő! – üvöltött a rém. – *Nekem* mi a nevem?!

– Ordass kisasszony! – válaszolt Marci.

– Akkor úgy szólíts, ha velem beszélsz! Most pedig halljam előlről. Mi a neved?

– Mukk Marci, Ordass kisasszony – felelte Marci.

– Azért mondom! – morogta az igazgatónő. – Koszos a kezed, Marci! Mikor mostad meg utoljára?

– Mikor is? – tűnődött Marci. – Sajnos, nem emlékszem pontosan. Talán tegnap. De az is lehet, hogy tegnapelőtt.

Az Ordass arca, teste egyszeriben úgy felpuffedt, mintha biciklipumpával fújták volna fel.

– Tudtam! – harsogta. – Első pillantásra tudtam, hogy egy kis mocskok vagy! Mi az apád? Pöcegödörkotró?

– Orvos – felelte Marci. – Méghozzá nagyon jó. Azt mondja, hogy olyan vastagon lepnek el bennünket a bacilusok, hogy egy kis kosz igazán nem árt senkinek.

– Szívből örülök, hogy nem az én orvosom! – mondta az Ordass. – És ha szabad érdeklődnöm, mit keres ez a babszem az inged elején?

– Bab volt ebédre, Ordass kisasszony.

– És az ebédet általában az ingedre lapátolod, Marci? Erre tanít az a csodadoktor apukád?!

– Babot nehéz enni, Ordass kisasszony. Mindig lepotyog a villáról.

– Undorító vagy! – ugatott az Ordass. – Két lábon járó baktériumtenyészet! Látni se akarlak! Eredj a sarokba, állj fél lábra, arccal a falnak!

– De Ordass kisasszony, kérem...

– Ne feleselj, te kölyök, mert mindjárt fejre állítalak! Alómars!

Marci a sarokba kullogott.

– Most pedig ott maradsz, amíg kikérdezlek helyesírásból. Hadd lássam, tanultál-e valamit a héten. És ne fordulj vissza, amikor felelsz. Fordítsd azt a koszos képedet a fal felé. Most pedig halljam: hogy írjuk azt, hogy „űjat”?

– Melyiket? – kérdezte Marci. – A kabátét? Vagy azt, amelyik nem régi? – Szokatlanul értelmes kisgyerek volt, és az édesanyja odahaza keményen gyúrta helyesírásból meg olvasásból.

– Amelyik nem régi, te ütődött.

Marci tökéletesen lebetűzte a szót, és Ordass kisasszony ezen alaposan elcsodálkozott. Azt hitte, túljár a gyerek eszén, és bosszantotta, hogy nem sikerült.

Marci, fél lábon egyensúlyozva, arccal a falnak, egyszer csak megszólalt:

– Édess kisasszony tegnap megtanított minket, hogyan kell írni egy nagyon nehéz szót.

– No, és mi volt az a szó? – kérdezte halkan, finoman Ordass kisasszony. Minél szelídebben szólt, annál nagyobb volt a veszedelem, de ezt Marci nem tudhatta.

– Az, hogy „rosszcsont” – felelte. – Az osztályban most már mindenki tudja, hogyan kell írni!

– Mit beszélsz itt összevissza!? – förmedt rá az Ordass. – Ilyen nehéz szavakat majd harmadikban vagy negyedikben fogtok tanulni. És ne mondd nekem, hogy az osztályban mindenki tudja, hogyan kell írni! Már megint hazudol, Marci!

– Tessék valakit megkérdezni! – mondta vakmerően Marci. – Akármelyik gyereket!

Az Ordass veszedelmesen villogó szeme körüljárt az osztályon.

– Te ott! – bökött aztán egy Patrícia nevű butus kislányra. – Betűzd le azt a szót, hogy „rosszcsont”!

És Patrícia meglepő módon, egy pillanatnyi habozás nélkül, hibátlanul lebetűzte!

Csodálkozott is az Ordass! – Hmmm! – mordult fel. – Édess kisasszony alighanem egy egész tanítási órát

elvesztegetett arra, hogy megtanítsa benneteket egyetlen egy szó helyesírására!

– Dehogyan! – kottyant közbe Marci. – Édess kisasszony három perc alatt úgy megtanított rá, hogy sohasem fogjuk elfelejteni. Minden szót megtanít három perc alatt.

– Úgy, Édess kisasszony? És mi volna az a csodamódszer, ha szabad érdeklődnöm? – kérdezte az igazgató.

– Mindjárt megmutatom! – kelt lovagiasan Édess kisasszony védelmére a bátor Marci. – Letehetem a lábamat és visszafordulhatnék?

– Egyiket sem! – vakkantott rá az Ordass. – Maradj úgy, ahogy vagy, és mutasd meg!

– Hát jó – mondta Marci, kissé ingatagon billegve fél lábon. – Édess kisasszony minden egyes szóról kitalál egy kis dalt, és azt együtt elénekeljük, és már meg is tanultuk, hogyan kell írni! Énekeljem el a „rosszcsont”-dalt?

– Lenyűgözve hallgatlak – szólt maró gúnnyal az Ordass.

– Így szól – mondta Marci, és rázendített:

Róka, orr, só, só, zár,

Cica, só, orr, nap, tál.

És már tudjuk is a „rosszcsont”-ot!

– Szörnyen nevetséges! – horkant fel az Ordass.

– Mi ez a rengeteg só? Teljesen el van sózva! Különbösen is, itt nem költeményeket tanítunk, hanem helyesírást! Elő ne forduljon még egyszer, Édess kisasszony!

– De mikor ezzel a módszerrel könnyen megtanulják a legnehezebb szavakat is! – suttogta Édess kisasszony.

– Ne vitatkozzék velem, Édess kisasszony! – mennydörögte az igazgatónő. – Tegye, amit mondtam! Most pedig szorásból fogom vizsgáztatni az osztályt, hadd lássam, egyáltalán hozzáfogott-e Édess kisasszony a matematika-oktatáshoz?!

Ismét ott állt az osztály előtt; ördögi tekintete lassan végigpásztázta az aprócska tanulókat.

– Te ott! – vakkantott hirtelen, és egy Robi nevű kisfiúra mutatott, az első sorban. – Mennyi kétszer hét?

– Tizenhat! – vágta rá könnyelműen Robi.

Az Ordass lassan, nesztelenül közeledett Robihoz, mint az őzikét becserkésző tigris. Robi felismerte a vihar előjeleit, és gyorsan újra próbálkozott. – Tizennyolc! – kiáltotta. – Kétszer hét az tizennyolc, nem tizenhat!

– Te tudatlan tuskó! – vicsorgott az Ordass. – Te üres fejű ürge! Te hőbörödött hörcsög! Te tohonya takony!

Most már ott állt közvetlenül Robi mögött, s hirtelen kinyúlt teniszütő méretű mancsával, és üstökön ragadta a gyereket. Robinak dús aranyhaja volt, édesanyja büszkesége, úgyhogy jó hosszúra növesztették. Az Ordass szakasztott úgy rühellte fiúknál a hosszú haját, mint lányoknál a copfot, és nem is titkolta ezirányú ellenszenvét. Irdatlan mancsával keményen megmarkolta Robi hosszú arany fűrtjeit, majd izmos jobb karjával felemelte a tehetetlen gyereket a székéről, és meglegette a levegőben.

Robi visított. Tekergőzött, rángatózott, rugdalózott, és ordított, mint akit nyúznak.

– Kétszer hét az tizennégy! – harsogta az Ordass.
– Kétszer hét az tizennégy! Addig el nem engedlek, amíg meg nem tanulsz!

A tanterem végében felkiáltott Édess kisasszony:

– Ordass kisasszony! Tegye le, kérem! Fájdalmat okoz a gyerekeknek! Kitépi a haját!

– De ki ám, ha abba nem hagyja ezt a rugdalózást!
– horkant fel az Ordass. – Maradsz nyugton, te kunorgó kukac!

Ugyancsak rendkívüli látvány volt, amint az óriás igazgatónő a levegőben lógatta a gyereket, az meg úgy

tekergőzött, vonaglott, mint a horogra akadt hal, és úgy sivítózott, hogy a falak is beleremegtek.

– Mondod már?! – üvöltött rá az Ordass. – Mondod, hogy kétszer hét az tizennégy?! Siess, mert úgy meghintáztatlak, hogy tényleg kijön minden szál hajad, aztán megtömhethünk vele egy heverőt! Rajta, fiú! Halljam, hogy kétszer hét az tizennégy, és elengedlek!

– K-k-k-k-kétszer hét az tihizehennéhégy... – hebegte Robi, mire az Ordass szavának állt: elengedte a gyereket. Az meg nagy puffanással ért földet, és egyet-kettőt pattant, mint a futball-labda.

– Állj fel és ne nyafogj! – ugatott az Ordass.

Robi felkelt, visszaült a helyére, és közben két kézzel gyömszölte a fejbőrét. Az Ordass pedig ismét az osztály felé fordult. A gyerekek úgy ültek ott, mintha kővé meredtek volna. Ilyesmit még egyikük sem látott. Pompás szórakozás volt, jobb, mint a cirkusz – csak az volt az óriási különbség, hogy itt, ebben a teremben, egy emberbőrbe bújó bomba áll előttük, amelyik bármely pillanatban felrobbanhat, és darabokra szaggathat bárkit. A gyerekek szeme az igazgatónőre szegeződött.

– Nem állhatom az apróságokat – jelentette ki. – Kis ember nem ember. Az ilyet ketrechen kéne mutogatni. Fel nem foghatom, miért tart olyan sokáig, amíg a gyerekek felnőnek. Alighanem szándékosan csinálják.

Az első sorban megszólalt egy másik bátor kisfiú:

– De hiszen az igazgató néni is kicsi volt egyszer, nem?

– Én sohasem voltam kicsi – vágta oda amaz. – Nagy voltam egész életemben, és nem tudom, más miért nem képes erre!

– Valamikor igazgató néni is kisbaba volt – szólt a kisfiú.

– Még hogy én! Kisbaba! – üvöltötte az Ordass. – Hogy mersz ilyet még csak gondolni is! Micsoda pimaszság! Micsoda ördögi arcátlanság! És ha hozzám beszélsz, felállsz! Mi a neved?

A gyerek felállt.

– Tinta Tivadar a nevem, Ordass kisasszony.

– *Milyen* Tivadar? – kiabált az Ordass.

– Tinta – mondta a gyerek.

– Ne viccelj velem, hallod-e?! Ilyen név nincs!

– Tessék megnézni a telefonkönyvben. Benne van az apukám, Tinta néven.

– Hát jó – mondta az Ordass. – Lehetséges, hogy tinta vagy, fiatalember, de vedd tudomásul: téged is ki lehet rádiózni. Csak okoskodj nekem, úgy kiradiózzlak, hogy nyomod se marad. Betűzd: betűzd.

– Nem értem – mondta Tinta. – Mit tűzzek be?

– Betűzd, te ütődött! Betűzd azt a szót, hogy „betűzd”.

– B-e-t-... – kezdte hadarva Tivadar.

Az igazgatónő felhorkant.

– Még egy dobásod van – szólt vészajtóslóan.

– Tudom, tudom! – lihegett Tivadar. – B-e-t-ü-sz-d! Nem nehéz!

Az Ordass két nagy lépéssel ott termett Tivadar padja mögött, s mint a végzet sziklája tornyosult fölötte. A szerencsétlen gyerek aggodalmasan pillantott hátra a szörnyre. – Jól mondtam, nem? – motyogta zavartan.

– *Rosszul* mondtad! – hörögte az Ordass. – A magadfajta elmérgegtél keléstől más nem is telik ki, csak rossz, rosszabb és még rosszabb! Rosszul ülsz, rosszul nézel ki, rosszul beszélsz! Rossz vagy minden porcikádban! De hogy lásd, kivel van dolgod, kapsz még egy esélyt, hogy megjavulj! Betűzd azt, hogy „betűzd”!

Tinta Tivadar
tétovázott. Aztán
lassan megszólalt:

– Nem úgy van,
hogy b-e-t-t-ű-z-d,
nem is úgy, hogy
b-e-t-ű-sz-d,
hanem... hanem...
Tudom már! Két
szóban! B-e –
t-ű-z-d!

Tivadar háta
mögött állva az
Ordass kinyúlt,
két kézzel
megragadta a
gyerek két fülét,
és megpödrörintette.

– Au! – jajdult fel Tivadar. – Ez fáj!

– Ez még semmi! – mondta vidáman az Ordass.
Azzal keményen megmarkolta a fiú fülét, fülön fogva
felemelte, és magasra tartotta. Akárcsak az imént Robi,
most Tivi ordított úgy, hogy majd összedőlt az iskola.

A tanterem végében Édess kisasszony felkiáltott:

– Ordass kisasszony, kérem! Legyen szíves, engedje el azt a gyereket! Lejön a füle!

– Dehogyan jön le! – üvöltött hátra az Ordass. –
Hosszú évek tapasztalataiból tudom, hogy a kisfiúk füle
roppant szívósan tapad a koponyájukhoz.

– Nagyon kérem, Ordass kisasszony, engedje el!
– rimánkodott Édess kisasszony. – Kárt tesz a gyerekben,
higgye el! Kitépi a fülét!

– Dehogy tépem, dehogy tépem! Még soha senkié
nem jött le! – harsogott Ordass kisasszony. – A fül igen
rugalmas, és nyúlik, akár a rétestészta! Nézzen csak ide!

Tivadar, ha lehetséges, még hangosabban ordított, és kétségbeesetten biciklizett a levegőben.

Matilda még sosem látott ilyet – hogy egy kisfiút
vagy akárki mást a fülénél fogva lógassanak! Akárcsak
Édess kisasszony, ő is attól tartott, hogy Tivadar füle
menten leszakad, mert nem bírja el a nagy terhelést.

– A „betűzd” szót úgy betűzzük, hogy B-E-T-Ű-
Z-D! Betűzd, te tetű!

Tinta Tivadar már nem tétovázott. Robi példájából
megtanulta, hogy minél hamarabb engedelmeskedik az
ember, annál hamarabb szabadul.

– B-E-T-Ű-Z-D! – ordibálta. – Így betűzzük, hogy
„betűzd”!

Az Ordass, változatlanul a fülénél fogva, lepottyantotta a gyereket a székére, azután az osztály elé masírozott, és leporolta a kezét, mintha valami mocskos tárgyat markolt volna.

– Így kell őket tanítani, Édess kisasszony – mondta. – Nekem eliheti: elmagyarázni – az semmi. Beléjük kell pofozni. Egy kis csavarás, egy kis facsarás, és menten megjavul az emlékezőtehetségük! Mi sem segíti jobban a fegyelmet meg a figyelmet!

– De így maradandó kárt tehet bennük, Ordass kisasszony! – kiáltott fel Édess kisasszony.

– Efelől nincs semmi kétségem! – jelentette ki
vigyorogva az Ordass. – Tivadar füle jelentős mértékben
megnyúlt az elmúlt két perc folyamán! Sokkal hosszabb,
mint volt. Nincsen abban semmi, Édess kisasszony.
Érdekes manóarca lesz a gyereknek.

– De Ordass kisasszony kérem...

– Ej, fogja már be a száját, Édess kisasszony! Maga épp olyan nyámnyila, mint ezek. Ha nem állja meg nálunk a helyét, keressen magának állást valami encsembencsem magániskolában, ahová elkényeztetett milliomos-csemeték járnak! Majd ha magának is olyan hosszú pedagógusmúlt áll a háta mögött, mint nekem, rá fog jönni, hogy nincs veszedelmesebb, mint szelíden bánni a gyerekekkel. Olvassa csak el Dickens *Nickleby Miklós* című regényét. Az az iskolaigazgató tudta, hogyan kell elbánni a kis szörnyetegekkel! Ahogy elfenekelte azokat az átok kölyköket! Tűzforró volt a hátsó részük – rántottát lehetett volna sütni rajta! De hát, ahogy elnézem ezt a málészájú bandát, ezek sose fogják elolvasni – mert az ábécét se tanulják meg!

– Én olvastam – szólalt meg csöndesen Matilda.

Az Ordass odakapta a fejét, és vasvilla tekintettel mérte végig a második sorban ülő fekete hajú, barna szemű kislányt.

– Mit mondtál?! – vakkantott rá.

– Azt, hogy én olvastam, Ordass kisasszony.

– Mit olvastál?!

– A *Nickleby Miklós*-t, Ordass kisasszony.

– Hazudsz, taknyos! – ordított Matildára az Ordass. – Kétlem, hogy akad akár egyetlen gyerek az egész iskolában, aki olvasta, te meg, te pondró, te kukac, te senki, aki itt ülsz a legeslegelső osztályban, nem átallod a szemembe mondani, hogy olvastad?! Honnan veszed magadnak a bátorságot? Hülyének nézel? Halljam, mondd csak meg: hülyének nézel?!

– Hát... – kezdte Matilda, de aztán elhallgatott. Legszívesebben azt válaszolta volna: „De még mennyire!” – csakhogy ez felért volna az öngyilkossággal. – Hát... –

ismételte, még akkor is tétovázva; még akkor sem jött a szájára az, hogy „Nem”.

Az Ordass kitalálta, mit gondol a gyerek, és sehogy sem tetszett neki.

– Állj fel, ha velem beszélsz! – ugatta. – Mi a neved?

Matilda felállt.

– Beléndek Matilda, Ordass kisasszony.

– Beléndek?! – ismételte az Ordass. – Te vagy a Beléndek-féle használtautó-kereskedés tulajdonosának a lánya?!

– Igen, Ordass kisasszony.

– Az egy csaló! – ordította az Ordass. – Egy hete rám sózott egy használt autót, azzal, hogy majdnem új. Akkor remek embernek tartottam. De ma reggel az egész motor kipottyant az útra! Telis-tele volt tömve fűrészporral! Az az ember tolvaj! Rabló! Hétpróbás gazember! Ki fogom készíteni!

– Okos ember az apám – mondta Matilda.

– Hogy okos?! – üvöltötte Ordass kisasszony. – Édess kisasszony szerint állítólag te is okos vagy! Én pedig nem állhatom az okos embereket! Egytől egyig csaló valamennyi! Te is az vagy! Mielőtt megutáltam az apádat, elmondott nekem egypár cifra históriát rólad! Hogy miket műveltél odahaza! De itt jobb lesz, ha meghúzod magad, annyit mondok! Rajtad tartom a szememet ezentúl, kisasszony! Úlj le, és maradj veszteg.

Az első csoda

Matilda leült. De letelepedett az Ordass is a tanári asztal mögé. Most először ült le, amióta az osztályba lépett. Majd kinyújtotta a kezét, és megfogta a vizeskancsót. Egyelőre nem emelte föl, hanem megszólalt:

– Képtelen vagyok felfogni, miért annyira undorítóak a kisgyerekek. Tönkreteszik az életemet. Olyanok, mint a rovarok. Minél előbb meg kellene tőlük szabadulni. A legyekről úgy szabadulunk, hogy befecskendezzük őket rovarirtószerrel, meg légyapírt aggatunk fel. Gyakran foglalkozom a gondolattal, hogy feltalálók egy kisgyerekek-irtószeret. De szép is lenne! Besétálnék ide az osztályba, kezemben egy óriási permetezővel, megnyomnám, észzzz! Még jobb lenne néhány óriási nagy, ragadós papírszalag. Teleaggatnám velük az iskolát, ti meg hozzátok ragadnátok, és kész. Ugye jó ötlet, Édess kisasszony?

– Ha tréfának szánta, igazgatónő, én nem találom nagyon viccesnek – szólta a tanterem végéből Édess kisasszony.

– Mindjárt gondoltam, Édess kisasszony – mondta az Ordass. – De *nem* tréfának szántam. Véleményem szerint az lenne a tökéletes iskola, Édess kisasszony, amelyikben nem lennének gyerekek. Egy szép napon alapítok is majd egy ilyen iskolát. Bizonyára nagy sikere lesz.

Őrült ez a nő, mondta magában Édess kisasszony. Közveszélyes őrült. *Tőle* kellene megszabadulni.

Az Ordass most felemelte a nagy kék kancsót, és vizet töltött a poharába. És a vízzel együtt kicsurrant a kancsóból a hosszú, nyálkás göte, egyenesen a pohárba – toccs!

Az Ordass felüvöltött, és úgy ugrott fel a székről, mintha petárda robbant volna alatta. Most már a gyerekek is látták a hosszú, vékony, nyálkás, sárga hasú, gyíkforma jószágot, amint a pohárban tekergőzött, forgólódott, és felugrottak ők is, és versenyt sivítotak:

– Mi ez? Jaj, de ronda! Kígyó! Krokodilfióka! Aligátor!

– Vigyázzon, Ordass kisasszony! – kiabált Viola. – Mindjárt megmarja!

És az Ordass, ez a nőne-zöld térdnadrágjában, és resz-

mű óriás, ott állt a ketett, akár a kocsonya.

Legjobban az dühítette fel, hogy valakinek sikerült annyira kihoznia a sodrából, hogy felugrott és rémületében elüvöltötte magát

– az Ordass ugyanis roppant büszke volt rá, hogy mennyire rettenthetetlen. Most ott állt, és

rámereedt a pohárban tekergőző, kacskaringózó teremtményre. Ordass kisasszony még sohasem látott tarajos gőtét. A természetrajz nem tartozott legerősebb oldalai közé. Halvány fogalma sem volt róla, mi fán termett ez a jószág. Mindenesetre szörnyen félelmetesnek látszott. Az Ordass lassan visszaült a székére. És most még rettenetesebb volt az ábrázata, mint azelőtt. Apró, fekete szemében izzott a düh meg a gyűlölet.

– Matilda! – ugatta el magát. – Állj fel!

– Kicsoda, én? – kérdezte Matilda. – Miért? Mit csináltam?

– Állj fel, te ronda kis csótány!

– Én nem csináltam semmit, Ordass kisasszony, becsületszavamra. Nem is láttam soha ezt a nyálkás valamit!

– Állsz fel rögtön, te mocskos kis féreg!

Matilda kellenlenül felállt. A második sorban volt a helye; Viola mögötte ült – és bizony elfogta a bűntudat. Igazán nem akarta a barátnőjét bajba sodorni! Arra viszont álmában sem gondolt, hogy felálljon, és bevallja: ő volt a bűnös.

– Undorító, utálatos, visszataszító, gonosz kis szörnyeteg vagy! – ordított az Ordass. – Nem vagy méltó rá, hogy ebbe az iskolába járj! Rács mögött volna a helyed! Kisöprűztetlek innen! A csapatkapitányok hokiütőkkel fognak végigkergetni a folyosón, és ki a kapun! Fegyveres őrséggel kísértetlek haza! Aztán magam gondoskodom róla, hogy javítóintézetbe csukjanak, legalább negyven esztendőre!

Az Ordassnak dührohamában lilára vált az ábrázata, a szája tajtékzott. De nem ő volt az egyetlen, aki kijött a béketúrásból. Matilda szeme előtt is elborult a világ. Egy szemernyit sem bánta volna, ha olyasmivel vádolják,

amiben valóban ludas. Abban volna igazság. Ám merőben új volt a számára, hogy olyasmiben marasztalják el, amiben tökéletesen ártatlan. Semmi köze nem volt ahhoz, hogy az az undorító teremtmény a pohárba került. A kutya-fáját, gondolta, ezt már nem akasztja a nyakamba ez az átkozott Ordass!

– *Nem én csináltam!* – visította.

– Dehogynem! – ordította válaszul az Ordass. – Ki másnak jutott volna az eszébe ilyen aljasság? Igaza volt az apádnak, amikor figyelmeztetett: tőled minden kitelik!

Az igazgatónő önfegyelmének utolsó maradványát is elveszítette.

– Elköszönhetsz ettől az iskolától, kisasszony! – üvöltötte. – Gondoskodom róla, hogy máshova se eresszenek be! Gondom lesz rá, hogy olyan helyre zárjanak, ahol még a varjak sem pottyantják a fejedre az ürüléküket! Soha többet nem fogod meglátni a napvilágot!

– *De ha mondom, hogy nem én csináltam!* – sikította Matilda. – Soha életemben nem láttam még ilyen állatot!

– Te... te... krokodilt tettél az ivóvizembe! – üvöltött vissza az Ordass. – Ennél gonoszabb bünt még igazgatónő ellen nem követtek el! Most pedig ülj le, és egy szót se halljak többet! Gyerünk, ülj le!

– *De ha mondom, hogy...* – kiabált Matilda, és állva maradt.

– *Én meg azt mondom, hogy fogd be a szád!* – mennydörgött az Ordass. – Ha nem hallgatsz el rögtön, és nem ülsz le, fogom az övem, és a csatos végével verlek el!

Matilda lassan leült. Micsoda aljasság! Micsoda igazságtalanság! Hogy merik olyasmiért kicsapni, amit el sem követett!

Egyre jobban hatalmába kerítette a düh. Forrt... forrt... szinte már elviselhetetlenül forrt benne, Matilda úgy érezte, menten szétveti.

A tarajos göte még akkor is ott tekergőzött a pohárban. Látszott, hogy kényelmetlenül érzi magát. Kicsi volt neki a pohár. Matilda az Ordassra meredt. Hogy utálja ezt a nőt! Aztán a pohárra szegeződött a pillantása, meg a benne mocorgó götére. Legszívesebben kimasírozott volna a dobogóhoz, hogy megragadja a poharat, és a tartalmát gőtéstül az Ordass fejére borítsa. Megremegett a gondolatra, hogy mit művelne vele az Ordass, ha valóban megtenné...

Az Ordass a tanári asztalnál ült, és elszörnyedve bámulta a pohárban izgó-mozgó állatot. Matilda szeme is a pohárra szegeződött. És ekkor, lassan, lassan, igen nagyon különös, sajátos érzés kerítette hatalmába Matildát. A szemében kezdődött. Mintha elektromosság gyűlt volna össze benne. Nagy erőt érzett a szemében, valahol mélyen. De valami mást is, amit nem tudott volna szavakkal leírni, mert maga sem értette. Mintha villámolt volna a bensejében. És egyszer csak kis villámok szírtak elő a szeméből. A szeme golyója megforrósodott, mintha mögötte iszonyú energia gyűlt volna fel. Döbbenetes érzés volt. Matilda nem vette le szemét a pohárról, és most az a nagy energia a szembogarába sűrűsödött, és egyre erősebb lett, nőtt, és már úgy érezte, mintha milliónyi láthatatlan karocska nyúlna ki a szeméből a pohár felé.

– *Borítsátok fel!* – suttogta Matilda. – *Borítsátok fel!*

És látta, hogy a pohár meginog. Egy ujjnyira megdőlt, aztán megint felegyenesedett. És Matilda tolt, tolt azzal a milliónyi láthatatlan kis karokkal-kézekkel, amelyek kinyúltak a szeméből, és érezte

a hatalmas erőt, amely a két fekete szembogarából sugárzott.

– *Borítsátok fel!* – suttogta megint Matilda.

És a pohár megint megingott. Matilda még erősebben tolt, még nagyobb erőt igyekezett kilövellni a szeméből. És ekkor lassan, nagyon lassan, olyan lassan, hogy alig lehetett észrevenni, a pohár elkezdett hátradőlni, hátrább, hátrább, egyre hátrább, amíg már épp csak a talpának a peremén egyensúlyozott. Aztán megingott egy picikét, majd eldőlt, és nagy csendüléssel az asztalra borult. A víz – és vele együtt a tekergőző göte – Ordass kisasszony irdatlan keblére fröccsent. Az igazgatónő akkorát üvöltött, hogy beleremegett az épület valamennyi ablaka, és öt percen belül másodszor is úgy szökött fel ültéből, mint holmi rakéta. A tarajos göte kétségbeesetten kapaszkodott karmos lábacskaival a barna köpenybe. Az Ordass lepillantott, meglátta, még nagyobbabot ordított, és lesöpörte magáról az állatkát. Az átröpült a tantermen, és egyenesen Viola padja mellett ért földet.

Viola gyorsan lehajolt, fölkapta, és visszadugta a tolltartójába. Jó a háznál egy tarajos göte, gondolta.

Az Ordass, céklavörösebben, mint valaha, dühtől remegve állt az osztály előtt. Roppant keble hullámozott; barna köpenye csuromvizesen tapadt rá.

– Ki követte el?! – mennydörgött. – Gyerünk! Valld be! Lépj elő! Most nem menekülsz! Ki művelte ezt a gyalázatot? Ki borította fel a poharat?!

Senki sem válaszolt. A tanterem néma volt, akár a sír.

– Matilda! – vicsorgott az Ordass. – Te voltál! Tudom, hogy te voltál!

Matilda mozdulatlanul, szótlanul ült a második sorban. Különös nyugalom és biztonságérzet töltötte el – egyszeriben úgy érezte, ezentúl senkitől-semmitől nem fél ezen a világon. Pusztán a szeme erejével arra kényszerített egy pohár vizet, hogy boruljon fel, és zúdítsa tartalmát a rettegett igazgatónőre – aki erre képes, az képes bármire.

– Beszélj, te büzlő kelevény! – tombolt az Ordass. – Valld be, hogy te voltál.

Matilda egyenesen a dühöngő óriásnő villámló szemébe nézett, és tökéletes nyugalommal szólalt meg:

– El sem mozdultam a padomból, Ordass kisasszony. Mást nem mondhatok.

És egyszerre megelevenedett az osztály.

– Meg se mozdult! – kiabáltak. – Matilda ott ült a helyén egész órán! Senki se mozdult! Igazgatónő maga borította fel a poharat!

– Az egyszer biztos, hogy nem borítottam magamra! – kiabált az Ordass. – Hogy mertek ilyesmit állítani?! Szóljon már, Édess kisasszony! Maga mindent látott! Ki borította fel a poharamat?

– Egyik gyerek sem, Ordass kisasszony – válaszolt Édess kisasszony. – Kezeskedem felőle, hogy amióta igazgatónő bejött, Marci kivételével senki sem hagyta el a helyét, ő pedig egész idő alatt ott állt a sarokban.

Ordass kisasszony Édess kisasszonyra meredt. Az rezzenéstelenül állta a tekintetét. – Ez a színtiszta igazság, igazgatónő kérem – mondta. – Alighanem ön borította fel, akaratlanul. Előfordul ilyesmi.

– Torkig vagyok ezekkel a haszontalan csökevényekkel! – ugatott az Ordass. – Nem vagyok hajlandó ezekre vesztegetni a drága időmet!

Azzal kivonult a tanteremből, és hatalmas dörrenéssel bevágta maga mögött az ajtót.

Távozását döbbszent csönd követte. Édess kisasszony előremert, és megállt a tanári asztal mögött.

– Phü. Azt gondolom, mára elég volt az iskolából, nem? – kérdezte. – Az osztály elmehet. Szaladjatok ki az udvarra, és játsszatok, amíg értetek nem jönnek a szüleitek.

A második csoda

Matilda nem futott ki a többi gyerekekkel a tanteremből. Ott maradt a padjában; hallgatott és gondolkodott. Tudta, hogy el kell mondania valakinek, mi is történt a pohárral. Ilyen fantasztikus titkot nem tud magába fojtani. Kell valaki, egy okos, együttérző felnőtt, aki segít megértenie, mit is jelent ez az egész különleges eset.

Anyjára, apjára nem számíthat. Még ha elhinnék is a történetet – ami nem nagyon valószínű –, azt már semmiképpen sem tudnák felfogni, micsoda döbbenetes esemény történt délután a tanteremben. Matilda agyában egyszer csak fény gyűlt: Édess kisasszony lesz az, akit a bizalmába avat!

Az osztályban már nem is maradt más, csak Matilda és Édess kisasszony. A tanítónő leült az asztalhoz, és az osztálykönyvet lapozgatta. Most felpillantott, és megkérdezte:

– Hát te, Matilda? Miért nem mész ki a többiekkel az udvarra?

– Beszélhetnék néhány percre Édess kisasszonnyal? – szölt a kislány.

– Természetesen. Valami baj van?

– Nagyon furcsa dolog történt velem, Édess kisasszony.

A tanítónő menten felfigyelt. Amióta az a két igen kellemetlen beszélgetése volt Matildáról – az első az igazgatónővel, a második a szörnyűséges Beléndék-házaspárral –, Édess kisasszony rengeteget törte a fejét rajta: hogyan segíthetne ezen a gyereken. És most itt ül előtte Matilda, a szemében furcsa fény ragyog, és azt kérdi, beszélhetne-e vele. Édess kisasszony még sohasem látta ilyen különösnek a kislányt.

– Jól van, Matilda – mondta Édess kisasszony. – Meséld el, mi az a különös dolog, ami veled történt.

– De ugye Ordass kisasszony nem fog kicsapni az iskolából? – kérdezte a kislány. – Mert nem én tettem azt az állatot a vizeskancsóba. Igazán nem én voltam!

– Tudom – bólintott Édess kisasszony.

– És ki fog csapni?

– Nem hiszem – mondta Édess kisasszony. – Az igazgatónő túlságosan felizgatta magát, ennyi az egész.

– Akkor jó – mondta Matilda. – De nem erről szeretnék beszélni.

– Hát miről, Matilda?

– Arról a pohár vízről, amelyikben az állat úszkált – mondta Matilda. – Ugye látta Édess kisasszony, amikor ráömlött Ordass kisasszonyra?

– De mennyire láttam!

– Én igazán nem is nyúltam hozzá, Édess kisasszony. A közelébe se mentem.

– Tudom – bólintott Édess kisasszony. – Hiszen hallottad: megmondtam az igazgatónőnek, hogy te nem boríthattad fel a poharat.

– Pedig én voltam, Édess kisasszony – mondta Matilda. – Éppen erről szeretnék beszélni.

Édess kisasszony hallgatott. Elgondolkodó pillanást vetett a gyerekre.

– Nem egészen értelek – mondta azután.

– Annyira dühös voltam, hogy igazságtalanul vádolnak – hogy megtörténttem.

– *Megtörténttetted?* Mit, Matilda?

– Azt, hogy a pohár felboruljon.

– Még most sem értelek – mondta szelíden Édess kisasszony.

– A szememmel csináltam – magyarázta Matilda.

– Rám eredtem a pohárra, és azt kívántam, hogy boruljon fel, és akkor a szemem olyan fura lett, egészen forró volt, és valami erő jött belőle, és a pohár egyszer csak felborult.

Édess kisasszony állhatatosan nézte fémkeretes szemüvegén át Matildát, és Matilda éppoly állhatatosan nézett vissza rá.

– Sajnos, még így sem egészen világos – mondta Édess kisasszony. – Úgy érted, arra kényszerítetted a poharat, hogy felboruljon?

– Igen – bólintott Matilda. – A szememmel.

Édess kisasszony egy pillanatig hallgatott. Nem hitte, hogy Matilda szándékosan hazudik. Sokkal valószínűbb, hogy elragadta élénk képzelete. – Úgy érted, itt ültél a helyeden, és azt mondtad a pohárnak: boruljon fel, és a pohár engedelmeskedett?

– Valahogy így volt, Édess kisasszony. Igen.

– Hát ha ezt megtetted, az körülbelül a legnagyobb csoda, amit ember véghezvitt azóta, amióta Krisztus a földön járt.

– Megtettem, Édess kisasszony.

Különös, gondolta Édess kisasszony, milyen gyakran megesik, hogy kisgyerekeknek így meglódul a fantáziájuk. Elhatározta, hogy szelíden, de határozottan pontot tesz a dolog végére. – Meg tudnád ismételni? – kérdezte.

– Nem tudom, még nem próbáltam – felelt Matilda –, de azt hiszem, igen.

Édess kisasszony az asztal közepére állította a most már üres poharat. – Töltsék bele vizet? – kérdezte, és egy kicsit elmosolyodott.

– Azt hiszem, mindegy – felelte Matilda.

– Hát jó. Akkor rajta: akard, hogy felboruljon.

– Lehet, hogy eltart egy darabig.

– Nem baj – mondta Édess kisasszony. – Ráérek.

Matilda a második sorban, vagy három méterre Édess kisasszonytól, a padjára könyökölt, arcát a tenyerébe támasztotta, és magában kiadta a parancsot:

– Pohár borulj fel! –, de az ajka nem mozdult, hangot nem adott. Csak magában kiáltott. És most egész lelkét és agyát és akaratát a szemére összpontosította, és megint érezte – csak most sokkal hamarabb, mint első alkalommal –, hogy gyúlik az elektromosság, és feltámad az erő, és megint felforrósodott a szemgolyója, aztán kinyúlt a milliányi kis láthatatlan kar a pohár felé, és a milliányi láthatatlan kis kéz hangtalanul megbillentette. A pohár megingott, megdőlt, azután felborult, és csendülve hullott az asztalra,

alig két
arasznyira
Édess

kisasszony

összefont karjától.

Édess kisasszonynak meglepetésében leesett az álla, és a szeme akkorára tárgult, mint egy csészéalj. De nem szólt

egy szót sem. Nem is tudott volna szólni. A csoda láttán valósággal megnémult. Tátott szájjal bámult a pohárra, és hátrább húzódott, mintha tartana tőle. Azután lassan felemelte a fejét, és Matildára nézett. A kislány arca sápadt volt, szinte fehér; egész testében remegett, és üveges tekintettel meredt a semmibe. Átváltozott az egész arca, szeme elkerekedve ragyogott, és az egész gyereket valami földöntúli csend vette körül.

Édess kisasszony maga is remegett, ahogy nézte, amint Matilda lassan öntudatra tér. Hipp-hopp: a gyerek-arcon újra derűs nyugalom ömlött el.

– Nincs semmi bajom – mosolygott Édess kisasszonyra Matilda. – Ne tessék megijedni, Édess kisasszony.

– Mintha nagyon messze lettél volna... – suttogetta döbbsen a tanítónő.

– Messze is jártam. Ezüst szárnyon szálltam a csillagok között – mondta Matilda. – Csodálatos volt.

Édess kisasszony még most is lenyűgözve bámulta a gyereket.

– Most sokkal gyorsabban sikerült, mint először – mondta halkán Matilda.

– Lehetetlen! – sóhajtott fel Édess kisasszony. – Egyszerűen nem hiszek a szememnek!

– Lehunytá szemét, és jó darabig ki sem nyitotta. Amikor megint felnézett, látszott, hogy sikerült úrrá lennie zaklatottságán. – Szeretnél hazajönni velem, és nálam uzsonnázni? – kérdezte.

– Jaj, nagyon! – kiáltott fel Matilda.

– Jól van. Szedd össze a holmidat; néhány perc múlva odakint találkozunk.

– De ugye nem szól senkinek erről... erről a dologról, amit csináltam, ugye nem, Édess kisasszony?

– Eszem ágában sincs – jelentette ki a tanítónő.

Édess kisasszony kuckója

Édess kisasszony és Matilda az iskola kapuja előtt találkoztak, azután kettesben végigballagtak a falusi főutcán. Elmentek a zöldséges kirakata előtt, ami tele volt mosolygós almával, narancssal, elhagyták a mézáróst, akinek a boltja előtt kampón lógott a véres hús meg a kopasztott csirke, elmaradt mögöttük a kis bank, a fűszeres, az elektromos üzlet, és hamarosan kiértek a faluból a keskeny dűlőútra, ahol már nem járt ember, és autó is csak egy-kettő.

Most, hogy magukra maradtak, Matildából egyszer csak kitört a felgyülemlett izgalom. Mintha megnyílt volna benne egy szelep, és kiáradt az energia. Izgatottan szökdécselt Édess kisasszony mellett, kaszált a karjával, és csak úgy dőlt belőle a szó. Édess kisasszony így, és Édess kisasszony úgy, és tessék elhinni, bármit, de bármit meg bírnék mozgatni, poharakat felborítani igazán semmiség... Asztalt, széket, mindent a világon felborítok, Édess kisasszony!... Még ha ül azon a széken valaki, akkor is, és még az asztalnál meg a széknél sokkal nagyobb dolgokat is... Csak egy pillanat kell, és a szemembe gyűlik az erő, és ha azt kilököm, akkor minden engedelmeskedik, persze ha elég erősen bámulok rá... Nagyon erősen kell nézni, Édess kisasszony, nagyon-nagyon erősen, és akkor érzem, hogy valami történik odabent, a szemem

mögött, és a szemem egészen forró lesz, mintha égne, de nem fáj, Édess kisasszony, egyáltalán nem rossz érzés, tessék elhinni, és... és...

– Nyugodj meg, gyermek, nyugodj meg – figyelmeztette Édess kisasszony. – Ne ragadtassuk el magunkat.

– De ugye, hogy nagyon *érdekes*, Édess kisasszony?!

– Hogyne volna *érdekes*. Több is, mint *érdekes*. De most már nagyon óvatosan kell eljárunk, Matilda.

– Miért kell óvatosan eljárunk, Édess kisasszony?

– Mert titokzatos erőkkel játszunk, gyermekem, amelyeknek a természetéről mit sem tudunk. Nem hiszem, hogy gonosz erővel volna dolgunk. Lehetséges, hogy jó. Az sem lehetetlen, hogy isteni eredetű. De akár ilyen, akár olyan, óvatosan kell vele bánnunk.

Matilda azonban nagy izgatottságában nem hajlott a bölcs megfontoltságra. – Igazán nem tudom, miért kellene annyira óvatosnak lennünk?! – kiabálta, és még akkor is fél lábon ugrált.

– Szeretném, ha megértenéd – magyarázta türelmesen a tanítónője –, hogy ismeretlen erővel van dolgunk. A dolog megmagyarázhatatlan. Egy szóval jelölhetnénk meg: *tünemény*.

– Én *tünemény* vagyok? – kérdezte Matilda.

– Nem lehetetlen – felelt Édess kisasszony. – De nem szeretném, ha a dolog a fejedbe szállna. Egyelőre az lesz a legokosabb, ha megpróbáljuk alaposabban megvizsgálni ezt a *tüneményt*; csak mi ketten, és nagyon-nagyon vigyázva.

– Azt akarja, Édess kisasszony, hogy folytassam?

– Hajlok rá, hogy ilyesmit javasoljak – mondta roppant óvatosan Édess kisasszony.

– De jó! – ugrált Matilda.

– Engem valószínűleg sokkal jobban megdöbben-
tett, amit véghezvittél, mint téged magadat, és igyek-
szem ésszerű magyarázatot találni rá.

– Például? – tudakolta Matilda.

– Például, hogy van-e a dolognak köze ahhoz, hogy
koraérett vagy.

– Mit jelent pontosan ez a szó? – tudakolta
Matilda.

– A koraérett gyerek már egészen kicsi korában
meglepő értelmi fejlettségről tesz tanúságot. Te hihet-
lenül koraérett vagy.

– Igazán? – csodálkozott Matilda.

– Hát persze. Magad is tudod. Például: ahogy
olvasol. Vagy ahogyan számolsz.

– Hát igen – ismerte be Matilda.

Édess kisasszony magában elcsodálkozott, meny-
nyire hiányzik ebből a gyerekből mindennemű önteltség,
elbizakodottság.

– Azon töprengek – folytatta –, vajon ez a hirtelen
megnyilvánuló képességed – az ugyanis, hogy megmozdí-
tasz egy tárgyat anélkül, hogy hozzáérnél – összefüggés-
ben van-e a nagyteljesítményű agyaddal.

– Mármost, hogy az a sok agy szétfeszítené a
fejemet, és inkább kitör?

– Nem egészen így gondoltam – mosolyodott el
Édess kisasszony. – De akárhogy is – csak annyit
mondhatok, ezentúl nagyon vigyázzunk. Nagyon is jól
emlékszem, milyen különös sugárzás áradt belőled, ami-
kor felborítottad a poharat.

– Azt gondolja Édess kisasszony, hogy ez a valami
megárthat nekem?

– Nagyon különösen érezted magad, igaz?

– Pompásan éreztem magam! – kiáltotta Matilda.

– Egy-két pillanatig a csillagok közt szálltam, ezüst
szárnyon. De ezt már elmeséltem. Hanem mondok még
valamit. Másodszorra sokkal, de sokkal könnyebben
ment. Azt hiszem, ezzel is úgy van, mint minden mással:
gyakorlat teszi a mestert!

Édess kisasszony lassan lépkedett, hogy a mellet-
te szaporázó kisgyerek lépést tarthasson vele. Béke
honolt a tájon most, hogy elmaradt mögöttük a falu.
Aranyos őszi délután volt, a sövény közül gyümölcstől
roskadozó rekettyebokrok integettek, csipkebogyóval
rakott ágak hívogatták a madarakat. Kétoldalt fák ma-
gaslottak, tölgyek, tiszafák, kőrisfák, és itt-ott egy-egy
szelídgesztenyefa. Édess kisasszony másra akarta terelni
a szót, megmutogatta hát Matildának a fákat, és elma-
gyarázta, hogyan lehet őket a levelükről, a kérgükről
felismerni. Matilda figyelmesen hallgatott, és mindent
gondosan elraktározott az agyában.

Végre az út bal oldalán nyílás tátongott a sövény-
ben, előtte léckapu. – Erre – mutatta Édess kisasszony,
kinyitotta a kaput, majd Matilda után megint becsukta.
Keskeny kis ösvényre jutottak – jóformán csak kerék-
nyom volt. Kétoldalt mogyoróbokrok szegélyezték, a sok
érett barna gyümölcs kikandikált zöld fészkecskéjéből.
Majd a mókusok összegyűjtik a mogyorót, mondta Édess
kisasszony, és gondosan elraktározzák télire.

– Igazán itt lakik Édess kisasszony? – bámult
Matilda.

– Itt – felelte kurtán a tanítónő.

Matilda még sohasem gondolkozott azon, hogy vajon hol lakik Édess kisasszony. Mindig csak úgy gondolt rá, mint a tanító nénijére, aki felbukkan a semmiből, tanít az iskolában, aztán megint eltűnik. Érdekes, tűnődött magában Matilda, nekünk, gyerekeknek soha eszünkbe sem jut, hogy hová mehetnek a tanítóink iskola után? Hogy egyedül élnek-e, vagy van mamájuk, testvérük, férjük-feleségük?...

- Egyedül lakik itt, Édess kisasszony? – kérdezte.
- Egyedül – felelte a tanítónő. – Nagyon is.

A mély keréknyomokban a nap keményre szárított a sarat: vigyázni kellett, hova lép az ember, hogy ki ne ficamítsa a bokáját az úttalan úton. A mogyoróbokrok körül madárcák szállkostak – más élőlény nem látszott, se közel se távol.

- Csak egy kis kunyhó – mondta Édess kisasszony.
- Valamikor egy tanyai béres lakott benne. Ne várj tőle sokat. Mindjárt ott leszünk.

Kis zöld kertajtóhoz értek – a sövény közt alig látszott, a fölébe csüngő mogyoróágak is eltakarták.

- Megérkeztünk – mondta Édess kisasszony. – Itt lakom.

A kis ajtótól keskeny ösvény vezetett egy icipici, földszintes téglaházhoz. Inkább csak kunyhó volt; alig nagyobb egy babaháznál – szinte hihetetlen, hogy felnőtt ember lakjon benne. Vörös téglái rég megfakultak, szürke palatetejéből egy szál kis kémény bökött az égre, és két parányi ablaka volt, nem sokkal nagyobb, mint egy kinyitott könyv. Az ösvény két oldalán valóságos vadon volt – csalán, tövisbokrok, magas szálú, megbarnult fű. Egy óriási nagy tölgyfa borította árnyékba a kis kunyhót. Szétterpesztett ágaival mintha óvón ölelné, védelmezné a külvilágtól.

Édess kisasszony, a kertajtóban állva, Matilda felé fordult.

– Egy Dylan Thomas nevű költő verse jut mindig az eszembe, valahányszor végigmegyek ezen az ösvényen.

Matilda nem szólt, Édess kisasszony pedig édes, halk hangján mondani kezdte a verset:

*Soha, soha, lovon fel-alá nyargalászó leányka,
Kit kandalló peremén parázsló mesék földjén álomba nyügözték,
Ne hidd, ne féld a bárányfehér sipkájú farkast,
Ki szökdel, béget rekedten, kajánul; nem tör rád, drága, drága,
Falevélfalkák rejtekéből az év bő harmatába;
Rózsálló rengetegbeli házban szivedből sose falhat.*

Egy pillanatig csend volt. Matilda még sohasem hallott nagy, romantikus verset fennhangon senkitől, és ez a költemény mélységesen meghatotta.

– Olyan, mint a muzsika... – suttogta.

– Mert az. Muzsika – mondta Édess kisasszony. Aztán, mintha elrestellte volna, hogy bepillantást engedett szíve rejtekébe, gyorsan elindult az ösvényen, a házikó felé. Matilda tétován állt. Kicsit megijesztette ez a hely. Annyira valószerűtlen volt, távoli és fantasztikus, mintha nem is ezen a földön volna. Olyan, mint egy Grimm-mese vagy egy Andersen-mese. Mint Jancsi és Juliska apjának, a szegény favágónak a kunyhója. Vagy, mint a Piroska nagymamájának az erdei házacska. Vagy a hét törpéé... Mintha egy tündérmesébe pottyant volna.

– Gyere, drágám – szólt vissza Édess kisasszony, és Matilda követte.

A ház ajtajáról lemállott a zöld festék, kulcslyuk nem volt rajta, csak egy léccel csukódott. Édess kisasszony nem volt nagyon magas, mégis le kellett hajtania

a fejét, amikor belépett az alacsony kis ajtón. Matilda is belépett utána, és keskeny, sötét alagútfélében találta magát.

– Gyere be a konyhába, elkészítjük az uzsonnát – szólt Édess kisasszony, és az alagúton át bevezette Matildát a konyhába – ha ugyan konyhának lehet nevezni azt a kis helyiséget. Alig volt nagyobb egy jókora ruhászekrénynél, hátsó falán egyetlen pici ablak, az alatt mosogató – de vízcsap már nem volt a mosogató fölött. A másik falnál alacsony polc állt; nyilván azon kell elkészíteni az ételt; a polc fölött meg egy kis faliszekrény. A polcon petróleumfűző állt, mellette egy lábos meg egy fél üveg tej.

– Légy szíves, hozz egy kis vizet, amíg begyűjtöm a kályhát – mondta Édess kisasszony. – Hátral van a kút. Vidd magaddal a vödört. Tessék, itt van. A kúton megtalálod a kötelet. Akaszd rá a vödört és engedd le, de vigyázz, bele ne ess!

Matilda kissé kábán fogta a vödört, és kivitte a hátsó kertbe. A kút fölött kis fatető volt; egyszerű csigaszerkezetről lógott a kötélt a feneketlen mélybe. Matilda felhúzta a kötelet, és ráakasztotta a vödör fülét. Azután leeresztette, amíg meg nem hallotta a csobbanást, és a kötélt meg nem ereszkedett a kezében. Akkor újra felhúzta – és lassan csudát: víz csillogott a vödörben!

– Elég lesz? – kérdezte amikor bevitte.

– Éppen – mondta Édess kisasszony. – Ugye illet még sohasem láttál?

– Soha – rázta meg a fejét Matilda. – Nagyon mókás! Hogyan lehet elegendő vizet felhúzni a fürdéshez?

– Nem fürdöm – felelte Édess kisasszony. – Húzok egy vödör vizet, megmelegítem ezen a kis kályhán, levetkőzöm, és állva megmosakszom, tetőtől talpig.

– Igazán? – csodálkozott Matilda.

– Hát persze. Angliában minden szegény így mosakodott, még nem is olyan régen. És még csak petróleumkályhájuk sem volt. A tűzhelyen melegítették a vizet.

– Maga *szegény*, Édess kisasszony?

– Igen – bólintott a tanítónő. – Nagyon. Jó kis kályha ez, ugye? – A petróleumlámpa kék lángja valósággal harsogott, és a lábasban már bugyborékol a víz. Édess kisasszony kivette a faliszekrényből a teáskannát, és egy csipet teát szórt bele. Elővett egy fél barna cipőt is. Levágott két vékony szeletet, azután plasztik dobozban margarint vett elő, és vékonyan megkenste a kenyeret.

Margarin, gondolta Matilda. Úgy látszik, csak-ugyan szegény...

Édess kisasszony most tálcat szedett elő, és rátett két bögrét, a teáskannát, a fél üveg tejet, meg egy tányéron a két szelet kenyeret.

– Cukor sajnos nincs – mondta. – Én anélkül iszom.

– Nem baj – mondta Matilda. Okos kis fejével felfogta, mennyire kényes a helyzet, és nagyon vigyázott, nehogy egy szóval is megbántsa vendéglátóját.

– A nappaliban fogunk uzsonnázni – mondta Édess kisasszony.

Felemelte a tálcat, kiment a konyhából, át a sötét kis alagúton, az elülső szobába. Matilda követte, ám az úgynevezett nappali szoba küszöbén megtorpant, és elképedve bámult körül. A négyszögletes kis szoba kopár volt, mint valami börtöncella. Az elülső falba vágott parányi ablakon alig szűrődött be világosság, de az zavartalanul, függöny ugyanis nem volt. A szoba bútorza-

ta két felfordított ládából állt – ezek szolgáltak székül –, meg egy harmadikból: ez volt az asztal. És kész. A falon nem volt kép, a padlón nem volt szőnyeg, a padló is csak gyalulatlan deszka volt, és a deszkák közén meggyűlt a por. Az alacsony mennyezetet még Matilda is elérte volna, ha ugrik egy nagyot. A fal ugyan fehér volt, de nem festéktől. Matilda véletlenül hozzáért, és csupa fehér por lett a tenyere. Meszelt volt ugyanis a fal – mint az istállóké meg a tyúkólaké.

Matilda döbbenten bámult. Csakugyan itt lakik az ő takaros, mindig rendesen öltözött tanító nénije? Ide kell naponta hazatérnie munka után? Hihetetlen. És mindez miért? Itt valami nagyon különös titok lappang...

Édess kisasszony letette a tálcat az egyik felfordított ládára.

– Ülj le, drágám, ülj csak le – mondta –, és megisszuk a finom, forró teát. Vegyél kenyeret. Mind a két szelet a tiéd. Miután hazajöttem, már nem eszem semmit. Az iskolában jól beebédelek, és azzal elvagyok másnap reggelig.

Matilda óvatosan leült egy felfordított ládára, és inkább az udvariasság, mint az étvágy ösztökélésére elvett egy szelet margarinos kenyeret és beleharapott. Otthon vajas-eperdzsemes piritóst uzsonnázott volna, és a tetejébe valószínűleg még egy almáspitét. De ez itt valahogy sokkal mókásabb volt. Valami nagy titok lappang ebben a házban, valóságos rejtély, annyi bizonyos, és Matilda nagyon szeretett volna a végére járni.

Édess kisasszony kitöltötte a teát két bögrébe, és mindegyikbe tett egy kis tejet. Láthatólag egyáltalán nem találta kényelmetlennek, hogy egy kopár szobában ül egy felfordított ládán, és bögréből issza a teát.

– Tudod – szólalt meg –, sokat gondolkoztam azon, amit a pohárral műveltél. Nagy hatalom birtokában vagy, gyermekem, ugye tudod.

– Igen, Édess kisasszony, tudom – felelte Matilda, és jóízűen ette a margarinos kenyeret.

– Tudomásom szerint – folytatta Édess kisasszony – a világtörténelem folyamán még senkinek sem sikerült mozgásra bírnia egy tárgyat anélkül, hogy hozzáért vagy egyéb külső segítséget vett volna igénybe.

Matilda szótlanul bólintott.

– Fantasztikus lenne kinyomozni, meddig terjed ez a te hatalmad. Tudom, te hiszed, hogy bármit meg tudnál mozgatni, de nekem azért megvannak a kétségeim.

– Borzasztóan szeretnék megpróbálkozni valami rettentően nagygal! – mondta Matilda.

– No és a távolság? – kérdezte Édess kisasszony. – Vajon mennyire közel kell lenned ahhoz, amit megmozgatsz?

– Fogalmam sincs – mondta Matilda. – De jó mulatság lenne kitapasztalni!

Édess kisasszony keserves története

– Nem szabad elhamarkodnunk a dolgot – mondta Édess kisasszony. – Igyunk inkább még egy csésze teát. És edd meg a másik szelet kenyeret is. Biztosan éhes vagy.

Matilda elvette a második szelet kenyeret, és elmajszolta. Nem is volt rossz a margarin. Ha nem tudja, talán észre sem vette volna, hogy nem vajkenyeret eszik.

– Édess kisasszony – szólalt meg hirtelen – nagyon kevés fizetést kap az iskolában?

Édess kisasszony felkapta a fejét.

– Nem olyan nagyon keveset – mondta. – Nagyjából annyit, mint a többiek.

– De mégis csak nagyon kevés lehet, ha ilyen rettenetesen szegény – vélte Matilda. – Valamennyi tanító így él, hogy se bútor, se tűzhelye, se fürdőszobája?

– Nem így élnek – mondta kissé mereven Édess kisasszony. – Történetesen én vagyok a kivétel.

– Hát akkor biztosan szeret nagyon egyszerűen élni – mondta Matilda, aki szeretett volna közelebb jutni az igazsághoz. – Így sokkal könnyebb lehet a takarítás: nem kell a bútorokat fényesíteni, nem kell mindenféle csecsebecsét törölgetni. És ha nincs hűtőszekrény, a

vásárlás is sokkal egyszerűbb: nem kell gondoskodni róla, hogy mindig tele legyen tojással meg majonézzel meg fagylalttal.

Matilda ekkor vette észre, hogy Édess kisasszony arca megmerevedik, és hogy a tanítónője valahogy furán néz maga elé. Mintha egész testében megdermedt volna. Vállát felhúzta, száját összeszorította, két kézzel markolta a teásbögrét, és úgy bámult bele, mintha abban keresne választ ezekre a nem-is-olyan ártatlan kérdésekre.

Hosszú, kínos csönd támadt. A kis szoba levegőjét mintha csupa titok és rejtelem töltötte volna be.

– Sajnálom, hogy ilyeneket kérdeztem, Édess kisasszony – szólalt meg Matilda. – Ez igazán nem rám tartozik.

Édess kisasszony hirtelen magához tért. Megrázódott, felnézett, aztán óvatosan a tálcára tette a bögréjét.

– Miért ne kérdezhetnél? – mondta. – Előbb-utóbb úgyis kikíváncoztak volna belőled ezek a kérdések. Túlságosan értelmes vagy, hogy ne tűntek volna fel neked ezek a dolgok. Talán magam is szerettem volna, hogy kérdezz. Lehet, hogy épp ezért hívtalak meg. Ami azt illeti, te vagy az első látogatóm, amióta ebbe a házikóba költöztem – két esztendeje.

Matilda nem szólt. Érezte, hogy a szobácskában nőttön-nő a feszültség.

– Annyival okosabb vagy a korodnál, drágám – folytatta Édess kisasszony –, hogy jóformán magamhoz sem tudok térni ámulatomban. Gyereknek látszol, de valójában nem vagy gyerek, mert az eszed meg a gondolkodásod felnőttre vall. Talán felnőtt gyereknek nevezhetnék, ha érted, mire gondolok.

Matilda még most sem szólt. Várta, mi következik ezután.

– Mind a mai napig – folytatta Édess kisasszony – lehetetlennek éreztem, hogy bárkivel is beszéljek a gondjaimról. Nagyon kínos lett volna, és hiányzott is belőlem a bátorság. Azt már gyerekkoromban kiverték belőlem. De most egyszer csak elfogott valami kétségbeesett vágy, hogy mindent elmondjak valakinek. Tudom, hogy te csak egy egészen pirinyó kislány vagy, de valami varázslat lakik benned. Hiszen láttam is a tulajdon két szememmel.

Matilda felfigyelt. A hang, amelyet hallott, mintha segítségért rimázkodott volna. Igen, igen, egészen bizonyos!

Azután megint megszólalt a hang:

– Igyál még egy kis teát. Maradt még a kannában. Matilda bólintott.

Édess kisasszony mind a két bögrébe töltött teát, azután tejet is öntött hozzá. Két kézbe fogta a bögréjét, és csendesen kortyolgatta a teát.

Hosszú szünet után szólalt csak meg:

– Elmondhatok neked egy történetet?

– Hát persze – felelt Matilda.

– Huszonhárom éves vagyok – kezdte Édess kisasszony –, és amikor megszülettem, az édesapám ennek a falunak volt az orvosa. Szép, nagy, öreg házunk volt; vörös téglából épült. Az erdő mélyén áll, hegyek között. Nem hiszem, hogy jártál arra.

Matilda hallgatott.

– Ott születtem – folytatta Édess kisasszony. – Nemsokára bekövetkezett az első tragédia. Kétéves koromban elveszítettem az édesanyámat. Édesapám nagyon sokat dolgozott, és szüksége volt valakire, aki a

háztartást vezesse és velem is törődjön. Meghívta hát az édesanyám nővérét, a nagynénémet, hogy költözzék hozzánk. Ő bele is egyezett, és eljött.

Matilda feszülten figyelt.

– Hány éves volt akkor a nagynéni? – kérdezte.

– Nem volt öreg – mondta Édess kisasszony. – Talán harminc esztendő is lehetett. De az első pillanattól fogva utáltam. Rettenesen hiányzott az édesanyám. És a nagynéném egyáltalán nem volt kedves teremtés. Édesapám ezt persze nem tudta, mert igen keveset volt otthon, de amikor hazajött, a nagynéném egészen más-képp viselkedett, mint amikor kettesben voltunk.

Édess kisasszony elhallgatott, és kortyolt a teájából néhányszor.

– Nem is tudom, miért mesélem el neked mindezt – mondta zavartan.

– Tessék folytatni – kérelte Matilda.

– Azután – mesélte Édess kisasszony – megtörtént a második tragédia. Ötéves voltam, amikor hirtelen meghalt az édesapám. Egyik nap még nem volt semmi baja, a következő napon meg már nem is élt. Ott maradtam hát a nagynénémmel. Ő lett a törvényes gyámom. Szülői hatalommal felruházva. És valamilyen úton-módon az ő tulajdonába került a házunk.

– Hogyan halt meg az édesapja, Édess kisasszony? – kérdezte Matilda.

– Különös, hogy ezt kérdezed. Én magam még nagyon kicsi voltam akkor, és nem tettem fel ezt a kérdést, de később megtudtam, hogy igen rejtélyes volt a halála.

– Senki sem tudta, hogyan halt meg? – kérdezte Matilda.

– Tulajdonképpen nem – mondta tétovázva Édess kisasszony. – Senki sem gondolta volna róla. Annyira józan és kiegyensúlyozott ember volt.

– Mit nem gondoltak volna róla? – kérdezte Matilda.

– Hogy önkezeivel vetett véget életének.

– És úgy volt? – kérdezte elsörnyedve Matilda.

– Mindenesetre úgy látszott – felelte Édess kisasszony. – De ki tudja, valójában mi történt?... – Vállat vont, elfordult, és kibámult a parányi ablakon.

– Tudom, mire gondol, Édess kisasszony – mondta Matilda. – Arra, hogy a nagynéni ölte meg, és azt a látszatot keltette, mintha az édesapja maga tette volna.

– Nem gondolok semmire – mondta Édess kisasszony. – Ilyesmire gondolni sem szabad, ha az embernek nincs rá bizonyítéka.

Csend ülte meg a kis szobát. Matilda észrevette, hogy a bögrét markoló két kéz remeg.

– És mi történt azután? – kérdezte. – Mi történt, amikor kettesben maradtak a nagynénivel? Akkor már kedves volt?

– Kedves? – sóhajtott Édess kisasszony. – Maga volt az emberbőrbe bújó ördög. Mihelyt az édesapám nem állt az útjában, valóságos szörnyeteg lett. Lidérces álom volt az életem.

– Miért? – kérdezte Matilda. – Mit csinált a nagynéni?

– Nem akarok beszélni erről – mondta Édess kisasszony. – Túlságosan borzalmas. A végén már annyira rettegtem tőle, hogy ha belépett a szobába, kirázott a hideg. Sosem voltam olyan erős, mint te. Mindig félszeg voltam és visszahúzódom.

– És más rokona nem volt? – tudakolta Matilda.
– Nagybácsik, nagynénik, nagyszülők, akik eljöttek volna látogatóba?

– Nem maradt senkim – mondta Édess kisasszony. – Aki volt, vagy régen meghalt, vagy kivándorolt Ausztráliába. És mind a mai napig nincs senkim.

– Úgy nőtt fel, hogy egyedül volt a nagynénivel?
– kérdezte Matilda. – De hát biztosan járt iskolába?!

– Persze – bólintott Édess kisasszony. – Abba az iskolába jártam, ahova most te jársz. De otthon éltem. – Elhallgatott és az üres bögrébe bámult. – Azt szeretném valahogy megértetni veled – folytatta kis szünet után –, hogy az évek során annyira megfélemlített a szörnyeteg nagynéném, annyira uralkodott felettem, hogy vakon engedelmeskedtem, akármit parancsolt. Tízéves koromra már valósággal a rabszolgája voltam. Én végeztem minden házimunkát, még az ágát is én vetettem meg. Én mostam, én vasaltam, én főztem. Mindent megtanultam.

– De hát *valakinek* csak panaszkodhatott volna?
– kiáltott fel Matilda.

– Kinek? – kérdezte Édess kisasszony. – Különben nem is merészeltem volna panaszkodni, annyira rettegtem tőle. Hisz mondom: a rabszolgája voltam.

– Meg is verte, Édess kisasszony?

– Hagyjuk... – sóhajtott a tanítónő.

– Istenem, de borzasztó! És folyton csak sírt, Édess kisasszony?

– Csak amikor egyedül voltam. Előtte nem volt szabad sírnom. De állandó rettegésben éltem.

– És mi történt, amikor befejezte az iskolát? – kérdezte Matilda.

– Kitűnő tanuló voltam – mesélte Édess kisasszony. – Könnyen bejuthattam volna az egyetemre. De ez szóba sem jöhetett.

– Miért nem?

– Mert otthon volt rám szükség, hogy elvégezzem a házimunkát.

– És akkor hogyan lett tanítónő?

– Bejártam a városi tanítóképzőbe – mondta Édess kisasszony. – Autóbuszsal negyven perc az út. Azzal a feltétellel járhattam be, hogy minden délután hazajövök, elvégzem a mosást, vasalást, takarítást és megfőzöm a vacsorát.

– Mennyi idős volt akkor, Édess kisasszony?

– Tizennyolc éves voltam, amikor a tanítóképzőbe kerültem.

– Miért nem pakolta össze a holmiját és állt odébb? – kérdezte Matilda.

– Nem volt munkám – mondta Édess kisasszony –, nem tudtam volna megélni. És ne feledd, annyira a hatalmában tartott a nagynéném, hogy nem is merészeltem volna ilyesmit tenni. El sem tudod képzelni, milyen az, amikor valaki tökéletesen egy igen erős egyéniség uralma alá kerül – szinte kocsonya lesz belőle. Hát ezért. Nos, ez az én életem keserves története. Most már eleget beszéltem.

– Ne tessék még abbahagyni – kérlelte Matilda.

– Még nincs vége a történetnek. Hogyan sikerült mégis elszabadulnia a nagynénitől, és hogy került ebbe a fura kis kuckóba?

– Hát ez bizony nem semmi – mondta Édess kisasszony. – Büszke is vagyok rá.

– Tessék elmesélni! – kérte Matilda.

– Amikor tanítónői állást kaptam, a nagynéném kijelentette, hogy egy csomó pénzzel tartozom neki. Megkérdeztem, miért. „Mert hosszú évekig etettelek, ruháztalak!”, hangzott a válasz. Azt mondta, ezekre szaporodott az adósságom, és úgy fizethetem meg, ha tíz évig odaadom neki a fizetésemet. „Kapsz heti egy font zsebpénzt”, mondta. „Egy garassal sem többet.” El is intézte az iskola vezetésével, hogy a fizetésemet egyenesen az ő bankszámlájára utalják át. Velem pedig aláíratott egy beleegyező nyilatkozatot.

– Nem kellett volna aláírnia – mondta Matilda. – A fizetése volt az egyetlen lehetőség, hogy megszabaduljon!

– Tudom, tudom – bólintott Édess kisasszony. – De egész életemben rabszolga voltam, és nem volt merszem megtagadni. Még akkor is rettegtem tőle. A hatalmában voltam.

– És hogy sikerült megmenekülnie? – firtatta Matilda.

– Ó – mosolyodott el most első ízben Édess kisasszony –, az két évvel ezelőtt történt. Életem legnagyobb diadala volt.

– Tessék elmesélni! – kérlete Matilda.

– Mindig nagyon korán keltem, és még mielőtt a nagynéném felébredt volna, elmentem sétálni – mesélte Édess kisasszony. – És egy szép napon rábukkantam erre a kis kuckóra. Nem lakott benne senki. Megtudtam, ki a tulajdonosa. Egy gazda volt. Elmentem hozzá. A gazdák korán kelnek. Épp a teheneit fejte. Megkérdeztem, bérbe adná-e nekem ezt a kuckót. „Ott nem lakhat!”, mondta csodálkozva. „Nincs semmi komfort, se folyóvíz – semmi!” „De én szeretnék ott lakni”, mondtam erre én. „Romantikus lélek vagyok. Beleszerettem abba a kunyhóba.

Kérem, adja bérbe nekem." „Megbolondult, kisasszony”, mondta a gazda. „De ha mindenáron ragaszkodik hozzá, megkaphatja. Heti tíz penny a bére.” „Tessék, itt van előlegbe egy havi bér”, mondtam, és odaadtam negyven pennyt. „Nagyon szépen köszönöm!”

– Fantasztikus! – kiáltotta Matilda. – Így aztán lett egy saját külön háza! De hogy volt mersze megmondani a nagynéninek?

– Hát az bizony rázós volt – ismerte be Édess kisasszony. – De valahogyan rászántam magam. Egy este, miután megfőztem a vacsoráját, felmentem, bepakoltam kevéske holmimat egy kartondobozba, azután lementem, és bejelentettem, hogy elmegyek. „Kibéreltem egy házat”, mondtam. A nagynéném robbant: „Kibéreltél egy házat?!”, ordította. „Hogy bérelhetnél házat, amikor heti egy fonton kívül az égvilágon semmid sincsen?!” „Mégis megtettem”, mondtam én. „És miből veszel majd magadnak ennivalót?!” „Majd megoldom”, motyogtam, és kirohantam a kapun.

– Nagyszerű! – ujjongott Matilda. – Végre megszabadult!

– Végre megszabadultam – bólintott Édess kisasszony. – El sem mondhatom, milyen csodálatos volt.

– És tényleg, két éve megél itt heti egy fontból? – tudakolta Matilda.

– Meg bizony! – mondta Édess kisasszony. – Kifizetem a tíz penny lakbért, a többiből meg futja petróleumra a főzőhöz és a lámpához, meg tejre, teára, kenyérre és margarinra. Másra nincs is szükségem. Mondtam már, hogy az iskolában alaposan beebédelek.

Matilda Édess kisasszonyra bámult. Micsoda bátor dolgot cselekedett! Matilda valóságos hősnőnek látta a tanító nénijét.

– És nincs szörnyen hideg itt télen? – kérdezte.

– Itt van a jó kis petróleumfőzőm – mondta Édess kisasszony. – Az épp elegendő meleget ad. Nem is hinnéd, milyen kellemes itt a kuckómban télen!

– Van ágya, Édess kisasszony?

– Nem éppen – mosolyodott el megint a tanítónő.

– De kemény felületen aludni igen egészséges.

Matilda szeme előtt most már világosan kirajzolódott a kép. Édess kisasszonynak segítségre van szüksége. Nem élhet így az idők végezetéig!

– Sokkal jobban járna, Édess kisasszony – mondta –, ha otthagyná az állását, és munkanélküli segélyt kérne.

– Eszemben sincs! – mondta Édess kisasszony. – Nagyon szeretek tanítani.

– És az a szörnyű nagynéni most is ott él abban a szép régi házban?!

– Ott bizony – mondta Édess kisasszony. – Még most is csak ötven körül jár. Nagyon sokáig élélhet.

– És az édesapja csakugyan azt akarta, hogy a ház örökre a nagynénié legyen?

– Egészen biztos, hogy nem ez volt az akarata – mondta Édess kisasszony. – A szülők gyakran úgy rendelkeznek, hogy a gyám bizonyos ideig ott lakhasson, de maga a ház a gyermek tulajdona, és amikor nagykorú, teljes jogú birtokosa lesz.

– De hát akkor Édess kisasszonyé a ház! – kiáltott fel Matilda.

– Az édesapám végrendelete sohasem került elő – mondta Édess kisasszony. – Igen valószínű, hogy valaki megsemmisítette.

– Nem nehéz kitalálni, hogy kicsoda – mondta Matilda.

– Bizony nem – bólintott rá a tanítónő.

– De ha nincsen végrendelet, akkor a ház mindenképpen a legközelebbi rokoné! Akkor Édess kisasszonyé!

– Így is volna, csak hogy a nagynéném bemutatott egy papírt, amelyet állítólag az édesapám írt, és amiben az állt, hogy a házat a sógornőjére hagyja, hálából, amiért gondomat viseli. Egészen bizonyos vagyok benne, hogy az az írás hamisítvány. De senki sem tudja bebizonyítani.

– Nem lehetne megpróbálni? – kérdezte Matilda.

– Ha felfogadna egy jó ügyvédet, az biztosan kiharcolná az igazát!

– Nincs arra pénzem – mondta Édess kisasszony.

– És ne feledd: a nagynéném köztisztelőtben áll a faluban. Igen nagy a befolyása.

– Kicsoda ő? – kérdezte Matilda.

Édess kisasszony egy pillanatig hallgatott. Azután igen halkán azt mondta:

– Ordass kisasszony.

Három név

– Ordass kisasszony?! – Matilda meglepetésében legalább egy fél méterre felugrott a levegőbe. – Ő a nagynéni?! Ő nevelte fel Édess kisasszonyt?!

– Ő – bólintott a tanítónő.

– Nem csodálom, hogy rettegett tőle! – kiáltotta Matilda. – A múltkor a szemünk láttára ragadott fel egy lányt a copfjánál fogva, és átdobta a kerítésen!

– Az semmi – legyintett Édess kisasszony. – Amikor az édesapám meghalt, öt és fél éves koromban a nagynéném arra kényszerített, hogy egyedül fürödjek. És ha úgy ítélte, hogy nem mosakodtam meg rendesen, lenyomta a fejemet a víz alá, és jó darabig el sem engedte. De hadd ne kezdjem most mesélni, mi mindent művelt. Azzal nem megyünk semmire.

– Hát nem – rázta meg a fejét Matilda.

– Azért hívtalak meg, hogy *rólad* beszéljünk, és egész idő alatt másról sem beszélek, csak magamról. Szörnyen buta vagyok. Pedig sokkal jobban érdekel, mire lennél képes azzal a csodálatos szemeddel.

– Meg tudok mozgatni tárgyakat – mondta Matilda. – Meg rá tudom őket venni, hogy felboruljanak.

– Mit szólnál – kérdezte Édess kisasszony –, ha néhány óvatos kísérletet végeznénk, hadd lássuk, mennyire tudod a dolgokat mozgásra bírni?

Matilda azonban, tanítónője meglepetésére, így felelt:

– Ne haragudjék, Édess kisasszony, de nem szeretném. Inkább hazamegyek, hogy a ma délután hallottakon gondolkodjam.

Édess kisasszony azon nyomban felállt.

– Hát persze! – mondta. – Nagyon sokáig tartóztattalak. Az édesanyád már biztosan aggódik.

– Ő ugyan soha – mosolyodott el Matilda. – De most szeretnék hazamenni, ha nem tetszik haragudni.

– Gyerünk – mondta Édess kisasszony. – Sajnálom, hogy ilyen vacak uzsonnát adtam.

– Ugyan, dehogy! – tiltakozott Matilda. – Nagyon finom volt.

Némán ballagtak egészen Matildáék házáig. Édess kisasszony érezte, hogy a kislánynak nincs beszélgethénkje. Annyira elmerült gondolataiban, hogy jóformán azt sem tudta, hol járnak. Amikor Matildáék kapujához értek, Édess kisasszony megszólalt:

– Legjobb volna, ha elfelejtenéd, amit ma délután meséltem.

– Ezt nem ígérhetem meg – mondta Matilda –, de azt igen, hogy senkinek sem szólok róla.

– Az nagyon okos lesz – bólintott Édess kisasszony.

– De azt nem ígérem, hogy nem is gondolkodom rajta – mondta Matilda. – Egész úton ezen gondolkodtam, és azt hiszem, támadt is valami ötletem.

– Ne! – mondta Édess kisasszony. – Légy szíves, felejtsd el!

– Három dolgot szeretnék megkérdezni, aztán többet tényleg nem beszélek róla – mondta Matilda. – Ugye válaszol, Édess kisasszony?

A tanítónő elmosolyodott. Különös, gondolta, hogy ez a csöpp gyerek egyszeriben vállára veszi az ő gondját, méghozzá egészen felnőtt módon.

– Nos – szólalt meg –, attól függ, mi az a három kérdés.

– Az első: hogyan szólította az édesapját Ordass kisasszony?

– Márkusnak – felelt Édess kisasszony. – Az volt az édesapám keresztnéve.

– És hogy szólította az édesapja Ordass kisasszonyt?

– Mirandának. Neki meg az a keresztnéve.

– A harmadik kérdés: Édess kisasszonyt hogyan szólította odahaza az édesapja és Ordass kisasszony?

– Emminek – felelte a tanítónő.

Matilda elismételte a három nevet:

– Márkus, Miranda és Emmi... jól mondtam?

– Jól – bólintott a tanítónő.

– Köszönöm – mondta Matilda. – És ezentúl egy szót sem szólok az egésről.

Édess kisasszony eltűnődött: vajon mit forgat a fejében ez a gyerek?

– Nehogy valami butaságot csinálj! – figyelmeztette.

Matilda nevetett. Beszaladt a kapun, végig az ösvényen, a bejáratig, és közben visszaszólt:

– Viszontlátásra, Édess kisasszony! Köszönöm szépen az uzsonnát!

Gyakorlat teszi a mestert

Mint rendesen, most is néptelen volt a ház. Matilda apja még nem ért haza a boltjából, anyja a bingózásból, Misi pedig onnan, ahol éppen volt. Matilda egyenesen a nappali szobába ment, és kinyitotta a fiókos szekrénynek azt a fiókját, amelyikben apja a szivarjait tartotta. Kivett egy szivart, felvitte a szobájába, és becsukta maga mögött az ajtót.

Most pedig lássunk hozzá, mondta magában. Nem lesz könnyű, de megcsinálom!

Szépen alakult gondolataiban a terv, hogyan fog segíteni Édess kisasszonyon. Már a részleteket is kidolgozta, de az egész dolog azon áll vagy bukik, képes-e egy bizonyos műveletet végrehajtani pusztán a szeme erejével. Tudta, hogy első nekifutásra nem sikerülhet, hogy sokat kell kísérleteznie, de bízott benne, hogy kitartó gyakorlással és erőfeszítéssel elérheti célját. A műveletnek fontos tartozéka a szivar. Talán egy kicsit vastagabb, mint szeretné, de a súlya nagyjából megfelel. Gyakorláshoz nagyon jó lesz.

Matilda szobájában volt egy kis öltözködőasztal, rajta a fésűje-kefeje, meg két könyvtári könyv. Ezeket félretolta, és a szivart az asztal közepére helyezte. Azután odébb ment, és leült az ágya végébe, úgy három méterre a szivartól.

Kényelmesen elhelyezkedett, összpontosította gondolatait, és ezúttal szinte azonnal érezte, hogy elektromosság bizsereg az agyában, összegyűlik a szemgolyója mögött, a szeme megforrósodott, és milliónyi aprócska kéz nyúlka a szivar felé.

– Mozdulj! – suttogta Matilda, és nagy meglepetésére a szivar azonnal megmozdult, legurult az öltözködőasztalról és a szőnyegre esett.

Remek! – gondolta Matilda. Ez jó volt! Úgy érezte, mintha szikrák kergetőznének a fejében és a szeméből villannának elő. Szinte földöntúli erőt érzett. És milyen gyorsan ment most! Milyen könnyen!

Átment a szobán, felemelte a szivart, és visszatette az asztalra.

Most jön a neheze, gondolta. De ha el tudom tolni pusztá akaraterővel, miért ne tudnám felemelni? Feltétlenül meg kell tanulnom, hogyan emeljem fel. *Muszáj* megtanulnom, hogyan emeljem fel a levegőbe, és tartsam is ott. Végére egy szivar igazán nem olyan nehéz.

Leült megint az ágy végébe, és előlről kezdte. Most már játszi könnyedséggel sikerült az erőt a szeme mögé gyűjteni. Mintha megnyomott volna az agyában egy kapcsolót.

– *Emelkedj!* – suttogta. – *Emelkedj! Emelkedj!*

A szivar először odébb gurult. Matilda

még jobban összpontosította akaraterjét, mire a szivar egyik vége lassan felemelkedett az asztalról, vagy két ujjnyira. Irdatlan erőfeszí-

téssel sikerült úgy tíz másodpercig ott tartania. Akkor a szivar visszaesett.

– Phű! – pihegett Matilda. – Kezdek belejönni!

Egy óra hosszat gyakorolt, és végül sikerült a szeme erejével az egész szivart felemelnie vagy hat ujjnyira, és ott is tartotta úgy egy percig. Azután egyszeriben elfogta a kimerültség, hanyatt dőlt az ágyon, és elaludt.

Így talált rá később az édesanyja.

– Hát neked mi bajod? – rázta meg a kislányt. – Beteg vagy?

– A csudába... – mondta Matilda. Felült és körülnézett. – Nem, semmi bajom. Csak egy kicsit elfáradtam.

Ettől fogva Matilda tanítás után mindennap bevonult a szobájába, becsukta az ajtót, és gyakorolt a szivarral. Gyönyörűen haladt. Hat nap elteltével, szerda estére már nemcsak arra bírta rá a szivart, hogy felemelkedjék a levegőbe – kedve szerint mozgatta minden irányban. Csodálatos volt!

– Megcsináltam! – kurjantotta el magát Matilda.

– Igazán megcsináltam! Pusztá akaraterővel felküldöm a szivart a levegőbe, és úgy táncoltatom, ahogy kedvem tartja!

Elérkezett hát az idő, hogy nagy tervét megvalósítsa.

A harmadik csoda

Másnap csütörtök volt – vagyis az a nap, amikor Édess kisasszonytól átveszi az osztályt Ordass kisasszony az ebéd utáni első órában.

Édess kisasszony délelőtt így szólt tanítványaihoz:

– Egy-két gyerek közületek nemigen élvezte a legutóbbi alkalmat, amikor az igazgatónő vette át az osztályt; igyekezzünk hát ma mindannyian, hogy óvatosak és okosak legyünk. Hogy van a füled, Tivi, az Ordass kisasszonnyal történt találkozásod óta?

– Kinyújtotta a fületem – panaszkolta Tivadar. – Anyukám azt mondja, nagyobb a fülem, mint volt.

– Hát te, Robi? – kérdezte Édess kisasszony. – Örömmel látom, hogy egyetlen hajad szála sem görbült meg a múlt csütörtöki események következtében.

– De a fejbőrömet borogatni kellett! – panaszkodott Robi.

– Te pedig, Marci – mondta Édess kisasszony –, légy szíves és ne villogj az igazgatónő jelenlétében. Megjárom. Nagyon erős teremtés. Acélizmai vannak.

– Bárcsak felnőtt lennék! – mondta Marci. – Palacsintává lapítanám!

– Nem hiszem – ingatta a fejét Édess kisasszony.

– Még senkinek sem sikerült fölébe kerekednie.

– Miből fog feleltetni minket ma délután? – kérdezte egy kislány.

– Valószínűleg a hármasszorozótáblából – válaszolt Édess kisasszony. – Azt kellett megtanulnotok az elmúlt héten. Gyakoroljátok még egy kicsit.

Elérkezett és el is múlt az ebédidő.

Ebéd után visszamentek a gyerekek a tanterembe. Édess kisasszony a terem végében állt. A gyerekek némán ültek, és riadtan vártak. Azután nyílt az ajtó, és mint a megtestesült végzet, becsörtetett az irdatlan Ordass, zöld térdnadrágjában, barna köpenyében. Egyenesen a tanári asztal felé tartott, felemelte a rajta álló vizeskanocsót és belekémlelt.

– Örömmel látom – szólalt meg –, hogy ezúttal nem úszkálnak hüllők az ivóvizemben. Mert ha úszkálnának, valami kimondhatatlanul kellemetlen történe az osztály minden egyes tanulójaival. Magával nemkülönben, Édess kisasszony.

Az osztály feszülten hallgatott. Megismerték már annyira ezt a vérszomjas szörnyeteget, hogysem bárki is megkockáztasson akár egy pissenést.

– Nahát akkor – bődült el az Ordass – lássuk, milyen jól tudjátok a hármasszorozótáblát. Másképpen szólva, lássuk, milyen rosszul tanította meg nektek Édess kisasszony a hármasszorozótáblát.

Az Ordass szétvetett lábakkal, csípőre tett kézzel állt az osztály előtt, és vadul meredt Édess kisasszonyra, aki szótlanul várt a fal mellett.

Matilda mozdulatlanul ült a helyén, a második padban, és feszülten figyelt.

– Te ott! – szegezte sodrófa-méretű ujját egy Vili nevű kisfiúra az Ordass. Vili az első sor jobb szélén ült. – Álj fel! – ordított rá.

Vili felállt.

– Mondd el a hármasszorozótáblát visszafelé! – ugatott az Ordass.

– Visszafelé? – hebegett Vili. – Visszafelé nem tanultuk.

– Na tessék! – kiáltott diadalmasan az Ordass. – Nem tanított benneteket semmire! Édess kisasszony, mért nem tanította meg ezeket az elmúlt héten semmire?!

– Ez nem igaz, igazgatónő kérem – szólt Édess kisasszony. – Mindannyian megtanulták a hármasszorozótáblát. De annak semmi értelmét nem látom, hogy visszafelé tanítsam meg nekik. Nem sok értelme van bármit is visszafelé megtanulni. Az élet értelme, igazgatónő kérem, hogy haladjunk. Hogy előre menjünk. Bátorkodom megkérdezni például, hogy igazgatónő kapásból le tudna-e betűzni egy egyszerű szót, mondjuk azt, hogy *gonosz* – visszafelé. Erősen kétlem.

– Ne pimaszkodjék velem, Édess kisasszony! – vicsorgott az Ordass, azután visszafordult a boldogtalan Vilihez. – Hát jó, te kölyök. Felelj a következő kérdésre: van hét almám, hét narancsom és hét banánom. Hány gyümölcsöm van összesen? Rajta! Gyerünk! Válaszolj!

– De hiszen ez *összeadás*! – kiáltott Vili. – Ez nem a hármasszorozótábla!

– Te nyáladzó idióta! – üvöltött az Ordass. – Te fakadó fekély! Te tetűrágta toportyán! Ez *igenis* a hármasszorozótábla! Van három rakás gyümölcsöd, és mindegyik rakásban van hét darab. Háromszor hét az huszonegy. Nem érted, te pállott pöcegödör? Hát akkor kapsz még egy kérdést. Van nyolc petákom, nyolc piculám, és nyolc rosszpénzem, amilyen te vagy! Hány pennym van összesen? Felelj – de gyorsan!

Szegény Vili csak hápogott.

– Tessék várni! – kiabálta. – Tessék várni, kérem szépen! Először hozzáadom a nyolc petákhhoz a nyolc piculát... – és az ujjain kezdte számlálni.

– Te gennyes góc! – üvöltött az Ordass. – Te koszladt kukac! Ez *nem* összeadás! Ez szorzás! A válasz – háromszor nyolc! Vagy nyolcszor három? Mi a különbség háromszor nyolc és nyolcszor három között? Erre válaszolj, te ökörfark, te kóró, de azonnal!

De Vili most már annyira megrémült és összezavarodott, hogy egyetlen hang sem jött ki a torkán.

Az Ordass két nagy lépéssel mellette termett, és valami döbbenetes fogással – karate volt, vagy talán dzsúdó – fél lábbal megbillentette hátulról Vili lábikráját, mire a kisfiú felszökkent a levegőbe és ott bukfencet vetett. Mielőtt azonban földet ért volna, az igazgatónő elkapta a bokáját, és úgy lógatta, mint a kopasztott csirkét.

– Nyolcszor három – ordított az Ordass, és a bokájánál fogva lóbálta Vilit –, nyolcszor három ugyanannyi, mint háromszor nyolc, és háromszor nyolc az huszon-négy! Ismételd!

Ám ebben a pillanatban felugrott a tanterem túlsó végében Marci, és elvörösödve az izgalomtól, a táblára mutatott.

– A kréta! – visította. – A kréta! Nézzétek a krétát! Magától mozog!

Olyan hisztériásan és fülsértően sikitozott, hogy a teremben minden fej, az Ordassé is, a tábla felé fordult. És csakugyan: a vadonatúj kréta a tábla feketesége előtt lebegett!

– Ír valamit! – sikított Marci. – A kréta ír valamit! Írt is. Ezt írta:

MIRANDA

– *Mi az ördög ez?* – üvöltött az Ordass. Megrendítette, hogy egy láthatatlan kéz az ő nevét írta a táblára. Menten le is pottyantotta Vilit. Azután megint elüvöltötte magát: – Ki csinálja ezt? Ki ír a táblára?

És a kréta tovább írt:

MIRANDA, ÉN VAGYOK AZ,
MÁRKUS

Az Ordass meghökölt. – Nem! – kiáltotta. – Az lehetetlen! Nem lehet Márkus!

MIRANDA, ÉN VAGYOK AZ,
MÁRKUS.
DE BIZONY MÁRKUS AZ. HIDD EL.

írta a kréta. A terem túlsó végéből Édess kisasszony Matildára pillantott. A kislány mereven ült a padjában, fejét felemelte, száját összeszorította, szeme csillogott, akár a páros csillag az égen.

MIRANDA, ÉN VAGYOK AZ,
MÁRKUS.
DE BIZONY MÁRKUS AZ. HIDD EL.
MIRANDA, ADD VISSZA AZ ÉN KIS
EMMIMNEK A HAZÁT

Most minden szem az Ordassra szegeződött. Az igazgatónő arca holsápadtra vált, szája elnyílt, és tátozott, akár a partra vetett hal. Hang nem jött ki belőle; fojtottan zihált.

MIRANDA, ÉN VAGYOK AZ,
MÁRKUS.
DE BIZONY MÁRKUS AZ. HIDD EL.
MIRANDA, ADD VISSZA AZ ÉN KIS
EMMIMNEK A HAZÁT.
ADD VISSZA AZ ÉN KIS EMMIMNEK
A FIZETÉSÉT
ADD VISSZA EMMIMNEK A HAZÁT
AZUTÁN TAKARODJ INNEN.
HA NEM TESZED, ELBŐYÖK, ÉS AZT
TESZEM VELED,
AMIT TE TETTEL VELEM.
FIGYELLEK, MIRANDA

A kréta már nem írt. Lebegett még néhány másodpercig, azután nagy koppanással a padlóra hullott és kettétört.

Vili, akinek közben sikerült visszakecmeregnie a helyére az első sorba, egyszer csak felkiáltott:

– Ordass kisasszony elesett! Ordass kisasszony a padlón fekszik!

Ez érdekesebb volt még az eddigieknél is. A gyerekek felugráltak, hogy jobban lássák a csodát. És csakugyan: az igazgatónő idomtalan alakja ott hevert teljes hosszában a padlón, mint akit kiszámoltak!

Édess kisasszony előrefutott, és letérdelt a kinyúlt óriásnő mellé.

– Elájult! – kiáltotta. – Elvesztette az eszméletét! Szaladjon valaki a gondnoknőért.

Három gyerek kifutott a tanteremből.

A mindig tettekre kész Marci felugrott, és megragadta a jókora vizeskancsót.

– Apukám azt mondja, ájulás ellen legjobb a hideg víz! – közölte, és a kancsó tartalmát az Ordass fejére zúdította. Senki sem tiltakozott, még Édess kisasszony sem.

Matilda továbbra is mozdulatlanul ült a padjában. Különös boldogság öntötte el. Mintha kilépett volna a világból, mintha bekukkantott volna egy másik minden-ségbe, mintha magát a mennyországot pillantotta volna meg, az ég csillagmíriádját. Az imént soha nem érzett erővel gyülemlett fel szeme mögött a forró akarát, elöntötte az agyát, perzselte a szemét, forróbban, mint eddig bármikor, valósággal kilövellt a szemén, és akkor a kréta felemelkedett és írni kezdett. És olyan egyszerű volt az egész, szinte semmit sem kellett tennie...

Rohanvást érkezett a gondnoknő, nyomában három tanítónővel és két tanítóval.

– Az áldóját, valaki mégiscsak padlóra küldte! – kiáltott fel az egyik tanító, és szélesen elvigyorodott. – Gratulálok, Édess kisasszony!

– Ki öntötte le vízzel? – kérdezte a gondnoknő.

– Én! – jelentette büszkén Marci.

– Jól tetted – mondta az egyik tanítónő. – Önt-sünk rá még egy kancsóval?

– Elég lesz – mondta a gondnoknő. – Vigyük fel a betegszobába.

A gondnoknő, a két tanító meg a három tanítónő csak nagy ügyel-bajjal tudta felemelni az irdatlan nősze-mélyt; azután kitántorogtak vele a tanteremből.

– Azt hiszem, az lesz a legjobb, ha kiszaladtok az udvarra és játszotok egy kicsit – mondta az osztálynak Édess kisasszony. Azután a táblához lépett, és gondosan letörölte mindazt, amit az imént a kréta ráírt.

A gyerekek kiszállingóztak. Matilda is elindult velük, de amikor Édess kisasszonyhoz ért, egy pillanatra megállt. Csillogó szeme találkozott a tanítónő pillantásával, Édess kisasszony pedig magához ölelte és megcsókol-ta a pöttöm gyereket.

Új otthon

Még aznap híre terjedt, hogy az igazgatónő magához tért, azután összeszorított szájjal, holtsápadtan kimasírozott az iskolából.

Másnap reggel nem jelent meg. Cilinder úr, a helyettes igazgató, ebédidőben telefonált Ordass kisasszony lakására, hogy megkérdezze: talán nem érzi jól magát? De a telefont senki sem vette fel.

Tanítás után Cilinder úr elhatározta, hogy utánajár a dolognak. El is ment a falu túlsó végére, ahol az erdő mélyén, dombok között állt a Vörös Ház néven ismert szép régi épület – ott lakott Ordass kisasszony.

Cilinder úr becsöngetett. Semmi válasz.

Cilinder úr bekopogott. Semmi válasz.

Cilinder úr bekiabált:

– Van itt valaki?

Semmi válasz.

Cilinder úr lenyomta a kilincset, és nagy meglepe-tésére azt kellett tapasztalnia, hogy az ajtó nincs bezárva.

Cilinder úr bement.

A ház néma volt és néptelen, de minden bútor ott állt a helyén. Cilinder úr felment a lépcsőn, és benyitott a hálósobába. Itt is rend fogadta; csak amikor kinyitotta a fiókokat és benézett a szekrénybe, akkor látta, hogy minden üres: se ruha, se cipő, sem alsónemű sehol.

Meglépett, mondta magában Cilinder úr, majd sarkon fordult, visszament a faluba, és értesítette az iskola vezetését, hogy az igazgatónőnek nyoma vészett.

Másnap Édess kisasszony ajánlott levelet kapott a városi ügyvédi irodától. Tudatták, hogy megboldogult édesapjának, Édess doktornak a végrendelete csodálatosképpen előkerült. Az irat értelmében apja halála óta valójában Édess kisasszony a jogos tulajdonosa a Vörös Ház néven ismert ingatlanoknak, amelyben egészen mostanáig bizonyos Ordass Miranda kisasszony lakott. A végrendeletből az is kiderült, hogy Édess doktor megtakarított pénze, ami szerencsére egész idő alatt a bankban volt, ugyancsak Édess Emilia kisasszony örökségét képezi. Az ügyvédi levél azzal zárult, hogy ha Édess kisasszony szíveskednék minél hamarabb befáradni az ügyvédi irodába, mind az ingatlant, mind a bankbetétet azonnal átírják a nevére.

Édess kisasszony eleget tett a kérésnek, s két hét sem telt bele, már át is költözött a Vörös Házba, ahol nevelkedett, s ahol szerencsére épségben megmaradt a berendezés. Ettől fogva Matilda szívesen látott vendége volt a Vörös Háznak mindennap, tanítás után, és nagy barátság fejlődött ki a tanítónő és kis tanítványa között.

Nagy változások történtek az iskolában is. Mihelyt kiderült, hogy Ordass kisasszony végérvényesen távozott, a derék Cilinder urat nevezték ki igazgatónak. Nem sokkal ezután pedig Matildát áttették a legmagasabb osztályba, ahol Csuka kisasszony csakhamar megállapította: Édess kisasszony egy cseppet sem túlzott, amikor Matilda bámulatos képességeiről mesélt.

Néhány hét múlva egy délután Matilda és Édess kisasszony épp kettesben teáztak a Vörös Ház barátságos konyhájában, amikor a kislány hirtelen megszólalt:

– Furcsa dolog történt velem, Édess kisasszony.

– Meséld el – mondta a tanítónő.

– Ma reggel – kezdte Matilda –, csak úgy a móka kedvéért, meg akartam mozgatni valamit a szememmel – és nem sikerült. Meg se moccant. Még csak azt a forróságot sem éreztem a szemgolyóm mögött. Elszállt az erő. Azt hiszem, nem is jön már vissza.

Édess kisasszony lassan megvajazott egy szelet barna kenyeret, azután egy kis eperdzsemet tett rá.

– Vártam, hogy ilyesvalami fog történni – mondta aztán.

– Igazán? – csodálkozott Matilda. – Miért?

– Nem tudom, csakugyan így van-e, de én a következőket gondolom: amíg az én osztályomba jártál, nem volt semmi dolgod, nem kellett semmiért küzdened. Kiváló minőségű agyad majdhogya bele nem bolondult a tétlenségbe. Vadul forrt, főtt, fortyogott a fejedben. Irdatlan energia halmozódott fel, és nem volt hová mennie. Neked pedig sikerült ezt az energiát a szemedben át kilövellned, és ezzel mozgattad meg a tárgyakat. De most már más a helyzet. A legmagasabb osztályba jársz, nálad öt-hat évvel idősebb gyerekekkel kell versengened, és szellemi energiádat felhasználad az iskolában. Az agyadnak most először kell küzdenie, igyekeznie, most talált méltó elfoglaltságot – és ez nagyon jó dolog. Persze ez csak elmélet, az is lehet, hogy butaság, de azt hiszem, nem jár nagyon messze az igazságtól.

– Örülök, hogy így történt – mondta Matilda. – Nem szerettem volna egész életemben csodákat művelni.

– Műveltél épp eleget – mondta Édess kisasszony.
– Még most sem akarom elhinni, mi mindent köszönhetek neked.

Matilda, aki egy magas ülőkén kuporgott a konyhaasztalnál, elgondolkodva rágt a vajás-dzsemes kenyeret. Mindennél jobban szerette ezeket az Édess kisasszonnyal töltött délutánokat. Olyan fesztelenül beszélgettek, mintha egykorúak volnának.

– Tudja-e Édess kisasszony – szólalt meg hirtelen Matilda –, hogy az egér szíve másodpercenként hatszázötvenet ver?

– Nem tudtam – mosolygott a tanítónő. – Fantasztikus. Hol olvastad?

– Egy könyvtári könyvben. Meg azt is, hogy olyan gyorsan ver, hogy nem is lehet hallani az egyes szívdobbanásokat. Olyan lehet, mint valami zümmögés.

– Biztosan – bólintott Édess kisasszony.

– És mit tetszik gondolni, hányat ver a sündisznó szíve?

– Na, hányat? – kérdezte Édess kisasszony.

– Nem olyan sokat, mint az egéré. Háromszázat percenként. De még így is fura, hogy ilyen szapora a szívverése egy olyan lassú mozgású állatnak, hát nem?

– De igen – mondta Édess kisasszony. – No, mondd még egyet.

– Például a ló – mondta Matilda. – Az övé aztán lassú. Percenként negyvenet ver.

Ezt a gyereket minden érdekli, mondta magában Édess kisasszony. Soha egy unalmas pillanat, ha vele van az ember. Rettentően élvezem!

Még vagy egy órát elbeszélgettek a konyhában, aztán úgy hat óra felé Matilda elkészönt és a szülői ház felé indult, amely vagy nyolc percnyi járásra volt. Amikor

a kertkapujukhoz érkezett, megpillantott egy nagy, fekete Mercedest. Nem sok ügyet vetett rá. Gyakran állt idegen autó a házuk előtt. Amikor azonban belépett a házba, irtózatos felfordulás fogadta. Apja és anyja lázas iramban tömködtek bőröndökbe a ruhákat meg a többi holmit.

– Mi történik itt?! – kiáltott fel Matilda. – Mi baj van, apuka?

– Elmegyünk – felelt Beléndek úr, de fel se pillantott. – Fél óra múlva indulunk a repülőtérre, úgyhogy sürgősen kezdj te is csomagolni. A bátyád odafent már majdnem elkészült. Mozogj már, te lány! Nyomás!

– Elmegyünk? – kiáltott fel Matilda. – De hová?

– Spanyolországba – felelte az apja. – Jobb az éghajlat, mint ebben a nyavalyás országban.

– Spanyolországba? – kérdezte riadtan Matilda. – Én nem akarok Spanyolországba menni! Én szeretek itt lenni, és nagyon szeretem az iskolámat!

– Csináld, amit mondtam, és ne feleselj! – förmedt rá az apja. – Elég bajom van anélkül is!

– De apuka... – kezdte Matilda.

– Csönd legyen! – reccsent rá az apja. – Fél óra múlva indulunk! Nem akarom lekésni a repülőt!

– De mennyi időre megyünk el, apuka? Mikor jövünk vissza?

– Soha! – vágta oda az apja. – De most söprés! Ne tarts fel!

Matilda sarkon fordult, és kiment az ajtón. Mihelyt kiért az útra, futóra vette. Egyenesen visszairamodott Édess kisasszony házához – oda is ért négy perc alatt. Felrohant az ösvényen, és megpillantotta Édess kisasszonyt, aki a rózságyás közepén állt, és nagy kertészollóval tevékenykedett. Meghallotta Matilda rohanó lépteit.

nek zaját, felegyenesedett, kilépett a rózsaágyásból, és a futó gyerek elé ment.

– Ejnye, ejnye – szólalt meg. – Mi ez a nagy veszedelem?

Matilda pihegve megállt előtte; arcocskája rózsásra pirult a nagy rohanásban.

– Elmennek! – kiáltotta. – Mind megbolondultak! Telepakolják valamennyi bőröndöt, és fél óra múlva indulnak Spanyolországba!

– Kicsoda? – kérdezte csendesen Édess kisasszony.

– Anyuka és apuka és a bátyám, Misi, és azt mondják, hogy nekem is muszáj elmennem velük!

– Üdülni? – kérdezte Édess kisasszony.

– Örökre! – kiáltotta Matilda. – Apuka azt mondja, soha többé nem jövünk vissza!

Kis csönd támadt. Azután így szólt Édess kisasszony:

– Tulajdonképpen nem lep meg a dolog.

– Édess kisasszony tudta, hogy elmennek? – kérdezte döbbenetén Matilda. – Miért nem tetszett megmondani nekem?

– Nem, drágám – ingatta a fejét Édess kisasszony. – Nem tudtam, hogy elmennek. De mégsem lep meg a hír.

– De miért?! – kiáltott fel Matilda. – Nagyon kérem, tessék elmondani! – Még most sem tért egészen magához a rohanástól meg a megdöbbenéstől.

– Mert az édesapád egy bűnbándával szövetkezett. Mindenki tudja a faluban. Azt hiszem, messze vidékekről is hozzá hordják a lopott autókat. Alaposan belekeveredett a dologba.

Matilda csak állt és a száját tátotta.

– Édesapád azután a műhelyében kicseréli a rendszámablákat – folytatta Édess kisasszony –, és más színre festi az autók karosszériáját. Most valószínűleg figyelmeztette valaki, hogy a rendőrség nyomára bukkant a mesterkedésének, és ő azt teszi, amit a magafajták csinálnak ilyenkor: elszökik Spanyolországba, ahol nem kaphatják el. Alighanem már évek óta oda küldte ki a pénzét, és most csinos összeg várja egy spanyol bankban.

A magas kéményű, vörös téglás, szép, öreg ház előtt álltak a gyepen. Édess kisasszony még akkor is fogta a kertészollót. Meleg, aranyló alkonyat volt; a közelben egy rigó énekelt.

– Én nem akarok velük menni! – kiáltott fel hirtelen Matilda. – Nem megyek velük!

– Sajnos, kénytelen leszel – szólt szomorúan Édess kisasszony.

– De én itt akarok élni Édess kisasszonnyal! – kiáltott Matilda. – Kérem, engedje meg, hogy itt maradjak!

– Bárcsak itt maradhatnál – sóhajtott Édess kisasszony. – De ez sajnos lehetetlen. Nem hagyhatod el csak úgy önkényesen a szüleidet. Joguk van hozzá, hogy magukkal vigyenek.

– És ha megengedik, hogy itt maradjak? – kiáltott izgatottan Matilda. – Ha hozzájárulnak, hogy ideköltözzem? Megengedi, hogy idejöjjenek lakni?

– Az maga volna a mennyország! – mondta csendesen Édess kisasszony.

– Biztosan megengedik! Becsszavamra meg fogják engedni! – kiabált a kislány. – Igazából egy fikarcnyit se törődnek velem!

– Csak lassan a testtel! – intette Édess kisasszony. – Ne rohanjunk fejvel a falnak!

– De muszáj! – kiabált a gyerek. – Percek múlva indulnak! Gyerünk! – azzal megragadta Édess kisasszony kezét. – Nagyon szépen kérem, tessék velem jönni, és megkérni őket, hogy hadd maradjak itt! De nagyon kell sietnünk! Fussunk!

És a következő pillanatban már kézen fogva futottak az ösvényen, azután ki az útra; Matilda rángatta maga után Édess kisasszonyt, és mint a rakéta, száguldottak végig a falun, egészen Beléndekék házáig. A nagy fekete Mercedes még ott állt, nyitva volt mindegyik ajtaja, nyitva a csomagtartó, és a Beléndek házaspár meg Misi úgy nyüzsögtek körülötte, akár a hangyák, dobálták be a poggyászt, amikor Matilda és Édess kisasszony rohanvást megérkezett.

– Apuka, anyuka! – pihegett Matilda. – Nem akarok veletek menni! Itt akarok maradni Édess kisasszonnyal, és azt mondja, hogy hozzá költözhetem, ha beleegyeztek! Nagyon szépen kérlek, engedjétek meg! Mondd, hogy igen, apuka! Mondd, hogy igen, anyuka!

Az apa megfordult, és Édess kisasszonyra nézett.

– Maga az a tanboszorka, aki egyszer idejött, igaz? – kérdezte. De mindjárt vissza is fordult, és tovább pakolta a bőröndöket az autóba.

– Ez már csak a hátsó ülésen fér el – mondta a felesége. – A csomagtartóban nincs több hely.

– Boldog lennék, ha Matilda nálam maradhatna – szólt Édess kisasszony. – Nagy szeretettel viselném gondját, Beléndek úr, és én vállalnék minden költséget. Önöknek egy krajcárjába sem kerülne. De nem az én ötletem volt, hanem Matildáé. És csak akkor veszem magamhoz, ha önök mind a ketten beleegyeznek.

– Hallod, Ödön – szólt az anya, és benyomott a hátsó ülésre egy bőröndöt. – Hadd maradjon itt, ha már annyira akarja. Egy gonddal kevesebb.

– Nagyon sietek – mondta az apa. – El kell érnem a repülőt. Ha itt akar maradni, maradjon. Részemről oké.

Matilda Édess kisasszony nyakába ugrott, és átölelte. Édess kisasszony magához szorította a gyereket, és az anya, az apa, és Misi már bent is ült az autóban, és az autó rémes csikorgás közepette elindult. Misi integetett a hátsó ablakból, de a szülők vissza se néztek.

Édess kisasszony még akkor is ölelte a pöttöm kislányt; egyikük sem szólt egy szót sem, ahogy ott álltak és nézték, amint a nagy fekete kocsi szörnyű iramban befordul a sarkon, és mindörökre a messzeségbe tűnik.

Ár: 148.-Ft

Egy angol falucskában él szüleivel és Misi bátyjával a csöpp kis *Matilda*. Fekete haja van, barna szeme – és világgraszoló nagy esze. Eleinte maga sem tudja, mi mindenre képes – ám amikor öt esztendőskorára elolvasta már a falusi könyvtár valamennyi gyerekkönyvét, és jócskán belekóstolt a „felnőtt” irodalomba is, no meg a sokjegyű számok fejben szorzása sem okoz neki gondot: fantasztikus szellemi képességeinek és még annál is meghökkentőbb akaraterejének új feladatokra van szüksége. Sajnos – vagy talán szerencsére? – csodatevő erejét ugyancsak meg kell dolgoztatnia, ha felül akar kerekedni az egész iskolát, sőt, az egész falut rettegésben tartó igazgatónőn, *Ordass kisasszonyon*. Hogyan nyeri el a csodálatos Matilda jóvoltából jutalmát a szelíd *Édess kisasszony* és méltó büntetését a félelmetes Ordass – ezt meséli el Matilda három csodájának fordulatos, mulatságos történetében a *Meghökkentő mesék* szerzője, és számos gyerekgregény – *Danny, a szupersrác; Szofi és a Habó; Karcsi és a csokoládégyár; Karcsi és a nagy üveglift* – kimeríthetetlen képzeletű mesemondója, a norvég születésű angol *Roald Dahl*.

BIOGRÁF